

Jisas Kraiské Matyu kavin kudi

Jisas Kraisna képmawaara deku yé

¹ Kén Jisas Kraisna képmawaara deku yé. Jisas Devitna kémba dé yaalak. Devit Ebrayamna kémba dé yaalak.

² Ebrayam wan Aisakna yaapa.

Aisak wan Jekopna yaapa.

Jekop wan Juda déku némaadugu wayéknaje wale deku yaapa.

³ Juda wan Peres hét Sirana yaapa. Bétku néwaa wan Tema.

Peres wan Yesronna yaapa.

Yesron wan Ramna yaapa.

⁴ Ram wan Aminadapna yaapa.

Aminadap wan Nasonna yaapa.

Nason wan Salmonna yaapa.

⁵ Salmon wan Boasna yaapa. Boasna néwaa wan Reyap.

Boas wan Obetna yaapa. Obetna néwaa wan Rut.

Obet wan Jesina yaapa.

⁶ Jesi wan Isrelna du taakwa deku némaan ban Devit déku yaapa.

Ebrayamét taale naaknwukére ye ye Devirét kukba naaknwute naané du taaba vétik sékérékne maanba kayék wan véti wan véti (14) naaknwu.

Devit wan Solomonna yaapa. Solomonna néwaa taale Yuraiana taakwa lé rak.

⁷ Solomon wan Riaboamna yaapa.

Riaboam wan Abaisana yaapa.

Abaisa wan Esana yaapa.

⁸ Esa wan Jeyosapatna yaapa.

Jeyosapat wan Joramna yaapa.

Joram wan Asaiana yaapa.

⁹ Asaia wan Jotamna yaapa.

Jotam wan Eyasna yaapa.

Eyas wan Yesekaiana yaapa.

¹⁰ Yesekaia wan Manasana yaapa.

Manasa wan Emosna yaapa.

Emos wan Josaiana yaapa.

¹¹ Josaia wan Jekonaia déku némaadu wayékna wale deku yaapa. Wani tulé Isrelna maama Babilonba yae de Isrel wale waariyak. Waariyadaka Babilonna apa Isrelna apat talaknadéka de Babilonba yaan du Isrelna du taakwat de kérae kure yék Babilonét.

Devirét taale naaknwukére ye ye Jekonaiat kukba naaknwute naané du taaba vétik sékérékne maanba kayék wan véti wan véti (14) naaknwu.

¹² Isrelna du taakwa Babilonba radan tulé Jekonaia wan Sialtielna yaapa.

Sialtiel wan Serababelna yaapa.

¹³ Serababel wan Abaiatna yaapa.

Abaiat wan Elaiakimna yaapa.

Elaiakim wan Esona yaapa.

¹⁴ Eso wan Sedokna yaapa.

Sedok wan Ekimna yaapa.

Ekim wan Elaiatna yaapa.

¹⁵ Elaiat wan Eleasana yaapa.

Eleasa wan Matanna yaapa.

Matan wan Jekopna yaapa.

¹⁶ Jekop wan Josepna yaapa. Josep wan Mariana du. Maria Jisasnyét lé kéraak. Déké naané wo, “Naanat kutkalé yaduké Got wadén ban Kraiis.”

¹⁷ Déknyényba de Isrelna du taakwat kure yék Babilonét. Wani tulé Jekonaia dé rak. Jekoniaiat taale naaknwukére ye ye Got wadén ban Kraiisnyét kukba naaknwute naané du taaba vétik sékérékne maanba kayék wan véti wan véti (14) naaknwu.

Maria lé Jisas Kraiisnyét kéraak

¹⁸ *Maria Jisas Kraiisnyét kéraalén kudi kéga dé kwao. Taale Mariana néwepa de wak, lé Josep wale raluké. Wadaka kukba bét nakurakba wekna ramarék yabétka Gotna Yaamabi giyae léké apa kwayédéka lé nyaan ték.

¹⁹ Lérét kukba yaran ban, déku yé Josep, wan yéknwun mu male yakwa du. Lé nyaan téléka dé wani muké véknwute déku mawuléba dé wak, “Lé nak du wale bét kwaak. Bulaa lérét yamarék yaké wuné yo.” Naate watakne dé tépa wak, “Wuné lérét yamarék yate akwi du taakwana méniba téte lérét waatiwuréran lé nyékéri yaké lé yo. Wuné akélak lérét kulaknyényké wuné yo.”

²⁰ Naate watakne wani muké sanévéknwute dé yégan nak yak. Yadéka Némaan Ban Gotna kudi kure giyaakwa du nak giyae dé dérét wak, “Méné Josep, Devitna képmawaara, mé véknwu. Méné wup yamarék yate Mariat yaké méné yo. Gotna Yaamabi giyae léké apa kwayédéka lé nyaan tu.

---

* **1:18:** Lu 1:27, 35

Gotna Yaamabi waga kwayédénké méné wup yamarék yate lérét yaké méné yo.

²¹ *Lé du nyaan kéraaké lé yo. Kéraalu dé déku du taakwat Setenna taababa kérae yadan kapéredi mu yatnyéputiké dé yo. Yadéranké sanévéknwute méné déku yé Jisas waaké méné yo.” Naate dé Josepmét wak.

²²⁻²³ *Déknyényba Némaan Ban Got déku yéba kudi wakwekwa dut kényi kudi wakwedéka dé Gotna nyégaba kéga kavik: Du ramarék taakwa nak nyaan téké lé yo. Te kéraalu de déku yé Emanyuel waaké de yo. Waga kavidéka wani tulé wani kudi adél dé yak. Wani yé Emanyuel kéga dé wo: Got naané wale dé ro.

²⁴ Josep yégan yatakne ligéne raapme dé Némaan Ban Gotna kudi kure giyaakwa du wadén pulak dé yak.

²⁵ Yate dé Mariat yak. Wani tulé dé lé wale kaapuk kwaadén. Yadéka kukba nyaan kéraaléka dé déku yé waak, Jisas.

2

Nyaa yaalakwaba yaan du de Jisaské sékale vék

¹ Yerot Judana du taakwa deku némaan ban radén tulé Maria lé Jisasnyét kéraak, Betleyemba. Betleyem Judiaba dé tu. Kéraaléka kukba de nyétba tékwa kunké kutdénkwa du nyaa yaalakwa taaléba yae de Jerusalemét yék. Ye saabe de wak, “Naané nyaa yaalakwaba rate nyétba tékwa kulé kunét naanébu vék. Véte naané kutdéngek. Kubusaaku nyaan débu yaalak.

* **1:21:** Lu 1:31   * **1:22-23:** Ais 7:14

² Dé Judana du taakwa deku némaan ban raké dé yo. Kutdénge kunét vétakne déké naané yao, déké kwati yaane waadé daaké. Dé yaba dé ro?”

³ Naate wadaka némaan ban Yerot véknwutakne rékaréka yate dé wak, “Sal wani nyaan kukba wuna waagu tawuké dé yo?” Naate watakne wani muké kélík dé yak. Yadéka Jerusalemba rakwa wupmalemu du taakwa de wani muké sanévéknwu wanévéknwuk.

⁴ Yerot kélík yate wadéka de Gotna gaba jébaa yakwa nyédé duna akwi némaan du, Moses wakwen apa kudiké kutdénkwa du akwi waga de yaak. Yaadaka dé derét waatak, “Got wadén ban Kraisa yaba yaalaké dé yo?”

⁵ *Naate wadéka de dérét wak, “Judiba tékwa gayé, Betleyemba yaalaké dé yo. Wani muké déknyényba Gotna yéba kudi wakwen du nak Gotna nyégaba Gotna kudi kéga dé kavik:

⁶ *Guné Betleyemba rakwa du taakwa, mé véknwu.

Kukba guna gayéna du nak némaan ban raké dé yo.

Rate dé wuna du taakwa Isrelké miték véké dé yo.

Védéranké sanévéknwute de guna makwal gayé Judiana kępmaaba tékwa gayé Betleyemké wamarék yaké de yo, ‘Wan bakna gayé.’

Waga wamarék yate guna gayéké waké de yo, ‘Némaa gayé.’

Waga dé kavik Gotna nyégaba.”

---

* 2:5: Jo 7:42   * 2:6: Mai 5:2

⁷ Judana némaan ban Yerot wani kudi véknwutakne dé wak, nyaa yaalakwa taaléba yaan du déké yaadoké. Wadéka yaadaka nak du véknwumarék yadoké dé de wale akélak kudi bulék. Bulte dé derét waatak, “Yani tulé dé wani kun nyétba batnyé yaalak?”

⁸ Naate waatadéka dérét wakwedaka dé wak, “Betleyemét yéké guné yo. Ye miték mé sékal wani nyaanké. Sékale vétakne gwaamale yae guné wunat wakweké yo. Wakwegunu wuné wawo ye kwati yaane déké waadé daaké wunék.” Naate wate dé derét yénaa yak.

⁹ Yerot waga wadéka véknwutakne de yék. Yéte nyaa yaalakwaba déknyényba védan kunét de tépa vék. Wani kun nyétba taale yédéka de déku kukba yék. Yédaka dé wani kun nyaan kwaan gaba awuréba dé ték.

¹⁰ Tédéka véte yéknwun mawulé yate de duséknét kapére yak.

¹¹ *Yate de gat wulae de vék wani nyaan déku néwaa Maria wale rabétka. Vétakne kwati yaane de waadé daak déké. Yate de deku wutba tén gwalmu jaarék. Jaare de déké yéknwun gwalmu kwayék. Gol matu, yaa sérakdaka yéknwun yaama yakwa mu, yéknwun yaama yakwa gu, waga de déké kwayék.

¹² Kwayétakne re kwae de yégon yak. Yadaka dé Got derét wak, “Guné Yerotké gwaamale yémarék yaké guné yo.” Naate wadéka ligéne raapme de nak yaabuba gwaamale yék deku gayét.

Josep dé déku taakwa, nyaan kure yék Isipmét

---

* 2:11: Ais 60:6

13 Wani du yédaka Josep yégan yadéka Némaan Ban Gotna kudi kure giyaakwa du nak giyae dé dérét wak, “Yerot wani nyaanké sékale vétakne dérét viyaaké dé yo. Waga yadu méné raapme wani nyaan déku néwaa wale kure yéké méné yo. Isipmét yaage yéké guné yo. Yaage ye guné wani kępmaaba rasaakuké guné yo. Kukba wuné gunat wawuru guné gwaamale yaaké guné yo.”

14 Naate wadéka dé Josep bari ligéne raapme wani nyaan déku néwaa wale kure de yaage yék. Nyédé gubés dé bérét kure yaage yék Isipmét.

15 *Ye saabe de Isipba rak. Yerot kiyaadéran tulé deku gayét tépa gwaamale yédaranké déknyényba rate Gotna yéba kudi wakwekwa du kavin kudi adél dé yak. Wani du Némaan Ban Gotna kudi véknwute wani kudi Gotna nyégaba kéga dé kavik: Wuna nyaan Isipba radu wuné dérét waawuru dé Isip kulaknyénytakne gwaamale yaaké dé yo.

Yerot wadéka de wupmalemu du baadit viyaapéreknék

16 Judana némaan ban Yerot Jerusalemba rate nyaa yaalakwaba yaan du déké gwaamale yédoké dé rapatik. Rapatiye rékarékat kapére yate dé wak, “Wunat yénaa debu yak.” Naate watakne dé déku mawuléba wak, “Nyaa yaalakwaba yaan du de wak, ‘Kwaaré vétik pulak déknyényba naané wani nyétba tékwa kunét batnyé vék.’ Naate de wak.” Naate watakne deku kudiké sanévéknwute dé déku waariyakwa duwat wak, “Guné Betleyemét ye, Betleyem tékwaba tékwa

---

* 2:15: Ose 11:1

taalat wawo ye akwi du baadit viyaasadaké guné yo. Kwaaré vétik yan du baadi, kwaaré nakurak yan du baadi, kéraadan kulé du baadi wawo, derét akwi viyaasadaké guné yo.” Naate wadéka de ye wani baadit akwi de viyaasadak.

¹⁷ Déknyényba Gotna yéba kudi wakwen du nak, déku yé Jeremaia, dé kényi kudi Gotna nyégaba kavik:

¹⁸ *Ramaba de wupmalemu du taakwa de némaanba gérao.

Wani gayéba némaanba de gérao.

Reselna képmawaara deku baadi debu kiyaak.

Kiyaasadadak de deku baadiké de gérao.

Déké némaa mawulé lékte de gérao.

Yerot wadéka déku waariyakwa du Betleyemba baadit viyaasadadan tulé Jeremaia kavin kudi adél dé yak.

Josep déku taakwa, nyaan wale waga de gwaamale yék

¹⁹ Kukba Yerot dé kiyaak. Kiyaadéka Josep déku taakwa, nyaan wale Isipba de rak. Waba rate Josep yégan yadéka dé Némaan Ban Gotna kudi kure giyaakwa du giyae dé Josepmét wak,

²⁰ “Wani nyaanét viyaapéreggé mawulé yan du debu kiyaak. Bulaa méné raapme wani nyaan déku néwaa wale kure Isrelna képmaat gwaamale yéké guné yo.”

²¹ Naate wadéka Josep ligéne raapme wani nyaan déku néwaa wale kure de Isrelna képmaat gwaamale yék.

---

* **2:18:** Jer 31:15

²² Josep Isrelna k pmaa saabe d  véknwuk, Akeleas d ku yaapa Yerotna waagu tawe Judiaba rakwa du taakwaké némaan ban radéka. Véknwutakne Judiaba ramuk  wup d  yak. Yate nak y gan yadéka Got d r t wadéka d  wani nyaan d ku n waa wale kure de Galilina taalat y k.

²³ *Ye de Nasaretba rak. Josep, Maria, Jisas wani gayéba radaka Gotna y ba kudi wakwen du déknyényba kavin kudi ad l d  yak. Jisaské de k ga kavik: D k  wak  de yo, Nasaret ban.

3

Gu yaakutaknan du Jon d  kudi wakwek

¹ Wani tul  gu yaakutaknakwa du Jon d  du ramarék Judiana taaléba d  batnyé Gotna kudi wakwek.

² *Wani taalat yaan du taakwat d  k ga wakwek, “Got némaan ban rate gunéké v ran tul  k ni d  yao. Yaad kwak  sanévéknwute gun  Gotna k mba rak  mawulé yate gun  kapéredi muk  kuk kwayéké gun  yo.” Naate d  Jon wak.

³ Déknyényba Gotna y ba kudi wakwen du nak d ku y  Aisaia Jonk  Gotna nyégaba k ga d  kavik:

Du nak d  wao du ramarék taaléba.

Waate d  k ga wo, “Némaan Banna yaabu kutk  gun  yo.

Kutgunu yaabu mit k kwaaké d  yo d k .”

Naate d  wo.

---

* **2:23:** Lu 2:39; Jo 1:45-46   * **3:2:** Ais 40:3

Wani kudi Aisaia dé kavik, Jonna néwaa dérét kéraamarék yalén tulé. Kavidéka kukba Jon yae dé du taakwat wakwek, deku mawulé miték tédu de Jisas yaadéranké miték sanévéknwudoké.

⁴ Jon yéknwun baapmu wut, yéknwun kadémuké kaapuk sanévéknwudén. Dé kwaami sépéna yéwit yaatédan baapmu wut dé gik. Gitakne dé bulmakawu sépat yadan nyaamégi dé gipatak. Dé kwamijok dé kak.

⁵ Samgék pulak mu dé jélipme kak. Dé Gotna kudi wakwedéka de Jerusalemba rakwa du taakwa, Judiana képmaaba rakwa du taakwa, Jodanna kaabélé yékwaba rakwa du taakwa waga de wupmalemu du taakwa de déké yék.

⁶ Ye yadan kapéredi muké kélik yate wakwedaka dé derét Gotna yéba gu yaakutaknak Jodan kaabéléba.

⁷ Judana du deku némaan du wupmalemu wawo de yék, Jon derét Gotna yéba gu yaakutaknaduké. Parisina du, Sadyusina du, waga de yék. Yédaka dé Jon derét waatite dé wak, “Guné kapéredi mawulé yakwa du guné. Got apakélé kot véknwute némaan ban raran nyaa kényi dé yao. Wani nyaa Got du taakwa yadan kapéredi muké rékaréka yaké dé yo. Wani nyaaké sanévéknwute guné du yaawi tudaka yaage yé kwa kaabe pulak guné wunéké yaage yao. Wunéké yaamarék.

⁸ *Taale guné yagunén kapéredi mu kulaknyénytakne guné yéknwun mu male yaké guné yo. Yagunu nak du taakwa véte waké de yo,

---

* **3:8:** Ap 26:20

‘De kapéredi mu kulaknyénytakne bulaa yéknwun mu de yo.’ Naate waké de yo.

⁹ *Guné guna mawuléba guné wo, ‘Naané Ebrayamna képmawaara naané ro. Dé Gotna méniba yéknwun mu yakwa du radék naané wawo Gotna méniba yéknwun mu yakwa du naané ro.’ Naate wate yénaa guné yo. Guné yéknwun mu kaapuk yagunékwa. Got mawulé yadéran dé wadu keni matu du ye de Ebrayamna képmawaara pulak raké de yo. Ebrayamna képmawaara ragunékwaké Got kaapuk sanévéknwudékwa. Yagunékwa muké dé sanévéknwu.

¹⁰ “Aja kudi nak wakweké wunék. Du sék akumarék yakwa miké sanévéknwute kwajélek kérae wani mi véléké dé yo. Véle yaaba tuké dé yo. Bulaa wani aja kudiké mé sanévéknwu. Bulaa Got déku kudi véknwumarék yaran du taakwat yadan kapéredi mu yakataké dé yo. Yakatadu de yaa yaansaakukwa taalat yéké de yo.

¹¹ *“Guné guna kapéredi mawulé kulaknyénygunéran wuné gunat Gotna yéba gu yaakutaknaké wuné yo. Wuna kukba yaaran du wan némaan du. Wuné bakna du wuné ro. Déku apa wuna apat dé talaknak. Yaga pulak déku jébaa yaké wuné yo, wuné bakna du rawurékwa bege? Dé némaan du radéka wuné déku gwalmu déké kure yéké wuné yapatiyu, wuné bakna du rawurékwa bege. Wuna kukba yaaran du Gotna Yaamabi gunéké kwayéké dé yo. Guna kapéredi mu kérae yaaba tuké dé yo.

---

* **3:9:** Jo 8:33-40; Ro 4:12   * **3:11:** Jo 1:32-34; Ap 1:5

12 Du wit kérae yéknwun wit sék kéraaké de gériyu. Géritakne de yéknwun wit sék gaba takne de apa yatjado. Yadakwa pulak wuna kukba yaaran du waga yaké dé yo. Dé déku du taakwat kérae kure ye déku gayéba takne kapéredi mu yan du taakwat kérae yaansaakukwa yaaba yatjadaké dé yo.” Naate dé Jon wak.

Jon dé Jisasnyét Gotna yéba gu yaakutaknak

13 Wani tulé Jisas Galilina kępmaa kulaknyénytakne dé Jodan kaabélat dé yék. Jon dérét Gotna yéba gu yaakutaknaduké dé yék.

14 Ye saabadéka Jon kélik yate dé wak, “Méné némaan ban méné ro. Wuné bakna du wuné ro. Samuké méné wunéké yao, wuné ménat gu yaakutaknawuruké? Méné wunat gu yaakutaknaménéran wan yéknwun.”

15 Naate wadéka Jisas dé wak, “Aya. Méné wunat gu yaakutaknaké méné yo. Waga yaménéran méné Got wadén pulak yaké méné yo.” Naate wadéka dé kusékérék.

16 Kusékéttakne Jisasnyét gu yaakutaknadéka dé bari guba yaalak. Yaaladéka nyét kepukadéka dé vék Gotna Yaamabi nyaamiyo pulak déké giyaadéka.

17 *Giyaadéka de Gotna gayéba giyaakwa kudi kéga véknwuk, “Kén wuna nyaan. Déké wuné mawulat kapére yo. Déké wuna mawulé yéknwun dé yo.”

4

Seten dé Jisasna mawulé yaknwuk

---

* 3:17: Mt 12:18, 17:5

¹ *Jon Jisasnyét gu yaakutaknadéka Gotna Yaamabi Jisasnyét dé kérae kure yék du ramarék taalat. Seten Jisasna mawulé yaknwuduké Gotna Yaamabi dérét wani taalat dé kérae kure yék.

² Kure yédéka Jisas wani taaléba rate kadému gu kaapuk kadén. Wupmalemu (40) gaan nyaa bakna dé rak. Re kukba kaadéké dé kiyaak.

³ Yadéka Seten yae dé dérét wak, “Méné kéga méné wo, ‘Wuné Gotna nyaan.’ Naate wate bulaa wani muké wunat wakwatnyéké méné yo. Méné waménu kényi wupmalemu matu walaakwe kadému yaké dé yo. Waga yadu wuné ménéké kutdngké wuné yo.”

⁴ *Naate wadéka dé wak, “Aya kaapuk. Wani muké kényi kudi Gotna nyégaba dé kwao: Du taakwa kadémuké male sanévéknwute de miték ramarék yaké de yo. De Gotna kudi véknwudo deku mawulé miték tédu de miték raké de yo. Wani kudi véknwute matu kadému yaduké wuné wamarék yaké wuné yo.”

⁵ Jisas wani kudi wadéka Seten dé dérét kérae kure yék Jerusalemét. Kure waare dé dérét Gotna kudi buldakwa némaa gana madulba taknak.

⁶ *Takne dé dérét wak, “Méné kéga méné wo, ‘Wuné Gotna nyaan.’ Naate wate méné mé akére dawuli. Wani muké kényi kudi Gotna nyégaba dé kwao: Got déku kudi kure giyaakwa duwat wadu de ménéké miték véké de yo. Védo méné deku taababa rate ména maan matuba viyaamarék yaké méné yo. Méné wani kudi véknwute akére

---

* **4:1:** Yi 2:18, 4:15   * **4:4:** Diu 8:3   * **4:6:** Sam 91:11, 12

dawuliye miték raménu akwi du taakwa véte kutdénké de yo. Méné Gotna nyaan.”

⁷ *Naate wadéka dé Jisas wak, “Aya kaapuk. Wani muké kényi kudi Gotna nyégaba dé kwao: Got wan ména Némaan Ban. Dé apa yate ménat kutkalé yaduké waagété yakwa du pulak yamarék yaké méné yo. Wani kudi véknwute wuné akére dawulimarék yaké wuné yo.”

⁸ Jisas wani kudi wadéka Seten dérét dé kérae kure waarék apakélé nébat. Kure waare dé kényi kékmaaba rakwa akwi gayé, wani gayéba rakwa akwi yéknwun gwalmu wawo dé Jisasnyét wakwatnyék.

⁹ Wakwatnyétakne dé wak, “Méné kwati yaane wunéké waadé daate wuna yéba kevérekmenéran wuné wani gayé, waba rakwa gwalmu wawo kwayéwuru méné deké némaan ban raké méné yo.”

¹⁰ *Naate wadéka dé wak, “Méné, Seten, méné mé yaage yé. Kényi kudi Gotna nyégaba dé kwao: Ména némaan ban wan Got male. Méné déké waadé daate dérét waataké méné yo. Déku yéba male kevérekgé méné yo. Wani kudi véknwute wuné ménéké waadé daamarék yaké wuné yo.”

¹¹ *Naate wadéka dé Seten dérét kulaknyénytakne yék. Yédéka de Gotna kudi kure giyaakwa du giyae Jisasnyét kutkalé yak.

Jisas Galiliba dé batnyé jébaa yak

¹² Gu yaakutaknan du Jon wani kékmaana némaan ban kapéredi mu yadénké dérét

---

* **4:7:** Diu 6:16   * **4:10:** Diu 6:13   * **4:11:** Yi 1:14

waatidéka dé wadéka de dérét raamény gaba taknak. Taknadaka kwaadéka Jisas wani muké kudi véknwutakne dé Galilina kępmaat yék.

¹³ Ye déku gayé Nasaret kulaknyénytakne dé Kapaneamét yék. Wani gayé Galilina kwawu nak maaléba dé ték. Wani gayé Sebiulan bét Naptalaina taaléba dé ték.

¹⁴ Jisas wani gayét ye Gotna kudi wakwedéka déknyényba rate Gotna yéba kudi wakwen du déku yé Aisaia déku kudi adél dé yak. Aisaia déknyényba kényi kudi Gotna nyégaba dé kavik:

¹⁵ *Sebiulanna taalé Naptalaina taalé wawo bét kusnyét yédakwa yaabuba bét tu. Jodan kaabélé nak saknwuba bét tu.

Galilina kępmaaba wupmalemu nak geba yaan du taakwa de ro.

¹⁶ Waba rakwa du taakwa Setenna taababa rate gaankétéba de ro.

Rate yalakgé yate de apakélé téwayé yaankwa pulak yaandu véké de yo.

Véte miték sanévéknwudaran de nyaakaba raké de yo.

¹⁷ Jisas wani taalat ye saabe dé batnyé Gotna kudi wakwek. Wakwete dé wak, “Got némaan ban rate gunéké véran tulé kényi dé yao. Yaadékwaké sanévéknwute guné guna kapéredi mawulé kulaknyényké guné yo.” Naate dé wak.

Jisas dé wak du wan véti wan véti dé wale yédoké

¹⁸ Jisas Galilina kwawu nak maaléba yéte dé vék Saimon, déku nak yé Pita, déku wayékna

---

* 4:15: Ais 9:1-2

Andru wale bétku jébaa yabétka. Bét akwi nyaa yabéréen pulak wani kwawuba bét laaké tawuk gukwamiké.

¹⁹ Vétakne dé bérét wak, “Béné mé yaa wuné wale. Yaabénu wuné bénat nak jébaaké yakwatnyéké wuné yo. Yakwatnyéwuru béné gukwami kutbénén pulak du taakwat kéraaké béné yo. Kéraabénu de wuna kudi véknwuké de yo.”

²⁰ Naate wadéka bari laaké kulaknyénytakne raapme bét dé wale yék.

²¹ De walkamu ye dé Jisas vék Sebedina nyaan vétik Jems bét déku wayékna Jonét. Bétku yaapa Sebedi wale de botba rak. Rate laaké miték yadaka dé Jisas bérét wak, dé wale yéberuké.

²² Wadéka bét bétku yaapa botba radéka kulaknyénytakne bét Jisas wale yék.

Jisas Gotna kudi wakwete wupmalemu du taakwat dé kutnébulék

²³ Jisas yeyé yeyate dé Galiliba tékwa akwi gayét yék. Ye saabe dé Gotna kudi buldakwa gaba rate du taakwat dé yakwatnyék, Gotna jébaaké. Akwi du taakwat dé kudi wakwek, Got némaan ban rate déku du taakwaké miték védéranké. Kiyakiya yakwa du taakwa, sépékwaapa kapére yan du taakwat wawo dé kutnébulék.

²⁴ Waga yadéka de Siriana akwi képmaaba déké kudi wakwekéreyék. Wakwekéreyédaka de wani kudi véknwute wupmalemu du taakwat déké kure yék. Kiyakiya yakwa du taakwa baadi, sépékwaapa kapére yan du taakwa baadi, kutakwa kure tén du taakwa baadi, ménigan yadéka akéréte sépélak génkwa du taakwa baadi, maan

kapére yadéka yémarék yakwa du taakwa baadi, wani du taakwa baadit de kure yék Jisaské. Kure yédaka dé derét kutnébulék.

²⁵ Kutnébuldéka wupmalemu du béré taakwa béré de dé wale yék. Galiliba yaan du taakwa, Dekapolisba yaan du taakwa, Jerusalemba yaan du taakwa, Judiaba yaan du taakwa, Jodan kaabélé aniké saknwuba yaan du taakwa, waga de dé wale yék.

5

Jisas nébat waare dé déku duwat kudi wakwek

¹ Wupmalemu du béré taakwa béré yaadaka Jisas véte dé nébat nak waarék. Waare radéka déku du de déké yaak.

² Yaadaka dé derét Gotna jébaaké batnyé yakwatnyék. Yakwatnyéte dé kéga wakwek.

Yéknwun mawulé yadaranké dé Jisas kudi wakwek

³ “Du taakwa las deku apaké sanévéknwumarék yate Gotna apaké sanévéknwute de déku jébaa yo. Wani du taakwa Gotna kémba radaka dé némaan ban rate deké dé miték vu. Védékwaké yéknwun mawulé de mé yo.

⁴ * “Du taakwa las de gérao. Wani du taakwana mawulat Got kutkalé yaké dé yo. Yadéranké yéknwun mawulé de mé yo.

⁵ * “Du taakwa las deku yéba kevérekmarék yate nak du taakwat waatimarék yate miték de ro. Wani du taakwat Got kutkalé yadu de keni

---

* 5:4: Re 7:16-17   * 5:5: Ep 4:2

képmaaba némaan du taakwa rasaakuké de yo. Rasaakudaranké yéknwun mawulé de mé yo.

6 “Du taakwa las Gotké sanévéknwute yéknwun mawulé yate yéknwun mu male yaké de mawulat kapére yo. Kadémuké kiyaakwa du kadému kaké mawulat kapére yadakwa pulak, de yéknwun mu male yaké de mawulat kapére yo. Wani du taakwat Got miték yadu deku mawulé miték tédu de miték male rasaakuké de yo. Rasaakudaranké yéknwun mawulé de mé yo.

7 * “Du taakwa las de nak du taakwaké mawulé léknu. Wani du taakwaké Got mawulé lékgé dé yo. Lékdékwaké yéknwun mawulé de mé yo.

8 * “Du taakwa las deku mawuléba yéknwun mawulé male dé tu. Wani du taakwa Gorét véte dé wale miték rasaakuké de yo. Rasaakudaranké sanévéknwute yéknwun mawulé de mé yo.

9 “Du taakwa las nak du taakwa waaru waariyadaka de nyédéba de tu. Tédaka de kaapuk waaru waariyadakwa. Wani nyédéba tékwa du taakwaké Got waké dé yo, ‘De wuna baadi.’ Naate wadéranké sanévéknwute wani nyédéba tékwa du taakwa yéknwun mawulé de mé yo.

10 * “Du taakwa las Gotna jébaa yadaka nak du taakwa kélik yate derét de yaalébaanu. Yaalébaandakwa du taakwa Gotna kémba radaka Got némaan ban rate deké dé miték vu. Védékwaké sanévéknwute yéknwun mawulé de mé yo.

11 * “Mé véknwu. Guné wuna jébaaba gunébu yaalak. Du las wunéké kélik yate gunat wasélékte

---

* 5:7: Je 2:12-13   * 5:8: 1 Jo 3:2-3   * 5:10: 1 Pi 3:14   * 5:11: 1 Pi 4:14

kapéredi mu gunat yate gunéké yénaa kudi wakwedaran guné yéknwun mawulé yaké guné yo.

¹² *Déknyényba de Gotna yéba kudi wakwekwa duwat waga de yaalébaanék. Derét waga yaalébaandanké sanévéknwute de gunat waga yaalébaando guné yéknwun mawulé yaké guné yo. Kukba Got gunat kutkalé yadu guné dé wale miték male rasaakuké guné yo. Rasaakugunéranké guné yéknwun mawulé yate dusék yaké guné yo.” Naate dé Jisas wak.

Jisaské miték sanévéknwukwa du taakwa wan sol pulak téwayé pulak

¹³ Wani kudi watakne dé Jisas kéga wakwek: “Kéni aja kudi mé véknwu. Taakwa de sol takno, kadému lisék yaduké. Sol lisék yamarék yadéran yaga pulak yado lisék tépa yaké dé yo? Kaapuk. Lisék tépa yamarék yaké dé yo. Yadu kadémuba taknamaréék yaké de yo. De wani sol bakna yatjadaké de yo. Bulaa wani kudiké mé sanévéknwu. Guné, wuna du, guné kadémuba taknadakwa sol pulak. Guné nak du taakwat kutkalé yagunu de kapéredi mu tépa yamarék yaké de yo. Guné nak du taakwat kutkalé yamarék yagunéran lisék yamarék yakwa sol bakna yatjadatakne kulaknyénydakwa pulak, Got gunat kulaknyényké dé yo.

¹⁴ *“Guné, wuna du, guné yaankwa téwayé pulak guné ro. Ragunéka nak du taakwa gunat de vu. Guné nébuba tékwa gayé pulak guné

---

* 5:12: Je 1:2   * 5:14: Jo 8:12

ro. Ragunéka nak du taakwa gunat de miték vu, nébuba tékwa gayét miték védakwa pulak.

15 **“Kéni aja kudi mé véknwu. Du téwayé sérakne kure yae sapgutaknadan awu gwaléba de takno, kapu kaapuk? Kaapuk. De jaabé takuba de takno. Taknadaka waba rakwa akwi du taakwa de miték vu.*

16 **Bulaa wani kudiké mé sanévéknwu. Guné wani téwayé pulak guné ro. Guné Gotké yéknwun jébaa yaké guné yo. Wani jébaa paakumarék yaké guné yo. Du taakwana méniba yaké guné yo. Yagunu de miték véké de yo. Véte awuréba rakwa ban guna yaapa Gotna yéba kevéké de yo.*

Got wakwedéka Moses wakwen apa kudiké dé Jisas kudi wakwek

17 **“Guné kéga wamarék yaké guné yo, ‘Moses wakwen apa kudiké kuk kwayéké nae Jisas dé yaak. Déknyényba rate Gotna yéba kudi wakwen du deku kudiké kuk kwayéké nae Jisas dé yaak.’ Waga wamarék yaké guné yo. Moses wakwen apa kudi Gotna yéba kudi wakwen duna kudi wawo miték véknwute wadan pulak yaké wuné yaak. Guné wani kudiké miték kutdénggunuké wuné yaak.*

18 **Kéni kudi mé véknwu. Nyét képmāa wekna tédu Moses wakwen akwi apa kudi rasaakuké dé yo. Radu guné wani kudi véknwute wadéka pulak yaké guné yo. Kukba nyét képmāa kaapuk yaké dé yo. Yadu Moses wakwen apa kudi wawo kaapuk yaké dé yo. Adél wuné gunat wakweyo.*

* 5:15: Mk 4:21

* 5:16: Ep 5:8-9; Jo 3:21

* 5:17: Ro 3:31

* 5:18: Lu 21:33

19 *Du las Moses wakwen apa kudiké nak kéga wadaran, ‘Wani apa kudi wan makwal kudi male. Naané wani kudi kulaknyénynaran wan yéknwun.’ Waga wadaran Got némaan ban rate deké waké dé yo, ‘Wan bakna du. De wuna taababa bakna de ro. Deku yéba kevérekmarék yaké wuné yo.’ Naate wadu de nak du wani apa kudi véknwute wadékwá pulak yate kéga wak-wedaran, ‘Wani apa kudi akwi miték véknwuké naané yo. Nak kudi kulaknyénymaréék yaké naané yo.’ Naate wadaran Got némaan ban rate deké waké dé yo, ‘Wan némaan du. De wuna taababa miték de ro. Deku yéba kevérekgé wuné yo.’ Naate waké dé yo.

20 *Guné Moses wakwen apa kudiké miték kutdénngunuké wuné gunat wakweyo. Apa kudiké kutdénngwa du, Parisina du wawo, de Moses wakwen apa kudi akwi miték véknwute wadékwá pulak yaké de apa jébaa yo. Yadaka nak du derét véte de wo, ‘De yéknwun mu yakwa du de ro.’ Naate wadaka Got deku mawulé kutdénngte dé deké wo, ‘Wan kaapuk.’ Naate wadéka gunat wuné wo. Guné yéknwun mawulé yate yéknwun mu yaké guné yo. Yagunu guna yéknwun paaté deku paatat talaknadéran guné Gotna kémba yaalaké guné yo. Guna yéknwun paaté deku paatat talaknamaréék yadéran guné Gotna kémba yaalamarék yaké guné yo.” Naate dé Jisas wak.

Kudi bulte miték radaranké dé Jisas kudi wak-wek

---

* 5:19: Je 2:10   * 5:20: Mt 23:3; 2 Ti 3:5

21 *Wani kudi watakne dé derét kéga wakwek: “Déknyényba ran du kéní kudi wakwedaka gunébu véknwuk. Kéga de wak, ‘Guné du taakwat viyaapérekmarék yaké guné yo. Guné derét viyaapérekgunéran de gunat kot véknwukwa némaan banké kure yédo dé wani kapéredi muké gunat yakataké dé yo.’

22 *Naate wadaka bulaa wuné nak kudi gunat wakweyo. Mé véknwu. Du las nak dut rékaréka yadaran Got wani kapéredi muké derét yakataké dé yo. Du las nak dut waatite kéga wadaran, ‘Guné waagété du.’ Naate wadaran Got kot véknwukwa némaan ban rate wani kapéredi muké waga wakwa dut némaanba yakataké dé yo. Du las nak dut némaanba waatite kéga wadaran, ‘Guné bakna gweba du. Kapéredi taalat yéké guné yo.’ Naate wadaran Got wadu waga wakwa du yaa yaansaakukwa taalat yéké de yo.

23-24 *Wani muké sanévéknwute guné nak nak kéga yaké guné yo. Guné Gotké gwalmu kwayéké yate, déké gwalmu kwayédakwa jaabé tékwaba téte, nak du taakwat yagunén kapéredi muké sanévéknwugunéran, taale guné Gotké kwayégunéran gwalmu jaabéna saknwuba takne, wani du taakwaké bari yéké guné yo. Ye guné de wale kudi bulte de wale nakurak mawulé yate de wale miték raké guné yo. Re kukba gwaamale yae taknagunén gwalmu Gotké kwayéké guné yo.

25 “Du las gunat kotké yadaran guné de wale yaabuba yéte de wale kudi bulte de wale kudi

---

* 5:21: Eks 20:13

* 5:22: Je 3:6; 1 Jo 3:15

* 5:23-24: Mk

11:25

giké guné yo. Guné nakurak mawulé yaké guné yo. Guné de wale wani kudi gimaré k yagunéran sal de gunat kot véknwukwa némaan banké kure yédo dé wadu de gunat raamény gaba taknaké de yo? Taknado guné waba kwaasaakuké guné yo.

²⁶ Kot véknwukwa némaan ban wadén akwi yéwaa gunat waatin duké kwayégunu, wani tulé male raamény ga kulaknyénytakne yaale miték yéké guné yo. Adél wuné gunat wakweyo.

Nak duna taakwa wale kapéredi mu yadak-waké dé wakwek

²⁷ **“Déknyényba ran du kényi kudi wakwedaka gunébu véknwuk. Kéga de wak, ‘Guné nak duna taakwa wale kapéredi mu yamarék yaké guné yo.’*

²⁸ Naate wadaka bulaa wuné gunat kéga wakweyo. Du nak duna taakwat véte lérét kéraaké géndéran déku mawuléba dé lé wale kwao. Yadáka déku mawulé sépélak dé tu. Dé waga lérét véte lérét kéraaké génte dé kapéredi mu yo.

²⁹ Guné guna yéknwun tuwa saknwuba tékwa méni nak duna taakwat véte, de wale kapéredi mu yaké mawulé yagunéran, wani méni pékwe yatjadaké guné yo. Guna nakurak méni male tédu wani kapéredi mu yamarék yate kukba Gotna gayét yégunéran wan yéknwun. Guna méni vétik tédu guné wani kapéredi mu yagunu Got wadu guné kapéredi taalát yégunéran wan kapéredi.

³⁰ Guna yéknwun tuwa taabat kapéredi mu yaké yagunéran guné wani taaba tépakne yatjadaké guné yo. Guna nakurak taaba male tédu wani kapéredi mu yamarék yate kukba Gotna gayét

---

* 5:27: Eks 20:14

yégunéran wan yéknwun. Guna taaba vétik tédu guné wani kapéredi mu yatakne kukba guné kapéredi taalat yégunéran wan kapéredi.

Du deku taakwa dérét kulaknyénytakne yédoké wadakwaké dé wakwek

³¹ * “Déknyényba ran du kényi kudi wawo wakwedaka gunébu véknwuk. Kéga de wak, ‘Du nak déku taakwa dérét kulaknyénytakne yéluké mawulé yadéran dé wani muké nyéga kaviké dé yo. Kaviye léké kwayédu lé wani nyéga kure yéké lé yo.’

³² Naate wadaka bulaa wuné gunat kéga wakweyo. Taakwa nak duké yémarék yate nak du wale kapéredi mu yamarék yalu, léku du lé dérét kulaknyénytakne yéluké wadéran wan kapéredi mu. Lé dérét kulaknyénytakne yéluké wadu lé ye nak du wale raléran lé wani du wale kapéredi mu bét yo. Taale ralén du kapéredi mu yadék bét wawo kapéredi mu bét yo.” Naate dé Jisas dérét wak.

Deku yéba wakwemarék yadaranké dé Jisas kudi wakwek

³³ * Wani kudi watakne dé Jisas kéga wakwek: “Déknyényba ran du kényi kudi wawo wakwedaka gunébu véknwuk. Kéga de wak, ‘Guné jébaa nak yaké wate guna kudit apa yate Némaan Ban Gotna yéba wakwegunéran guné wani jébaa yaké guné yo. Wani jébaa kulaknyénymarék yaké guné yo.’

³⁴ * Naate wadaka bulaa wuné gunat kéga wakweyo. Guné guna kudit apa yaké wamarék yaké

---

* 5:31: Diu 24:1   * 5:33: Eks 20:7   * 5:34: Je 5:12

guné yo. Wani jébaa bakna yaké guné yo. Guné Gotna gayéna yéba wamarék yaké guné yo, Got rakwa taalé bege.

³⁵ Képmaana yéba wamarék yaké guné yo, Got kápmaaba déku maan akidékwa bege. Guné Jerusalemna yéba wamarék yaké guné yo, naana Némaan Ban Gotna taalé bege.

³⁶ Guné guna maaknaba wamarék yaké guné yo, guné géle nébé waama yadu waama nébé géle yaduké yaké yapatigunékwa bege.

³⁷ De gunat jébaaké waatado guné kusékétgunéran guné kéga waké guné yo, ‘Ao, wani jébaa yaké naanék.’ Waga yamuké kélík yate guné kéga waké guné yo, ‘Kaapuk. Wani jébaa yamarék yaké naané yo.’ Naate waké guné yo. Wan yaak. Nak kudi wamarék yaké guné yo. Guna kudit apa yaké deku yéba wamarék yaké guné yo. Guna kudit apa yaké deku yéba wagunéran guné Setenna kudi véknwute wadékwá pulak yaké guné yo.

Kapéredi mu kaatamarék yadaranké dé Jisas kudi wakwek

³⁸ *“Déknyényba ran du kényi kudi wakwedaka gunébu véknwuk. Kéga de wak, ‘Du vétik waariyate du nak duna méni takupékudu dé yakataké yate takupékun dut déku méni takupékuké dé yo. Du vétik waariyate du nak duna nébi nak takugwapdu dé yakataké yate wani dut déku nébi nak takugwapké dé yo.’

---

* 5:38: Eks 21:24

39 *Naate wadaka bulaa wuné gunat kéga wakweyo. Du las gunat kapéredi mu yadaran guné derét kapéredi mu yakatakaapuk yaké guné yo. Du las guna ménidaamaba yéknwun tuwa saknwuba gunat viyaadaran guné yakatakaapuk yate walaakwe bakna téké guné yo, de guna ménidaamaba aki tuwa saknwuba viyaadoké.

40 *Du las guna baapmu wut kéraaké, gunat kotindaran kot véknwukwa némaan ban wani muké kusékétdu guné kwayéte baapmu wut nak wawo deké kwayéké guné yo.

41 Du las guné de wale yéte deku gwalmu walkamu yaabuba kure yégunuké apa yate wadaran guné de wale yéte deku gwalmu séknaa yaabuba kure yéké guné yo.

42 Du las gunat gwalmuké waatado guné wani gwalmu deké kwayéké guné yo. Du las guna gwalmuké mawulé yate gunéké wani gwalmu kukba kaatakweké wado guné wani gwalmu deké kwayéké guné yo.

Maamaké mawulat kapére yadaranké dé Jisas kudi wakwek

43 *“Déknyényba ran du kényi kudi wakwedaka gunébu véknwuk. Kéga de wak, ‘Guné guna du taakwaké mawulat kapére yate guna maamaké kélík yaké guné yo.’

44 *Naate wadaka bulaa wuné gunat kéga wakweyo. Guné guna maamaké mawulat kapére yaké guné yo. Du las gunat kapéredi mu yadaran

---

* 5:39: Ro 12:19 * 5:40: 1 Ko 6:7 * 5:43: Lev 19:18 * 5:44: Ap 7:60; Ro 12:14, 20

guné Gorét waataké guné yo, dé derét kutkalé yaduké.

⁴⁵* Guné waga yagunéran guné awuréba rakwa ban guna yaapa Got wale nakurak mawulé yaké guné yo. Yate guné déku baadi raké guné yo. Got nakurak jébaa dé yo akwi du taakwaké. Got wadéka dé nyaa vu. Védéka kadému miték dé yaalo, yéknwun mu yakwa du taakwana kępmaaba, kapéredi mu yakwa du taakwana kępmaaba wawo. Got wadéka dé maas viyao. Viyaadéka kadému miték dé yaalo, yéknwun mu yakwa du taakwana kępmaaba, kapéredi mu yakwa du taakwana kępmaaba wawo.

⁴⁶ Takis nyégélkwa du, deké guné wo, ‘Kapéredi mu yakwa du.’ Naate wagunékwa du de deku du taakwaké mawulat kapére yo. Guné de yakwa pulak, guna du taakwaké male mawulat kapére yagunéran, Got gunat kutkalé yamarék yaké dé yo. Gunéké mawulat kapére yakwa du taakwa, gunéké kélik yakwa du taakwa wawo, akwi du taakwaké mawulat kapére yaké guné yo.

⁴⁷ Gotna kudi véknwumarék yakwa du taakwa de deku du taakwaké male yéknwun mawulé yate de wale de kudi bulu. Guné de yakwa pulak, guna du taakwaké male yéknwun mawulé yate, de wale kudi bulgunéran guné miték yakaapuk yaké guné yo. Akwi du taakwaké yéknwun mawulé yate, de wale kudi bulké guné yo.

⁴⁸* Awuréba rakwa ban guna yaapa dé yéknwun mu male yasaakukwa ban dé ro. Guné dé rakwa pulak yéknwun mu male yasaakukwa du raké

---

* 5:45: Ep 5:1   * 5:48: 1 Pi 1:16

guné yo.” Naate dé Jisas wak déku duwat.

6

Du taakwat kutkalé yadaranké dé Jisas kudi wakwek

¹ *Jisas kudi las wawo dé kéga wakwek: “Guné Gotké yéknwun jébaa yate déké male sanévéknwuké guné yo. Guné Gotké yéknwun jébaa yate nak du taakwa de waga yagunu vétakne guna yéba kevérekdoké mawulé yate deku méniba wani jébaa yagunéran guné gunéké guné sanévéknwu. Waga sanévéknwute deku méniba yagunéran awuréba rakwa ban guna yaapa kukba guna yéba kevérekmarék yaké dé yo.

²⁻³ * “Yénaa yakwa du las deku yéba kevérékte de Gotna kudi buldakwa gat wulae téte yaabuba wawo téte de gwalmu yamarék du taakwaké gwalmu kwayu. Wupmalemu du taakwa véte wani yénaa yakwa duna yéba kevérekdoké, de yénaa yakwa du gwalmu yamarék du taakwaké gwalmu de kwayu. Waga kwayédaka wupmalemu du taakwa véte wani yénaa yakwa duna yéba de kevéreknu. Kukba Got wani yénaa yakwa duna yéba kevérekmarék yaké dé yo, wupmalemu du taakwa deku yéba bulaa kevérekdakwa bege. Adél wuné gunat wakweyo. Guné yénaa yakwa du kwayédakwa pulak kwayémarék yaké guné yo. Guné gwalmu yamarék du taakwaké gwalmu kwayéké yagunéran nak du taakwat wani muké wakwemarék yaké guné yo. Akélak kwayéké guné yo. Waga kwayégunu nak du taakwa wani

* 6:1: Mt 23:5   * 6:2-3: Mt 25:37-40

muké kutdénngmarék yado guné wale rakwa du taakwa wawo wani muké kutdénngmarék yaké de yo.

⁴ *Guné waga akélak kwayégunu awuréba rakwa ban guna yaapa véké dé yo. Vétakne kukba dé yagunén yéknwun mu kaataké dé yo.

Got wale kudi buldakwaké dé Jisas kudi wakwek

⁵ *“Yénaa yakwa du Gorét waataké, de Gotna kudi buldakwa gat wulae téte yaabuba wawo téte de Gorét waato. Wupmalemu du taakwa derét védoké de waba Gorét waato. Wupmalemu du taakwa derét véte deku yéba kevérekdoké de waba Gorét waato. Waga yadaka wupmalemu du taakwa deku yéba de kevéreknu. Waga yate yadan yéknwun mu de kaato. Yénaa yakwa du wani du taakwat yéknwun mu debu nyégélék. Kukba Got yadan yéknwun mu kaatamarék yaké dé yo. Adél wuné gunat wakweyo. Guné yénaa yakwa du Gorét waatadakwa pulak Gorét waatamarék yaké guné yo.

⁶ Guné Got wale kudi bulké yate guné nak nak guna gat wulae gwés miték tépétakne kapmu rate dé wale kudi bulké guné yo. Bulgunu guna yaapa Got guné waga rate bulgunu véte guna kudi véknwuké dé yo. Dérét kaapuk vénakwa. Dé guna kudi véknwute kukba dé yagunén yéknwun mu kaataké dé yo.

⁷ “Gotké kutdénngmarék yakwa du taakwa de wo, Naané wupmalemu kudi bulte naana némaan duwat waatanaran de véknwuké de yo. Naate

---

* **6:4:** Kl 3:23-24   * **6:5:** Lu 18:10-14

wate wupmalemu yaamabi kudi de bakna bulte waato. Guné wupmalemu yaamabi kudi buldakwa pulak guné Got wale bulmarék yaké guné yo.

⁸ *Guné dérét waatamarék yagunén tulé guna yaapa Got débu kutdengék, yapatigunékwa muké. Kutdengdénké sanévéknwute guné dé wale kudi bulte guné wupmalemu yaamabi kudi bulmarék yaké guné yo.

⁹ Guné dérét kéga waataké guné yo:
Naana yaapa, méné ména gayéba méné ro.

Naané ména yéba kevérékgé naané mawulé yo.

¹⁰ Méné némaan ban rate akwi du taakwaké miték vémenuké naané mawulé yo.

Ména gayéba rakwa du ména kudi miték véknwudakwa pulak, naané kéné kępmaaba rakwa du taakwa wawo ména kudi miték véknwuké naané mawulé yo.

¹¹ Kéné nyaa yapatinakwa kadému tiyaaménuké naané ménat waato.

¹² *Du taakwa naanat kapéredi mu yadaka naané wani muké tépa kaapuk sanévéknwunakwa.

Yano méné yanan kapéredi mu yatnyéputiye méné wani muké tépa sanévéknwumarék yaké méné yo.

¹³ *Méné naanat kutkalé yaménu naané kapéredi mu yakwa banna kudi véknwumarék yate kapéredi mu tépa yamarék yaké naané yo.

---

* **6:8:** Mt 6:32   * **6:12:** Mt 18:21-22   * **6:13:** Lu 22:40; Jo 17:15;
2 Te 3:3

Waga ménat naané waato.

[Méné naané akwi du taakwaké miték vésaakute apa yasaakute némaan ban rasaakuké méné yo apuba apuba. Adél.]

¹⁴ “Guné wani kudiké mé sanévéknwu. Guné nak du taakwa gunat yadan kapéredi muké sanévéknwumarék yagunéran awuréba rakwa ban guna yaapa Got yagunén kapéredi mu yatnyéputiye wani muké tépa sanévéknwumarék yaké dé yo.

¹⁵ *Guné nak du taakwa gunat yadan kapéredi muké wekna sanévéknwute derét yakataké mawulé yagunéran guna yaapa Got yagunén kapéredi muké wekna sanévéknwute wani kapéredi mu yatnyéputimarék yate gunat yakataké dé yo.” Naate dé Jisas wak.

Kadémuké yaakétdakwaké dé Jisas kudi wakwek

¹⁶ Wani kudi watakne dé derét tépa wakwek: “Yénaa yakwa du Got wale kudi bulké, de nak apu nak apu kadémuké yaakéru. Yaakéte nak du taakwa kadémuké yaakétdanké kutdéngdoké de deku ménidaamaba waama kápmaa lépmu. Lépdaka deku ménidaama waama dé yo. Yadéka nak du taakwa véte de wo, ‘Wani du Gotké sanévéknwute de kaadéki kiyao. Wan yéknwun mu yakwa du de.’ Naate wate deku yéba de kevéreknu. Waga yate yadan yéknwun mu de kaato. Yénaa yakwa du wani du taakwat yéknwun mu debu nyégélék. Kukba Got yadan yéknwun

---

* 6:15: Mk 11:25-26

mu kaatamarék yaké dé yo. Adél wuné gunat wakweyo.

¹⁷ Guné de yakwa pulak yamarék yaké guné yo. Guné Got wale kudi bulké yate, kadémuké yaakétte guna ménidaama yakutnyéké guné yo. Ye nébé viyaaké guné yo, akwi nyaa yagunékwa pulak.

¹⁸ Guné waga yagunéran nak du taakwa gunat véte kutdénngmarék yaké de yo, guné Got wale kudi bulké yate kadémuké yaakétgunénké. De wani muké kutdénngmarék yadoké guné guna ménidaama yakutnyéké guné yo. Waga yagunéran guna yaapa Got male wani muké kutdénngké dé yo. Dérét naané kaapuk vénakwa. Guné kadémuké yaakétte dé wale kudi bulte kapmu ragunu dé véte kukba yagunén yéknwun mu gunat kaataké dé yo.

Gotna gayéba miték rasaakudaranké dé Jisas kudi wakwek

¹⁹⁻²¹ *“Guné apuba apuba némaa muké guné sanévéknwu wanévéknwu. Yate wani muké guné mawulé yo. Mé véknwu. Guné waga yate guné kényi kékpaana wupmalemu gwalmu kéraaké sanévéknwumarék yaké guné yo. Kényi kékpaana gwalmu wan némaa mu kaapuk. Biyaak wani mu de kérépaknu. Résépu wani mu dé yaalébaanu. Sél yakwa du nak duna ga pérae wulae wani mu de sél yo. Wani mu rasaakumarék yadéranké sanévéknwute guné Gotna gayéba miték rasaakugunéranké sanévéknwuké guné yo. Sanévéknwute

---

* **6:19-21:** Je 5:1-6; 1 Ti 6:9-10; Lu 18:22; Kl 3:1-2

guné yéknwun mu male yaké guné yo. Gotna gayéba rate yagunéran mu wan némaa mu. Wani mu wan kéné kápmaana gwalmu pulak kaapuk. Gotna gayéba rate yagunéran mu rasaakuké dé yo. Biyaak wani mu kérépakmarék yaké de yo. Résépu wani mu yaalébaanmarék yaké dé yo. Sél yakwa du wani gayét wulaamarék yate wani mu sél yamarék yaké de yo. Kéné kápmaaba gwalmu jawutaknakwa du taakwa de kéné kápmaana muké male de mawulat kapére yo. Gotna gayéba raké sanévéknwukwa du taakwa de dé wale miték rasaakuké de mawulat kapére yo.

Yéknwun mu védaranké dé Jisas kudi wakwek

²² “Guna méni wan gaba tékwa gwés pulak. Wani gwés naapidaka gaba nyaaka dé yo. Guné yéknwun mu male végunéran guna mawulé miték téké dé yo. Yadu guna sépé miték tédu guné nyaakaba raké guné yo.

²³ Guné kapéredi mu male végunéran guna mawulé miték témarék yaké dé yo. Guna mawulé miték témarék yadéran, guna sépé miték témarék yadu, guné gaankétéba raké guné yo.

Nakurak némaan banna jébaaba wulaadaranké dé wakwek

²⁴ “Du nak némaan du vétikgé jébaa yaké dé yapatiyu. Waga jébaa yadéran dé nak némaan duké yéknwun mawulé yate nakgé kélik yaké dé yo. Guné wani du pulak guné ro. Guné némaan ban Gotké jébaa yate déké male sanévéknwugunéran guné déké apuba apuba yéknwun mawulé yaké guné yo. Yate guné yéwaa kéraaké sanévéknwumarék yaké guné

yo. Guné yéwaa kéraaké male apuba apuba sanévéknwugunéran guné némaan ban Gotké kélik yaké guné yo.” Naate dé Jisas wak.

Bakna muké sanévéknwudakwaké dé Jisas kudi wakwek

²⁵ *Wani kudi wakwetakne dé Jisas derét tépa wakwek: “Nakurak némaan banké jébaa ya-gunéranké sanévéknwute wuné gunat wakweyo. Guné wup yate kadému gu baapmu wutké wawo sanévéknwu wanévéknwumarék yaké guné yo. Kadému, gu, baapmu wut wan bakna mu. Némaa mu kaapuk. Guné wani muké sanévéknwu wanévéknwumarék yaké guné yo. Got wadék guné ro. Guna sépé guna mawulé guna wuraanyan yadék guné ro. Wan némaa mu.

²⁶ *Guné apit mé vé. De kadému kaapuk yaanandakwa. De kaapuk kadému kéraate kaadi gaba taknadakwa. Yadaka awuréba rakwa ban guna yaapa dé deké kadému kwayu. Api wan makwal. Guné du taakwa guné némaan. Got waga apiké kadému kwayédu guné kutdénké guné yo. Gunéké wawo kadému kwayéké dé yo.

²⁷ Mé véknwu. Guna du nak wupmalemu kwaaré las wawo raké sanévéknwu wanévéknwudéran dé watakne wupmalemu kwaaré las wawo raké apa yaké dé yo, kapu kaapuk? Wan kaapuk. Déku kapmu watakne wupmalemu kwaaré las wawo raké yapatiké dé yo.

²⁸ “Samuké guné baapmu wutké guné sanévéknwu wanévéknwu? Waga yamarék yaké

* **6:25:** Pl 4:6; Yi 13:5; 1 Pi 5:7

* **6:26:** Lu 12:6-7

guné yo. Guné maaweké mé sanévéknwu. Naané wani maawe kaapuk yaanannakwa. De bakna de yaalo. De jébaa kaapuk yadakwa. De baapmu wut kaapuk kétaapadakwa. Yadaka Got dé deké miték vu.

²⁹ Deké dé yéknwun nyaap dé kwayu. Déknyényba wupmalemu gwalmu yan némaan ban nak déku yé Solomon yéknwun baapmu wut dé kusok. Yate wani maawe pulak kusokwa yéknwun mu kaapuk kusodén. Maawe kusokwa yéknwun mu Solomon kuson yéknwun mat débu talaknak.

³⁰ Got wani maaweké dé miték vu. Wani maawe walkamu male téké de yo. Bulaa de tu. Sére kiyaaké de yo. Kiyaado du taakwa wani maawe péle yaa tuké de yo. Wani maawe wan makwal mu male. Guné du taakwa guné némaan. Guné Gotké kaapuk miték sanévéknwugunékwa. Yate wup yate guné wo, ‘Naanéké miték véké dé yo, kapu kaapuk?’ Naate waganéka bulaa wuné gunat wo. Got maawe waga kusodu véte guné kutdénké guné yo. Gunéké baapmu wut kwayéké dé yo.

³¹ Waga kutdénkte guné wup yamarék yate kéga wamarék yaké guné yo, ‘Samu mu kaké naané yo? Samu gu kaké naané yo? Samu baapmu wut kusadaké naané yo?’

³² Waga wamarék yaké guné yo, awuréba rakwa ban guna yaapa guné wani muké yapatigunékwaké kutdénkdén bege. Gotna kudi véknwumarék yakwa du taakwa de wani muké de sanévéknwu wanévéknwu. Guné de yakwa pulak wani muké sanévéknwu wanévéknwumarék yaké

guné yo.

³³ *Yate guné Gotna kémba yaale déku kudi miték véknwute wadé kwa pulak yate déku jébaa yaké mawulat kapére yaké guné yo. Waga yagunéran dé gunéké wani mu kwayéké dé yo.

³⁴ Kwayédéranké sanévéknwute guné séré yaaran muké wup yamarék yaké guné yo. Séré yaaran muké sanévéknwu wanévéknwumarék yaké guné yo. Bulaa yaaran muké male sanévéknwuké guné yo.” Naate dé Jisas derét wak.

7

Derét waatimarék yadaranké dé Jisas kudi wakwek

¹ *Wani kudi watakne dé Jisas tépa wakwek: “Nak du taakwa yadan muké sanévéknwute guné bari kéga wamarék yaké guné yo, ‘Wani du taakwa wan kapéredi mu yakwa du taakwa.’ Waga wamarék yaké guné yo. Guné waga wagunéran Got yagunén mu véte gunat waké dé yo, ‘Guné kapéredi mu yakwa du.’

² Naate wadéranké sanévéknwute, guné deké ‘Wan kapéredi mawulé yakwa du taakwa’ bari wamarék yaké guné yo. Got nak du taakwat yagunén mu véte gunat kaataké dé yo.

³ Nak du taakwa yan makwal kapéredi mu wan méniba kwaakwa mukut pulak. Yagunén némaa kapéredi mu wan méniba kwaakwa apakélé baagé pulak. Samuké guné nak du taakwana méniba kwaakwa mukut véte guné guna méniba

* **6:33:** Lu 18:29-30   * **7:1:** Ro 2:1; Je 4:11-12

kwaakwa apakélé baagé kaapuk végunékwa? Guné waga yate guné nak du taakwa yan makwal kapéredi muké wakwete guné yagunén némaa kapéredi muké kaapuk sanévéknwugunékwa.

⁴ Guné némaa kapéredi mu yatakne samuké guné makwal kapéredi mu yan du taakwat guné kéga wo? ‘Guné kapéredi mu gunébu yak. Guné miték ragunuké wuné gunat kutkalé yaké wuné yo.’

⁵ Waga wamarék yaké guné yo. Guné waga wagunéran guné yénaa yakwa du guné ro. Taale guné yagunén némaa kapéredi muké kuk kwayéké guné yo. Kwayétakne guné makwal kapéredi mu yan du taakwat kutkalé yaké guné yo.

⁶ “Guné Gotna kudiké kélik yakwa du taakwat Gotna kudi wakwemarék yaké guné yo. Guné derét Gotna kudi wakwegunéran de dut tikwa waasa du taakwat yaalébaankwa pulak gunat yaalébaanké de yo. Du taakwa las de Gotna kudiké kuk kwayu. Derét wawo Gotna kudi wakwemarék yaké guné yo. Du kusodakwa mu baaléké kaapuk kwayédakwa. Waga kwayédaran baalé kwatkwa rate wani muba bakna akiké de yo. Gotna kudi wan yéknwun kudi. Guné kusodakwa mu baaléké kwayémarék yakwa du pulak yate, Gotké kuk kwayékwa du taakwat Gotna kudi wakwemarék yaké guné yo. Guné derét déku kudi wakwegunéran sal de baalé akikwa pulak yate kapéredi mu gunat yaké de yo?

Gorét waataranké dé Jisas kudi wakwek

7 * “Guné Gorét waatasaakugunéran dé gunéké kwayéké dé yo. Kéni aja kudi mé véknwu. Guné sékalte sékalte véké guné yo. Guné gwésba viyaasaakugunéran gwés naapiké dé yo.

8 * Du taakwa Gorét waatadaran dé deké akwi kwayéké dé yo. Du taakwa sékalte sékalte de akwi véké de yo. Du taakwa gwésba viyaadaran gwés naapiké dé yo. Guné wani aja kudi véknwute guné Gorét waatasaakuké guné yo. Waatagunu dé guna kudi véknwuké dé yo.

9 “Kéni kudi wawo mé véknwu. Guné yaapa, guna baadi kadému kwayégunuké wado, guné matu kwayéké guné yo, kapu kaapuk? Kaapuk. Guné deké kadému kwayéké guné yo.

10 De gukwami kwayégunuké wado guné kaabe kérae kwayéké guné yo, kapu yaga pulak? Wan kaapuk. Guné deké gukwami kwayéké guné yo.

11 * Bulaa wani kudiké mé sanévéknwu. Guné kapéredi mawulé yakwa du rate guné guna baadiké yéknwun mu guné kwayu. Awuréba rakwa ban guna yaapa yéknwun mawulé yakwa du rate gunat talakne némaa yéknwun mu kwayéké dé yo, dérét waatakwa du taakwaké.

12 * “Guné nak du taakwa gunat kutkalé yadoké mawulé yagunékwa pulak, guné derét kutkalé yaké guné yo. Moses wakwen apa kudi Gotna yéba wakwen duna kudi wawo guné waga ya-gunéranké dé wakweyo.

Yaabu vétikgé dé Jisas kudi wakwek

---

* 7:7: Mk 11:24; Jo 14:13-14   * 7:8: Je 1:5; 1 Jo 5:14-15   * 7:11: Je 1:17   * 7:12: Lu 6:31; Ro 13:8-10

13-14 **“Kapéredi taalat yédakwa yaabu wan némaa yaabu. Wan dawulidakwa yaabu. Wani yaabuba némaa gwéspété dé tu. Du taakwa wani némaa gwéspétéba wulaaké apa jébaa yamarék yaké de yo. Wupmalemu du taakwa wani némaa gwéspétéba wulae de wani yaabuba yu. De yalakgé de yo. Got wale rasaakumarék yaké de yo. Guné wani yaabuba yémarék yaké guné yo. Gotna gayét yédakwa yaabu wan makwal yaabu. Wan waarédakwa yaabu. Wani yaabuba makwal gwéspété dé tu. Walkamu du taakwa male wani makwal gwéspétéba wulae wani makwal yaabuba de yu. De Got wale rasaakuké de yo apuba apuba. Guné wani makwal yaabuba yéké guné yo.”* Naate dé Jisas wak.

Yénaa kudi wakwekwa duké jérawu yadaranké dé wakwek

15 **Wani kudi watakne dé kéga wakwek: “Guné jérawu yaké guné yo. Du las gunéké yae yénaa yate kéga waké de yo, ‘Naané Gotna yéba naané kudi wakweyo.’ Naate wate kés kudi nak kudi wakwete guna mawulat yaalébaando, nak du taakwa kwatkwa rate deké waké de yo, ‘Wan yéknwun mu yakwa du. Sipsip miték radakwa pulak de miték ro. Deku kudi véknwuké naané yo.’ Naate watakne de kutdénngmarék yaké de yo. Kwatbosa kapéredi mawulé yadakwa pulak de kapéredi mawulé de yo. Waga kutdénngmarék yaké de yo.*

---

* 7:13-14: Jo 10:9; Ap 14:22   * 7:15: Ap 20:29; 2 Pi 2:1

16 *Guné deku jébaa miték véké guné yo. Vétakne deku mawuléké kutdéngké guné yo. Képmaaba tékwa kényi muké mé sanévéknwu. Raamény baagwiba misék kaapuk akukwa. Kapéredi waaraba yéknwun sék kaapuk akukwa.

17 Apa yakwa yéknwun miba yéknwun sék dé aku. Apa yamarék yakwa kapéredi miba kapéredi sék dé aku.

18 Apa yakwa yéknwun miba kapéredi sék kaapuk akukwa. Apa yamarék yakwa kapéredi miba yéknwun sék kaapuk akukwa.

19 *Yéknwun sék akumarék yakwa mi véle de yaaba tu.

20 Guné wani muké sanévéknwute miséknét véte kutdéngké guné yo. Nak mi wan yéknwun mi. Nak mi wan kapéredi mi. Bulaa wani duké mé sanévéknwu. Guné deku kapéredi jébaa véte kutdéngké guné yo. Wan kapéredi mu yate yénaa yakwa du.

21 **“Wupmalemu du taakwa yénaa yate de wunat wo, ‘Méné naana Némaan Ban.’ Naate wate bakna yaamabi kudi bulte de awuréba rakwa ban wuna yaapa Got déku kudi kaapuk véknwudakwa. Wani du taakwa de Gotna kémba yaalamarék yaké de yo. Gotna kudi véknwute wadékwá pulak yakwa du taakwa male de Gotna kémba yaalake de yo.*

22 Wuné apakélé kot véknwukwa némaan ban raran nyaa wupmalemu du taakwa wunat kéga waké de yo, ‘Naana Némaan Ban, ména yéba naané Gotna kudi wakwek. Ména yéba wanaka

---

* 7:16: Je 3:12   * 7:19: Jo 15:6   * 7:21: Lu 6:46; Je 1:22, 25

de kutakwa yaage yék. Ména yéba wate naané wupmalemu déknyényba vémarék yadan apa jébaa yak. Naané ména du taakwa naané ro.’

²³ *Naate wado wuné derét waké wuné yo: Wan kaapuk. Yénaa guné yo. Wuné gunat las kaapuk kutdéngwurén. Guné wuné wale nakurak mawulé kaapuk yagunén. Guné kapéredi mawulé yakwa du taakwa. Guné mé yaage yé.

Du vétik ga kaabérénké dé Jisas kudi wakwek

²⁴⁻²⁵ “Kéni aja kudi mé véknwu. Yéknwun mawulé pukaakwa du nak dé matuba ga kaak. Kaadéka kukba apakélé wimut kutdéka apa maas viyaadéka apakélé kwayé kwaléka wani ga miték dé kwaak, matuba kaadén bege. Wani aja kudiké mé sanévéknwu. Wuna kudi véknwute wawurékwa pulak yaran du taakwa de matuba yéknwun ga kaan du pulak de ro.

²⁶⁻²⁷ Kéni aja kudi mé véknwu. Miték sanévéknwumarék yakwa du nak dé yawusaba ga kaak. Kaadéka kukba apakélé wimut kutdéka apakélé maas viyaadéka apakélé kwayé kwaléka wani ga dé akérék. Akérédéka kwayé yae lé wani ga yaate yék. Wani kudiké mé sanévéknwu. Wuna kudi bakna véknwute wawurékwa pulak yamarék yaran du taakwa, de yawusaba ga kaan du pulak de ro.” Naate Jisas dé derét wakwek.

²⁸⁻²⁹ *Jisas waga wakwedéka wupmalemu du taakwa de déku kudiké kwagénék, dé apa yate derét Gotna kudi wakwedén bege. Kwagénte de wak, “Aki. Dé Gotna jébaaké dé miték

---

* **7:23:** 2 Ti 2:19   * **7:28-29:** Lu 4:32; Jo 7:46

kutdéngek. Kutdénge dé naanat yakwatnyu. Apa kudiké kutdénkwa du de naanat Gotna jébaaké waga kaapuk yakwatnyédakwa.” Naate wate déku kudi véknwute kwagénte de sanévéknwu wanévéknwuk.

8

Jisas wadéka dé lepéro yan du nak yéknwun yak

¹ Jisas nébu kulaknyénytakne dawulidéka de wupmalemu du taakwa déku kukba yék.

² Yédaka dé lepéro yan du nak déké yae kwati yaane waadé daate dé wak, “Némaan Ban, wuné yéknwun yawuruké méné mawulé yaménéran waménu wuné yéknwun yaké wuné yo.”

³ Naate wadéka dé déku taababa kutte dé wak, “Wuné yéknwun yaménuké wuné mawulé yo. Méné yéknwun yaké méné yo.” Naate wadéka dé wani lepéro kaapuk yadéka dé wani du yéknwun yak.

⁴ *Yadéka dé dérét wak, “Mé véknwu. Ménat yawurén muké nak du taakwat wakwemarék yaké méné yo. Méné Gotna kudi bulnakwa gaba jébaa yakwa nyédé duké ye déku méniba téménu dé ména sépat véké dé yo. Védu méné Moses déknyényba wakwedén pulak Gotké kwaami kwayéké méné yo. Kwayéménu nak du taakwa véte kutdénké de yo, lepéro kaapuk yadéka méné yéknwun yaménénké.” Naate dé Jisas dérét wak.

Jisas wadéka dé maan kapére yan du nak yéknwun yak

---

* 8:4: Lev 14:1-32; Mk 7:36

5-6 Jisas Kapaneamét yédéka dé Romna waariyakwa duna némaan du nak yae dé dérét wak, “Némaan Ban, mé véknwu. Wunéké jébaa yakwa duna maan kapére yadéka dé kaapuk yédékwa. Apa kaagél kutte dé gaba male dé kwao.”

⁷ Naate wadéka dé wak, “Wuné yae dérét kutnébulké wuné yo.”

⁸ Naate wadéka dé wak, “Némaan Ban, wan kaapuk. Wuné bakna du wuné ro. Méné némaan ban méné ro. Waga rate méné ye wuna gat wulaamarék yaké méné yo. Méné kéba rate bakna waménu dé wuna du tépa yéknwun yaké dé yo.

⁹ Nak du wunéké dé némaan ban ro. Radéka wuné wadéka pulak wuné yo. Wuné waariyakwa duna némaan ban wuné ro. Wuné dut nak, ‘Méné yéké méné yo,’ naawuréka dé yu. Nak dut, ‘Méné mé yaa,’ naawuréka dé yao. Wunéké jébaa yakwa dut, ‘Wani jébaa mé ya,’ naawuréka dé wani jébaa yo. Méné yawuréka pulak yaké méné yo. Méné bakna waménu wuna du tépa yéknwun yaké dé yo.” Naate dé wak.

¹⁰ *Jisas wani kudi véknwute dé sanévéknwu wanévéknwuk. Yate dé déku kukba yaan du taakwat wak, “Kéni du dé wunéké miték male sanévéknwu. Wuné wawuru du taakwa yéknwun yadaranké dé kutdégék. Guné Isrelna du taakwa las guné walkamu male guné wunéké miték sanévéknwu. Dé Romna du radéka déku yéknwun mawulé guné Isrelna du taakwa guna

---

* **8:10:** Mt 15:28

yéknwun mawulat débu talaknak. Adél wuné gunat wakweyo.

¹¹*Mé véknwu. Isrelna du taakwa las de Gotna gayét wulaaké de yo. De male kaapuk. Gege gayéba yaan wupmalemu du taakwa las wawo déku gayét wulaaké de yo. Wupmalemu nyaa yaalakwaba yaado wupmalemu nyaa dawulik-waba yae de wupmalemu du béré taakwa béré déku gayét wulaaké de yo. Wulae de Gotna kémba rate naana képmawaara Ebrayam, Aisak, Jekop wale, waga rate kadému kaké de yo.

¹²*Isrelna wupmalemu du taakwa Gotna gayét wulaamarék yaké de yo. Wani du taakwaké Got kuk kwayéké dé yo. Kwayéte wadu de kapéredi taalal yéké de yo. Wani taaléba gaankété male ye dé tu. Nyaa kaapuk vékwa. Wani taaléba rakwa du taakwa némaa kaagél kutké de yo. Kutte de yéknwun taaléba raké mawulé yate némaanba géraaké de yo.”

¹³ Naate watakne dé Romna waariyakwa du deku némaan banét wak, “Ména gayét gwaamale yéké méné yo. Ye saabe wunéké miték sanévéknwute wuna kudiké ‘Adél’ naaménénké méné waménén mu waga véké méné yo.” Naate dé Jisas wak. Waga wadén tulé Romna waariyakwa duké jébaa yakwa du dé tépa yéknwun yak.

Jisas dé Pitana naakumat kutnébulék

¹⁴ Jisas ye Pitana gat wulae dé vék Pitana naakuma kiyakiya yadéka kwaanléka.

---

* **8:11:** Lu 13:28-29   * **8:12:** Mt 25:30

15 Vétakne dé léku taababa kutdéka kiyakiya débu kaapuk yak. Yadéka yéknwun ye lé raapme kadému kawu saakére lé Jisaské kwayék.

Wupmalemu du taakwat Jisas dé kutnébulék.

16 Garabu yadéka de kutakwa kure tén wupmalemu du taakwa baadit de kure yaak Jisaské. Kure yaadaka dé wadéka de kutakwa yaage yék. Kiyakiya yakwa du taakwa baadi, sépékwaapa kapére yan du taakwa baadit wawo de déké kure yaak. Kure yaadaka dé dérét kutnébuldéka de akwi tépa yéknwun yak.

17 *Jisas waga yadéka dé Gotna yéba déknyényba kudi wakwen du Aisaia déku kudi adél dé yak. Déku kudi Gotna nyégaba kéga dé kwao: Kiyakiya naanat yadéka dé naanat kutnébulék. Naana kapéredi mu dé kutnébulék. Sépékwaapa kapére yadéka dé apa yate wadéka naané tépa yéknwun yak. Wani kudi Aisaia dé kavik, Jisasna néwaa dérét kéraamarék yalén tulé.

Jisas wale yeyé yeyaké mawulé yan du

18 Wupmalemu du taakwa jawe tédaka Jisas véte dé déku duwat wak, “Botba waare kwawu nak saknwat yéké naané yo.”

19 Naate wadéka dé apa kudiké kutdénkwawa du nak yae dé dérét wak, “Némaan Ban, méné naanat Gotna jébaaké méné yakwatnyu. Wuné méné wale yeyé yeyaké wuné mawulé yo. Yéménéran akwi taalat wuné wawo yéké wuné yo.”

---

* **8:17:** Ais 53:4

20 *Naate wadéka dé Jisas wak, “Miték mé sanévéknwu. Kwatbosa de kápmaaba tékwa waaguba de kwao. Api deku kwaatba de kwao. Wuné Akwi Du Taakwana Nyaan kwaawuréran ga nak kaapuk tékwa.”

21 Naate wadéka dé déku du nak dérét wak, “Némaan Ban, méné kusékétménéran taale wuné ye rawuru wuna yaapa kiyaadu wuné déku gaaba ségwi kérae rémké wuné yo. Rémtakne wuné méné wale yeyé yeyaké wuné yo.”

22 Naate wadéka dé wak, “Aya. Bulaa wuné wale mé yaa. Wuna kudi véknwumarék yakwa du taakwa de kiyaan du taakwa pulak de ro. Wani du taakwa kiyaan du taakwat rémké de yo.”

Jisas wadéka dé némaa wimut kaapuk yak

23 Wani kudi wakwetakne Jisas botba waarédéka de déku du wawo waarék.

24 Waare yédaka némaa wimut kutdéka dé gu raapme waare botba gwaade dé sékéreké yak. Yadéka Jisas widé dé kwaak.

25 Kwaadéka déku du ye de dérét waaséligénék. Waaséligénte de wak, “Némaan Ban, kén naané yalaknu. Méné mé raapme naanat kutkalé ya.”

26 *Naate wadaka dé derét wak, “Guné samuké guné wup yo? Yate guné wo, ‘Déku apa makwal apa male, kapu yaga pulak?’ Naate wate wunéké guné kaapuk miték sanévéknwugunékwa.” Naate watakne dé raapme wadéka wimut kaapuk yadéka dé gu tépa miték ték.

27 Tédéka de akwi kwagénte de wak, “Aki. Dé wadéka dé wimut gu déku kudi véknwute

---

* 8:20: 2 Ko 8:9 * 8:26: Mt 14:31

wadé kwa pulak dé yo. Wan yaga pulak ban dé?” Naate watakne de Jisas wale miték yék botba.

Jisas wadé ka de kutakwa yaage yék

²⁸ Jisas dé ku du wale botba ye de kwawu nak saknwu saabak. Gadarana kékmaa de saabak. Saabadaka bét du vétik du taakwa kiyaadaka rémdan taalé ba re bét dérét véké yék. Kutakwa de wani du vétit kure ték. Kure tédaka bét waagété yate nak dut saaki viyaaké mawulé yabétká nak du taakwa kaapuk wani yaabuba yédan.

²⁹ *Bét ye Jisasnyét véte bét némaanba waate bét wak, “Méné, Gotna nyaan, anat samu yaké méné yo? Anat kaagél tiyaaké nae méné yaak, kapu yaga pulak? Kot véknwukwa némaan ban raménéran tulé wekna kaapuk yaan. Bulaa anat kaagél tiyaamarék yaké méné yo.” Naate bét dérét wak.

³⁰ Wani taalé ba wupmalemu baalé de kadé mu kak.

³¹ Kadaka de wani du vétit kure tén kutakwa de Jisasnyét wak, “Méné naanat kéléké mawulé yaménéran méné waménu naané wani baalé na mawulé ba wulaaké naané yo.”

³² Naate wadaka dé derét wak, “Guné wanét mé yaage yégunu.” Waga wadé ka de wani du vétit kulaknyé nyetakne ye de wani baalé na mawulé ba wulae ték. Tédaka wani baalé némaa tépaaba yaage dawuliye guba akére gu ke de kiyaak.

³³ Yadaka de baalé ké téségén du yaage ye némaa gayé saabe de wani muké du taakwat

---

* 8:29: Lu 4:34, 41; Kl 2:15

kudi wakwek. Wakwete de kutakwa kure tén du vétikgé wawo kudi wakwek.

³⁴ Waga wakwedaka véknwutakne de wani gayéba rakwa du taakwa yaak, Jisasnyét véké. Yae dérét véte de wak, dé deku kápmaa kulaknyéntakne yéduké.

9

Jisas wadéka dé maan kapére yan du yéknwun yak

¹ Jisas botba nak waare dé kwawu nak saknwat ye dé déku gayé saabak.

² *Saabadéka de maan kapére yadéka yeyé yeyamarék yan dut déké yaate yék. Dé jaabéba kwaadéka de déké yaate yék. Yédaka Jisas dé kutdéngek. De deku mawuléba de wak, “Jisas apa yate naana dut kutnébulké dé yo.” Naate wadaka Jisas kutdéngte dé maan kapére yan dut wak, “Wuna du, ména mawulé miték téké dé yo. Yaménén kapéredi mu wunébu yatnyéputik.”

³ Naate wadéka de apa kudiké kutdénkwa du deku kapmu bulte de wak, “Got male dé du yadén kapéredi mu yatnyéputiké dé yo. Wani du dé wak, ‘Wuné yadén kapéredi mu wunébu yatnyéputik.’ Naate wate dé Gorét waséléknu, bakna du bege.”

⁴ Naate wadaka Jisas deku mawulé kutdéngte dé derét wak, “Samuké guné guna mawuléba wani kapéredi mawulé yo? Waga yamarék yaké guné yo.

⁵⁻⁶ *Wuné Akwi Du Taakwana Nyaan kényi kápmaaba rate yadan kapéredi mu

* 9:2: Lu 7:48-49

* 9:5-6: Jo 5:8, 17:2

yatnyéputiké wuné apa yo. Guné wani muké kaapuk kutdénngunén. Yadén kapéredi mu yatnyéputiwurénké wakwete bakna kudi wuné wakwek, kapu némaa kudi wuné wakwek? Dé raapme yéduké wawuréran wan némaa kudi wakweké wuné yo, kapu yaga pulak? Guné wuna apaké miték kutdénngunuké wuné keni kudi dérét wakweké wuné yo.” Naate watakne dé maan kapére yan dut dé wak, “Méné raapme ména jaabé kérae kure méné ména gat yéké yo.”

⁷ Naate wadéka dé raapme déku gat yék.

⁸ Yédéka waba téte vén du taakwa wup yate Gotna yéba de kevéreknék. Kevérékte de Jisaské wak, “Got wani duké apa kwayédéka dé waga yak.” Naate de wak.

Jisas dé Matyut wak dé wale yéduké

⁹ Jisas wani taalé kulaknyénytakne dé yék. Yéte dé vék takis nyégélkwa du nak déku yé Matyu takis nyégéldékwa gaba radéka. Véte dé dérét wak, “Méné wuné wale mé yaa.” Naate wadéka raapme dé Jisas wale yék.

¹⁰ Jisas déku du wale Matyuna gaba rate kadému kadaka de takis nyégélén wupmalemu du, wupmalemu kapéredi mu yakwa du las wawo waga de yaak. Yae de wale rate de kadému kak.

¹¹ *Rate kadaka Parisina du las véte de Jisana duwat wak, “Samuké dé guna némaan ban takis nyégélkwa du, kapéredi mu yakwa du las wawo dé de wale kadému ko?”

¹² Waga wadaka Jisas véknwute dé wak, “Yéknwun yakwa du taakwa doktaké kaapuk

---

* **9:11:** Lu 15:2, 19:7

yédakwa. Sépékwaapa kapére yan du taakwa de doktaké yu. Yédaka dokta dé deku sépé kutnébulu. Wuné du taakwana kapéredi mawulé wuné kutnébulu.

¹³ *Gotna nyégaba kényi kudi dé kwao: Got dé wak, ‘Guné wunéké kwaami tuwe tiyaamuké kélík wuné yo. Guné nak du taakwaké mawulé lékte derét kutkalé yagunuké wuné mawulé yo.’ Got waga wadéka déku kudi déku nyégaba dé kwao. Guné ye wani kudiké miték sanévéknwuké guné yo. Kapéredi mawulé yakwa du taakwa wunéké yae wuna kudi véknwudoké wuné giyaak. Yéknwun mawulé yakwa du taakwaké kaapuk sanévéknwurén.” Naate dé Jisas wak.

Kadémuké yaakétdakwaké dé Jisas kudi wak-wek

¹⁴ *Gu yaakutaknan du Jonna du de Jisaské ye dérét wak, “Naané, Parisina du wawo Got wale kudi bulké yate naané wupmalemu nyaa kadémuké yaakéru. Samuké ména du naané yakwa pulak kadémuké yaakétmarék yo?”

¹⁵ *Naate wadaka dé Jisas derét aja kudi kéga wak: “Du nak taakwa yaké yadu de kadému sérakne yéknwun mawulé yate kadému kaké de yo, kapu kaapuk? De kaké de yo. Taakwa yaran du de wale radu de yéknwun mawulé yate kaké de yo. Kukba de nak du yae wani dut kure yédo de déku du taakwa déké mawulé lékte kadému kamarék yaké de yo. Wuné wuna du wale wekna

---

* 9:13: Mt 12:7; 1 Ti 1:15   * 9:14: Lu 18:11-12   * 9:15: Jo 3:29

rawuréka de yéknwun mawulé yate kadému de ko.”

16* Naate watakne dé derét aja kudi vétik wawo kéga wakwek: “Du taakwa kulé baapmu wut nak taakwi kérae jégwaa baapmu wutba tékwa yaabuba kaapuk takne kétaapadakwa. De kulé baapmu wut nak taakwi kérae jégwaa baapmu wutba tékwa yaabuba takne kétaapadaran kukba gu yakutnyédo kulé baapmu wut makwal pulak yadu jégwaa baapmu wut gétbiyaadu apakélé yaabu téké dé yo.

17 Déknyény kwaaré viyae putidan meme sépéba kulé wain gu kaapuk wuknasadadakwa. Waga yadaran wani meme sépé rékaa ye jégwaa ye wukdu gu akwi yékéraké dé yo. Yékéradu wani meme sépé yéknwun yamarék yaké dé yo. Kulé meme sépéba wuknasadadaran kulé gu meme sépé wawo miték téké dé yo.” Waga dé aja kudi wakwek, déknyényba ran du wakwen kudi déku kulé kudi wale vététi miték kwaamarék yadéranké.

Jisas taakwa vétiknét dé kutkalé yak

18 Jisas wani kudi wekna wakwedéka dé Judana némaan du nak yae Jisaské kwati yaane waadé daate dé wak, “Wuna takwanyan bulaa male lébu kiyaak. Méné yae ména taaba lérét kutménu lé tépa nébélké lé yo.”

19 Naate wadéka dé raapme déku kukba yédéka de déku du wawo dé wale yék.

---

* **9:16:** 1 Ko 10:21; 2 Ko 6:16

20-21 *Yédaka lé taakwa nak Jisasna kukba yaak. Wupmalemu (12) kwaaré wény yaaladéka lé rak. Lé Jisaské kudi véknwute léku mawuléba lé wak, “Déku baapmu wutba taaba kutwuréran wuné tépa yéknwun yaké wuné yo.” Naate watakne lé yae lé déku baapmu wutna waabuba kurék.

22 *Kutléka Jisas walaakwe lérét véte dé wak, “Nyéné, yéknwun mawulé yaké nyéné yo. Nyéné nyénat kutnébulwuréran apaké sanévéknwute bu-laa yéknwun nyénébu yak.” Naate wadéka lé wani taakwa bari yéknwun yak.

23 Jisas waga watakne dé némaan duna gat yék. Ye dé vék du las kiyaan takwanyanké mawulé lékte kaany yapévudaka wupmalemu du taakwa némaanba géraadaka.

24 *Véte kaapaba téte dé wak, “Wani takwanyan kaapuk kiyaalén. Lé bakna widé lé kwao. Guné akwi mé yaale yékéra.” Naate wadéka de dérét waagik.

25 Waagidaka dé wadéka de akwi du taakwa yédaka dé wani takwanyan kwaan taalat wulaak. Wulae dé léku taababa kutdéka lé raapmék.

26 Raapléka de wupmalemu du taakwa gege gayét yéte wani muké de kudi wakwekéreyék.

Jisas dé méni kiyaan du vétiknét kutnébulék

27 *Jisas wani taalé kulaknyénytakne yédéka bét méni kiyaan du vétik Jisasna kukba yék. Yéte némaanba waate bét wak, “Ménawa, Devitna

---

* 9:20-21: Mt 14:36   * 9:22: Mk 10:52; Lu 17:19   * 9:24: Jo 11:11   * 9:27: Mt 1:1

képmawaara. Méné némaan ban Devit pulak rate anéké mé mawulé lékménu.”

²⁸ Waga wabétka dé Jisas gat wulaak. Wu-laadéka bét déké yék. Yaabétka dé bérét kéga waatak, “Yaga béné wo wunéké? Wuné béna méni kutnébulké wuné apa yo, kapu kaapuk?” Naate waatadéka bét wak, “Ao. Némaan Ban, méné waga yaké méné apa yo.”

²⁹ *Naate wabétka dé déku taaba bétku méniba kutte dé wak, “Bénat kutnébulwuréran apaké miték sanévéknwubénénké béna méni tépa yéknwun yaké dé yo.”

³⁰ Naate wadéka bétku méni dé tépa yéknwun yak. Yadéka dé Jisas bérét némaanba wak, “Béné wani muké nak dut wakwemarék yaké béné yo.”

³¹ Naate wadéka bét déku kudi véknwumarék yate ye akwi gayéba bét wani muké kudi wak-wekéreyék.

Jisas dé kudi bulmarék yan dut kutnébulék

³² *Wani du vétik yébétká de Jisaské dut nak kure yék. Wani du kutakwa déku mawuléba wulae téléka dé kudi kaapuk buldén.

³³ De wani dut Jisaské kure yédaka dé Jisas wadéka wani kutakwa yaage yéléka dé wani du kudi bulék. Buldéka de waba tén du béré taakwa béré sanévéknwu wanévéknwute de wak, “Aki. Wan yéknwun mu. Déknýényba waga pulak mu kaapuk Isrelba yadaka vénan.”

³⁴ *Waga wadaka de Parisina du nak pulak mawulé yate de wak, “Wan yéknwun mu kaa-

---

* **9:29:** Mt 8:13, 15:28   * **9:32:** Mt 12:22   * **9:34:** Mt 12:24; Mk 3:22

puk. Kutakwana némaan ban Seten dé déké apa kwayédéka dé wadéka de akwi kutakwa yaage yu.”

Jisas du taakwaké dé mawulé léknék

³⁵ Jisas dé akwi gayéba yeyé yeyak. Yeyé yeyate nak gayé saabe dé Gotna kudi buldakwa gat wulae Gotna kudi dé derét wakwek. Got némaan ban rate deké miték védéranké dé kudi wakwek. Wakwete dé kiyakiya yan du taakwa baadi, sépékwaapa kapére yan du taakwa baadit wawo dé kutnébulék.

³⁶ *Wupmalemu du béré taakwa béré déké yédaka dé deké mawulé léknék. Sipsipké téségéka du sipsipké téségémarék yadéka, sipsip bakna yeyé yeyadaka, deku mawulé yékéyaak yadéka pulak, deku mawulé yékéyaak dé yak. Yadéka dé Jisas deké mawulé léknék.

³⁷ *Lékte dé déku duwat aja kudi kéga wak, “Kadému yaanannan kékmaaba wupmalemu kadému ak yate dé tu. Tédéka walkamu du male de jébaa yo.

³⁸ Guné wani kékmaana bapadut waatagunu dé wupmalemu jébaa yakwa duwat wadu de yae déku kadému kéraaké de yo.” Naate dé Jisas aja kudi wakwek, wupmalemu du taakwa Gotna kudi véknwuké mawulé yadaka Gotna jébaa yate déku kudi wakwekwa du walkamu male radak-waké.

10

Jisasna kudi kure yékwa duna yé

* **9:36:** Mt 14:14; Mk 6:34

* **9:37:** Lu 10:2; Jo 4:35

¹ *Jisas déku du taaba vétik sékét maanba kayék vétiknét waadéka yaadaka dé deké apa kwayék, de wado akwi kutakwa yaage yédoké. Deké nak apa wawo dé kwayék, de kiyakiya yan akwi du taakwa baadi, sépékwaaapa kapére yan akwi du taakwa baadit wawo kutnébuldoké.

² De déku kudi kure yédoké dé derét wak. Deku yé kéga:

Saimon, déku nak yé Pita.

Déku wayékna Andru.

Sebedina nyaan vétik Jems déku wayékna Jon wale.

³ Pilip.

Batolomyu.

Tomas.

Matyu. Déknyényba takis dé nyégélék.

Alpiasna nyaan Jems.

Tadius.

⁴ Nak Saimon. Déknyényba gege gayét yéte dé wak, “Nak kępmaana du naanéké némaan du ramuké kélik wuné yo.”

Nak du déku yé Judas Iskariot. Kukba Jisasnyét dé kwayék déku maamaké.

Jisas dé déku kudi kure yékwa duké jébaa kwayék

⁵ Jisas wani duwat kéga dé kudi wakwek, “Guné Sameriaba tékwa gayét yémarék yaké guné yo. Nak kępmaaba tékwa gayét wawo yémarék yaké guné yo.

⁶ *Guné naana gayé Isrelba tékwa gayét male yéké guné yo. Isrelna du taakwa deku mawulé

---

* **10:1:** Mk 6:7; Lu 9:1   * **10:6:** Mt 15:24

yékéyaak débu yak. Yalagnén sipsip deku mawulé yékéyaak yakwa pulak, Isrelna du taakwa Gotna kudiké kuk kwayédak deku mawulé yékéyaak débu yak.

⁷ Deké yéte guné kéga derét kudi wakweké guné yo, ‘Némaan Ban Got gunéké védéran tulé yaamale yaké dé yo.’

⁸ Waga wakwetakne guné kiyakiya yan du taakwa baadi, sépékwaapa kapére yan du taakwa baadit wawo kutnébulké guné yo. Kiyaan du taaakwat wagunu de tépa nébéle raapké de yo. Lepéro yan du taakwat kutnébulké guné yo. Du taakwana mawuléba tékwa kutakwat wagunu de yaage yéké de yo. Wuné gunéké apa bakna wuné kwayék. Kwayéwurénké guné wani jébaa bakna yaké guné yo. Wani jébaaké yéwaa nyégélmarek yaké guné yo.

⁹ Guné yéwaa las kérae kure yémarék yaké guné yo.

¹⁰ *Guné yéte kusadagunén mu male kwaadu yéké guné yo. Wut nak wawo, baapmu wut las wawo, su, sétogunékwa baagé, waga kure yémarék yaké guné yo. Guné du taakwat kutkalé yagunu de gunat kutkalé yaké de yo.

¹¹ “Guné gayét nak wulae guné miték véké guné yo. Végunu yéknwun du guné wale kudi buldéran guné déku gaba male raké guné yo. Kés ga nak gat yémarék yaké guné yo. Déku gaba re yéké guné yo.

¹² Guné gaba nak wulae waba rakwa du taakwat kéga waké guné yo, ‘Yéknwun mawulé yate raké guné yo.’

---

* **10:10:** 1 Ko 9:14; 1 Ti 5:18

13 Guné waga wagunu waba rakwa du taakwa gunéké yéknwun mawulé yadaran Got derét kutkalé yadu de miték raké de yo. Waba rakwa du taakwa gunéké yéknwun mawulé yamarék yate gunéké kuk kwayédaran Got derét kutkalé yamarék yaké dé yo. Got gunat kutkalé yadu guné miték raké guné yo.

14 *Guné gayét nak wulaagunu waba rakwa du taakwa guna kudi véknwumarék yate, gunéké kuk kwayédaran, guné wani gayé kulaknyényké guné yo. Kulaknyényké yate guna maamba kwaakwa bawusa yatputétakne guné yéké guné yo.” Naate dé Jisas wak.

Jisas wani kudi wate dé kényi muké wakwek. Naané Juda kéga naané yo. Gotna kudiké kuk kwayékwa du taakwat Got yadan kapéredi mu yakatadéranké kutdéndoké naané deku gayé kulaknyényké yate naana maamba kwaakwa bawusa naané yatputu. Yatakne naané yu.

15 *Jisas dé déku duwat tépa wate dé kéga wakwek, “Gunéké kuk kwayéran du taakwaké wuné gunat wakweyo. De naané waga kuk tiyaate apakélé kapéredi mu de yo. Déknyényba Sodomba ran du taakwa, Gomoraba ran du taakwa wawo de kapéredi mu yak. Kukba Got apakélé kot véknwute némaan ban raran nyaa dé wadu de Sodomba ran du taakwa, Gomoraba ran du taakwa kaagél kutké de yo. Du taakwa naané kuk tiyaadaran wani nakurak kapéredi mu Sodomba ran du taakwa, Gomoraba ran du

---

* **10:14:** Ap 13:51, 18:6   * **10:15:** Jen 19:24-28; Ju 1:7

taakwa yadan kapéredi mat talaknaké dé yo. Wani nyaa Got wadu naanéké kuk tiyaaran du taakwa apakélé kaagél kutké de yo. Adél wuné gunat wakweyo.

Kés pulak nak pulak kapéredi mu yaadéranké dé wakwek

¹⁶*“Mé véknwu. Wawuru guné gege gayét yéké guné yo. Kwatbosa sipsipmét yaalébaandakwa pulak, wani gayéba rakwa du taakwa de gunat yaalébaanké mawulé yaké de yo. Kaabe yéte kapéredi mu dérét yaalébaanmuké jérawu yadé kwa pulak, guné kapéredi muké jérawu yaké guné yo. Nyaamiyo waariyamarék yate yalagi radakwa pulak, guné waariyamarék yate miték raké guné yo.

¹⁷ Guné jérawu yaké guné yo. Du las gunat kérae gunat kotimké de yo. Du las Gotna kudi buldakwa gaba gunat viyaaké de yo.

¹⁸*Guné wuna du ragunékwaké du las wuna jébaaké kélik yate gunat kure yédo guné deku némaan duna méniba téké guné yo. De waga yado guné derét wuna kudi wakweké guné yo. Nak gena du taakwat wawo wuna kudi wakweké guné yo.

¹⁹ Du las gunat kotimdo guné wup yamarék yate guna mawuléba kéga wamarék yaké guné yo, ‘Naané samu kudi wakweké naané yo? Deku kudi yaga pulak kaataké naané yo?’ Waga wamarék yaké guné yo, wani tulé Got wakwegunéran kudi gunéké kwayédéran bege.

---

* **10:16:** Jo 10:12; Ap 20:29   * **10:18:** Ap 25:23

20 *Wani tulé guna yaapa Gotna Yaamabi guna mawuléba wulae tédu guné déku kudi véknwute wakweké guné yo. Guna mawuléba sanévéknwute kudi wakwemarék yaké guné yo.

21 “Kukba wupmalemu du deku némaadugu wayéknajet kotimdo de némaadugu wayéknajet viyaapérékgé de yo. Yaapa deku baadit kotimdo de wani baadit viyaapérékgé de yo. Baadi wawo néwepat kotimdo de néwepat viyaaapérékgé de yo.

22 *Guné wuna du ragunékwaké akwi du taakwa gunéké kélik yaké de yo. Guné guna mawuléba apa yate wuna jébaa kutsaakugunu kukba Got gunat kéraadu guné dé wale miték rasaakuké guné yo apuba apuba.

23 Nak geba gunat yaalébaandaran guné nak get yaage yéké guné yo. Isrelna akwi gayéba jébaa yabutimarék yagunu wuné Akwi Du Taakwana Nyaan gwaamale yaaké wuné yo. Adél wuné gunat wakweyo.

24 *“Kéni aja kudi mé véknwu. Yakwatnyékwa du sékulkwa baadit talakne de némaan du de ro. Jébaa kwayékwa du de deku jébaa yakwa duwat talakne de deké némaan du de ro.

25 *Nak du yakwatnyékwa duwat yadaran pulak, de baadit wawo yaké de yo. Nak du jébaa kwayékwa duwat yadaran pulak, de deké jébaa yakwa duwat wawo yaké de yo. Bulaa wani kudiké mé sanévéknwu. Nak du wuné guna némaan banét yadakwa pulak, de guné wuna

---

* **10:20:** Jo 14:26   * **10:22:** Mt 24:9, 13; Jo 15:18-21   * **10:24:**
Jo 13:16   * **10:25:** Mt 12:24

duwat wawo yaké de yo. Nak du wunéké kapéredi kudi wakwete de wo, ‘Guna némaan ban wan akwi kutakwana némaan ban, déku yé Bielsebul.’ De wunéké waga wakwete guné wuna du gunéké apakélé kapéredi kudi wakweké de yo.” Naate dé Jisas déku duwat wak.

Gotké male wup yadaranké dé Jisas kudi wakwek

²⁶ *Wani kudi watakne dé Jisas déku duwat keni kudi wakwek, “Du las gunat kapéredi mu yado guné deké wup yamarék yaké guné yo. Yatakne paakugunén mu kukba wupmalemu du taakwa véké de yo. Akélak wakwegunén kudi kukba wupmalemu du taakwa véknwuké de yo.

²⁷ Gaan rate wakwewurén kudi guné nyaa wakweké guné yo. Bulaa wuné guné wale rate akélak wuné kudi wakweyo. Wupmalemu du wuna kudi kaapuk véknwudakwa. Guné male guné véknwu. Kukba guné kaapaba téte wani kudi némaanba wakwegunu de véknwuké de yo.

²⁸ *Du las de wo, gunat viyaapérékdaranké. Deké wup yamarék yaké guné yo. De gunat viyaapérékte de guna wuraanyanét viyaaké yapatiké de yo. Guné Gotké wup yaké guné yo. Dé male wani muké dé apa yo. Dé du taakwana sépé du taakwana wuraanyanét wawo viyaaké dé apa yo. Derét yaa yaansaakukwa taalat yatjadaké dé apa yo.

²⁹ Kéni kudi mé véknwu. Du taakwa de makwal yéwaa nak kwayétakne makwal api vétik de kérao. Makwal api nak kępmaaba akéréléka guna

---

* **10:26:** Mk 4:22   * **10:28:** Je 4:12

yaapa Got wani muké dé kutdénégék. Api nak kèpmaaba akéramaré kyaluké wadéran wani api akéramaré yaké lé yo.

³⁰ Gunéké wawo dé kutdénégék. Akwi muké dé kutdénégék. Guna maaknaba tékwa nébé akwi naaknwe wani muké wawo dé kutdénégék. Kutdénégte dé gunéké miték vu.

³¹ *Védékwaké sanévéknwute guné wup yamarék yaké guné yo. Api wan makwal mu. Du taakwa wan némaa mu. Guna yaapa Got makwal apiké waga miték véte gunéké miték male véké dé yo.

Deké “Wuna du” naadéranké dé Jisas wakwek

³² “Du las wupmalemu du taakwana méniba téte nak nak kéga wadaran, ‘Wuné Jisasna du.’ Naate wadaran kukba wuné wuna yaapana gayéba rate déku méniba téte wuné dérét waké wuné yo, ‘Kéni du wan wuna du.’ Naate waké wuné yo.

³³ *Du las wupmalemu du taakwana méniba téte nak nak kéga wadaran, ‘Wuné Jisasna du kaapuk.’ Naate wadaran wuné wuna yaapana gayéba rate déku méniba téte wuné dérét waké wuné yo, ‘Wani du wan wuna du kaapuk.’ Naate waké wuné yo Gorét.

Maama radaranké dé Jisas kudi wakwek

³⁴ “Yaga guné wo? Akwi kèpmaaba rakwa akwi du taakwa waariyamarék yate miték radoké wuné yaak, kapu kaapuk? Wan kaapuk.

---

* **10:31:** Mt 6:26   * **10:33:** Mk 8:38; 2 Ti 2:12

Yaawurénké du las wuna kudi miték véknwudo deku kém rékaréka yate de wale waariyaké de yo.

³⁵ Yaawurénké du taakwa las wuna kudi miték véknwudo du taakwa las wuna kudiké kuk kwayéké de yo. Yate baadi deku yaapa wale waariyaké de yo. Takwanyangu deku néwaa wale waariyaké de yo. Méyaasgu deku yawutakwa wale waariyaké de yo.

³⁶ Nakurak gaba rakwa du taakwa de wawo waariyaké de yo.

³⁷ Guné guna néwepaké mawulat kapére yate wunéké walkamu mawulé yagunéran guné wuna du ramarék yaké guné yo. Guné guna baadiké mawulat kapére yate wunéké walkamu mawulé yagunéran guné wuna du ramarék yaké guné yo.

³⁸ *Guné kéga wagunéran, ‘Jisasna jébaa kut-saakuké naané yo. Yate kaagél kutte miba kiyaa-naran wan bakna mu. Némaa mu kaapuk.’ Waga wagunéran guné waga yate guné wuna du raké guné yo. Guné waga wamarék yate waga yamarék yagunéran guné wuna du ramarék yaké guné yo.

³⁹ Guné wunéké sanévéknwute wuna jébaa kutsaakugunu de wuna maama gunat viyaapérekdarán guné wuné wale apuba apuba miték rasaakuké guné yo. Guné guna sépéké male sanévéknwute guna jébaa male yagunéran guné kiyae yalagé guné yo. Wuné wale miték rasaakumarék yaké guné yo.” Naate dé Jisas déku duwat wak.

Got yadaran yéknwun mu kaatadéranké dé Jisas

---

* **10:38:** Mt 16:24-25; Mk 8:34-35; Jo 12:25

wakwek

⁴⁰ *Wani kudi watakne dé Jisas déku duwat kéga dé wakwek, “Du taakwa gunat kutkalé yate de wunat wawo kutkalé yo. Yate wunat wadéka yaawurén ban Gorét wawo de kutkalé yo.

⁴¹ Guné Gotna yéba kudi wakwekwa dut nak véte kéga waganéran, ‘Wani du dé Gotna yéba kudi wakweyo. Wuné déké radéran taalé, kadému wawo kwayéké wuné yo.’ Naate waganéran guné waga yagunu kukba Got gunat kutkalé yaké dé yo, déku yéba kudi wakwekwa dut kutkalé yadéran pulak. Guné yéknwun mu yakwa dut nak véte kéga waganéran, ‘Wani du dé yéknwun mu male yasaaku. Wuné déké radéran taalé, kadému wawo kwayéké wuné yo.’ Naate waganéran guné waga yagunu kukba Got gunat kutkalé yaké dé yo, yéknwun mu male yasaakukwa dut kutkalé yadéran pulak.

⁴² *“Kéni kudi wawo mé véknwu. Du taakwa wuna duwat véte kéga wadaran, ‘Wani du de némaan du kaapuk radakwa. Bakna du de ro. Rate de Jisasna jébaa kuru. Derét kutkalé yaké naané yo. Derét gutak yadu déké gu kwayéké naané yo.’ Naate wadaran de wani makwal jébaa yado Got wani makwal jébaaké yékéyaak yamarék yaké dé yo. Kukba wani yéknwun jébaa kaataké dé yo derét. Adél wuné gunat wakweyo.” Naate dé Jisas déku duwat wak. Wadéka de déku jébaa yaké nae de yék.

11

---

* **10:40:** Mk 9:37; Ga 4:14

* **10:42:** Mt 25:40

Jon déku duwat wadéka de Jisaské yék

¹⁻² Jisas Kraiss déku du taaba vétik sékét maanba kayék vétiknét kudi wakwebutitakne wani gayé kulaknyénytakne dé wani képmaaba tékwa gayét yéte dé du taakwat Gotna kudi wakwek. Wakwete Gotna jébaa yadéka dé gu yaakutaknan du Jon raamény gaba rate dé yadén jébaaké kudi véknwuk. Véknwute déku duwat wadéka de Jisaské yék.

³ *Ye de Jisasnyét wak, “Déknyényba Gotna nyégaba de kudi kavik, naanat kutkalé yaké kukba yaaran duké. Méné wani du méné, kapu nak duké raségéké naané yo? Wani muké kutdénké dé Jon mawulé yo.”

⁴ Naate wadaka dé derét wak, “Guné gwaamale ye guné végunén mu véknwugunén kudiké Jonét wakweké yo.

⁵ *Méni kiyaan du taakwa védaka maan kapére yan du taakwa yéknwun ye de yeyé yeyo. Lepéro yan du taakwa yéknwun yadaka waan waagété yadéka kudi véknwumarék yan du taakwa de kudi véknwu. Wani du taakwat wunébu kutnébulék. Wuné wawurék kiyaan du taakwa de tépa nébéle raapme ro. Gwalmu yamarék du taakwat wuné Gotna kudi wakweyo.

⁶ Du taakwa las de wunéké wo, ‘Got dérét débu wak, dé naanat kutkalé yaduké. Wan adél.’ Naate wate de wunéké miték sanévéknwu. Wunéké waga sanévéknwukwa du taakwa de yéknwun mawulé yate miték raké de yo. Waga Jonét wakweké guné yo.” Naate dé Jonna duwat wakwek.

---

* **11:3:** Mal 3:1   * **11:5:** Mt 8:2-4, 9:1-8, 23-33

⁷ Jisas waga wadéka Jonna du yédaka dé Jisas waba ran du taakwat Jonké kéga wakwek, “Guné du ramarék taalat ye yaga pulak dut véké guné yék? Apa yamarék yate wimut kutdéka ségénkwa séwaa pulak yakwa dut véké guné yék, kapu yaga pulak? Jon wan wani mu pulak kaapuk. Jon wan apa yakwa du.

⁸ Yéknwun baapmu wut kusadan dut véké guné yék, kapu yaga pulak? Jon wani du pulak kaapuk radén. Yéknwun baapmu wut kusadan du de némaan banna gaba de ro.

⁹ Gotna yéba kudi wakwekwa dut nak véké guné yék, kapu yaga pulak? Ao, Jon wan Gotna yéba kudi wakwekwa du. Dé némaan du dé ro. Gotna yéba kudi wakwen nak némaan duwat talakne dé némaan du dé ro.

¹⁰ *Jonké kényi kudi Gotna nyégaba dé kwao:

Got déku nyaanét dé wak, ‘Kén wuna kudi kure yékwa du.

Wuné wawuru dé taale yéte ména yaabu kutké dé yo.’

Naané wani kudi véte naané kutdégék. Jon wan Gotna kudi kure yéte taale yaakwa du.

¹¹ Waga kutdégte gunat wuné wo. Gu yaaku-taknan du Jonna jébaa kényi kékmaaba déknyényba ran duna jébaat débu talaknak. Talaknadéka dé gunat kutkalé yawuréran jébaaké kaapuk miték kutdégdén. Yadéka de Gotna kémba rate du taakwat kutkalé yawuréran jébaaké kutdégkwa du taakwa akwi deku yéknwun mawulé déku

---

* **11:10:** Mal 3:1; Mk 1:2; Jo 3:28

yéknwun mawulat débu talaknak. Wuné gunat adél kudi wuné wakweyo.”

¹² *Naate watakne Jisas dé kéga kudi wakwek, “Jon yae dé du taakwat Gotna kudi wakwek. Batnyé wakwedén tulé bulaa wawo wupmalemu du taakwa Gotna kémét yaalébaanké, de apat kapére yo.

¹³ Got némaan ban rate du taakwaké miték véké dé yo. Moses déknyényba wani muké dé kudi wakwek. Gotna yéba wakwen nak du wawo wani muké de kudi wakwek. Jon wawo wani muké dé kudi wakwek.

¹⁴ *Guné deku kudi véknwugunéran wan yéknwun. Déknyényba ran du de kéga wak, ‘Ilaija kukba yaaké dé yo.’ Naate wadaka bulaa gunat wuné wakweyo. Wani kudi wate de Jonké de wakwek. Wakwedaka Jon débu yaak.

¹⁵ Guné kutdéngké mawulé yate waan kwekére miték véknwuké guné yo.

¹⁶ “Bulaa rakwa du taakwa yaga pulak de? Gunat wakweké wunék. Bulaa rakwa du taakwa de ameba kutkwa baadi pulak de ro. De kutte de nak baadit wao.

¹⁷ Waate de wo:

Naané gwaaré waate कांग viyaanaka guné kaapuk kétigunén.

Naané mawulé lékte géraanaka guné kaapuk géraagunén.

Guné naané wale nakurak mawulé kaapuk yagunén.

Waga waakwa baadi pulak, bulaa rakwa du taakwa waga de ro.

* **11:12:** Lu 16:16

* **11:14:** Mt 17:10-13

18 *¹⁸“De Jon wale nakurak mawulé kaapuk yadan. De wuné wale nakurak mawulé kaapuk yadakwa. Jon yae kagunékwa kadému kamarék yate kagunékwa wain gu kaapuk kadén. Yadéka guné akwi déké kélik yate guné wo, ‘Kutakwa déku mawuléba wulae téléka dé waagété yo.’

19 *¹⁹Naate wapunéka wuné Akwi Du Taakwana Nyaan yae kagunékwa kadému kate kagunékwa wain gu wuné ko. Kawuréka guné wunéké kélik yate guné wo, ‘Mé vé. Wani du wupmalemu kadému kate wupmalemu wain gu dé ko. Kate dé takis nyégélkwa du wale rate, kapéredi mu yakwa nak du taakwa wale rate dé de wale kudi bulu.’ Naate wapunéka wuné gunat wo. Got dé akwi muké kutdégék. Déku jébaa wan yéknwun jébaa. Wan adél. Wani kudiké sanévéknwute guné Gotké yatékwa jébaaké miték sanévéknwuké guné yo.” Naate dé Jisas wani du taakwat wak.

Du taakwa Jisaské kuk kwayédanké dé kudi wakwek

²⁰ Jisas némaa gayéba las dé déknyényba vémarék yadan wupmalemu apa jébaa dé yak. Yadéka de waba ran du taakwa yadan kapéredi mu kulaknyénymarék ye Gotké kaapuk miték sanévéknwudan.

²¹ Yadanké Jisas dé derét kéga wakwek, “Kape du taakwa, guné Korasinba rakwa du taakwa! Kape du taakwa, guné Betsaidaba rakwa du taakwa! Wuné guna gayéba rate wuné apa jébaa wuné yak. Yawuréka guné vék. Véte guné Gotké kaapuk miték sanévéknwugunén. Taiaba

* **11:18:** Mt 3:4   * **11:19:** Lu 15:1-2

déknyényba ran du taakwa, Saidonba déknyényba ran du taakwa wawo, Gotké kutdénymarék ye wani apa jébaa védo mukatik, déknyényba de yadan kapéredi muké kélik yate, wani kapéredi mu kulaknyénykatik de yak. Yadan kapéredi muké kélik yate, nak du taakwa deku mawuléké kutdéndoké de jégwaa baapmu wut kusade bawuba rakatik de yak.

²² “Guné mé véknwu. Kukba Got apakélé kot véknwute némaan ban raran nyaa dé wadu de Taiaba déknyényba ran du taakwa, Saidonba déknyényba ran du taakwa wawo de kaagél kutké de yo. Guné, Korasinba rakwa du taakwa, Bet-saidaba rakwa du taakwa wawo, guné wuna jébaa véte guné wunéké kuk tiyaak. Kuk tiyaa-gunéka wani nakurak kapéredi mu de yan akwi kapéredi mat débu talaknak. Wani nyaa Got wadu guné apakélé kaagél kutké guné yo.

²³ * “Guné Kapaneamba rakwa du taakwa, guné saaki guné wo, ‘Naané Gotna gayét waaréké naané yo.’ Naate wapunéka gunat wuné wo. Got wadu guné kapéredi taalal dawuliké guné yo. Guné Gotna gayét waarémarék yaké guné yo. Wuné guna gayéba rate wuné apa jébaa wuné yak. Yawuréka guné vék. Véte guné Gotké kaapuk miték sanévéknwugunén. Déknyényba Sodomba ran du taakwa wupmalemu kapéredi mu ye wani apa jébaa védo mukatik de yadan kapéredi mu kulaknyénydo Got wani gayé yaalébaanmarék yakatik dé yak.

²⁴ * “Guné mé véknwu. Kukba Got apakélé

* **11:23:** Jen 19:24-28; Ju 1:7

* **11:24:** Mt 10:15

kot véknwute némaan ban raran nyaa dé wadu de Sodomba ran du taakwa kaagél kutké de yo. Guné Kapanembira rakwa du taakwa, guné wuna jébaa wunéké wawo guné kuk tiyaak. Kuk tiyaagunéka wani nakurak kapéredi mu de yadan akwi kapéredi mat débu talaknak. Wani nyaa Got wadu guné apakélé kaagél kutké guné yo.” Naate dé Jisas wak.

De déké yaado deku mawulé miték téduké dé wakwek

²⁵ *Wani kudi watakne Jisas kéga dé Gorét wak, “Wuna yaapa, méné nyét kápmaaké némaan ban méné ro. Ména jébaaké las paakuménéka wupmale muké kutdénkwa du ména jébaaké kaapuk miték kutdénndan. Wupmale muké kutdénngmarék yakwa du taakwa, deku mawulé baadina mawulé tékwa pulak tédeka kwatkwa radaka derét ména jébaaké ménébu wakwatnyék. Waga yaménén wan yéknwun.

²⁶ Wuna yaapa, ména mawuléba sanévéknwute méné waga ménébu yak.”

²⁷ *Wani kudi watakne dé derét kéga wakwek, “Wuna yaapa dé wunéké déku jébaa apa wawo débu tiyaak. Wuné déku nyaan rawuréka de du taakwa wunéké kaapuk miték kutdénndan. Dé male dé wunéké kutdénngék. Du taakwa déké kaapuk miték kutdénndan. Wuné male wuné déké kutdénngék. Déké wakwewurén du taakwa wawo de déké kutdénngék.

---

* **11:25:** 1 Ko 1:26-29   * **11:27:** Mt 28:18; Jo 1:18

28 “Guné guna mawuléba sanévéknwu wanévéknwute miték raké apa jébaa yakwa du taakwa, guné wunéké yaagunéran wuné wawuru guna mawulé miték téké dé yo. Yaap rakwa du taakwa mawulé miték tékwa pulak tédu guné miték raké guné yo.

29 Wuné jébaa yawurékwa pulak guné jébaa yaké guné yo. Guné wuna jébaaba yaalagunu wuné wani jébaaké gunat yakwatnyéké wuné yo. Yakwatnyéwuru naané nakurak mawulé yate wani jébaa yaké naané yo. Wuné wuna yéba kevérekmarék yate guna mawulat kutkalé yawuru guna mawulé miték téké dé yo.

30 *Kwayéwurékwa jébaa wan mawulé yagunéran jébaa. Wup yagunéran jébaa kaapuk. Guné wani jébaa yaké apa yaké guné yo. Guné wuna jébaa yagunéran guna mawulé miték téké dé yo. Tédu guné miték raké guné yo.” Naate dé Jisas wak.

12

Yaap ra nyaaké dé Jisas kudi wakwek

¹ Kukba Judana yaap ra nyaa nak Jisas déku du wale de wit tékwa kępmaaba nak yék. Yédaka déku duwat kaadé yadéka de wit kubu las sékwe de sék kak.

² Kadaka de Parisina du véte de Jisasnyét wak, “Mé vé. Ména du wit kubu de séku, yaap ra nyaa. Naana apa kudi kéga dé wo, ‘Guné yaap ra nyaa jébaa yamarék yaké guné yo.’ Wani apa kudi ména du kaapuk véknwudakwa. De wit kubu

---

* 11:30: 1 Jo 5:3

sékute de jébaa yo yaap ra nyaa. Wan kapéredi mu de yo.”

3-4 *Naate wadaka dé derét wak, “Déknyényba naana képmawaara Devit yadén muké de Gotna nyégaba kavik. Wani kudiké guné kaapuk sanévéknwugunékwa. Déknyényba Devit déku du wale kaadé yadéka de Gotna kudi buldakwa gat wulae wani gaba jébaa yakwa nyédé duwat dé waatak, Gotké kwayéte taknadan kadému deké kwayédoké. Waatadéka kwayédaka Devit déku du wale de wani kadému kak. Waga yate de naana apa kudi kaapuk véknwudan. Naana apa kudi kéga dé wo, ‘Gotna gaba jébaa yakwa nyédé du male Gotké kwayédan kadému kaké de yo. Nak du wani kadému kamarék yaké de yo.’ Naate wadéka Devit déku du wale waga yadaka guné deké kéga kaapuk wapunékwa, ‘Wan kapéredi mu de yak.’ Naate wamarék yate samuké guné wuna duké guné kéga wo? ‘De naana apa kudi véknwumarék yate kapéredi mu de yo.’ Guné waga wate kaapuk miték kutdénngunén.

5 *“Nak kudi wawo mé véknwu. Gotna gaba jébaa yakwa nyédé du de yaap ra nyaa de Gotna gaba jébaa yo. Moses wakwen apa kudi dé kéga wo, ‘Gotna gaba jébaa yakwa nyédé du yaap ra nyaa wawo déku gaba wani jébaa yaké de yo. Wan yéknwun.’ Naate wadéka de yaap ra nyaa wani jébaa yadaka guné derét kaapuk waatigunékwa. Yapunékwaké samuké guné wuna duwat guné waatiyu?

---

* 12:3-4: 1 Sml 21:1-6 * 12:5: Nam 28:9-10

⁶ Mé véknwu. Wuné némaan ban wuné ro, Gotna kudi bulnakwa gaké. Adél wuné gunat wakweyo.

⁷ *[“]Gotna nyégaba kényi kudi dé kwao: Got dé wak, ‘Guné nak du taakwaké mawulé lékte derét kutkalé yagunuké wuné mawulé yo. Guné kwaami viyae wunéké tiyaamuké wuné kélík yo.’ Naate dé Got wak. Wadéka wani kudi déku nyégaba kwaadéka guné wani kudiké kaapuk miték kutdénngunén. Guné wani kudiké miték kutdénngunu mukatik guné kapéredi mu yamarék yan duwat waatimarék yakatik guné yak.

⁸ Wani kudi wuné Akwi Du Taakwana Nyaan wuné wo, yaap ra nyaaké némaan ban rawurékwa bege. Wuné du taakwana jébaaké kusékétwuru de kusékétwurén pulak yaké de yo, yaap ra nyaa.” Naate dé Jisas wak.

Yaap ra nyaa Jisas wadéka dé taaba léknén du yéknwun yak

⁹ Wani kudi watakne dé Jisas wani taalé kulaknyénytakne dé Gotna kudi buldakwa gat wulaak.

¹⁰ Wulaadéka taaba léknén du dé nak waba ték. Tédéka Jisaské kélík yakwa du deku mawuléba de wak, “Jisas yaap ra nyaa jébaa yadéran naané dérét kotimké naané yo.” Naate wate de Jisas-nyét wak, “Yaap ra nyaa du kiyakiya yakwa duwat kutnébuldaran de naana apa kudiké de kuk kwayu, kapu yaga pulak? Wani muké yaga méné wo?”

¹¹ Naate wadaka dé derét wak, “Guna du nak déku sipsip yaap ra nyaa waaguba akéréderan

---

* **12:7:** Ose 6:6; Mt 9:13

dé wani sipsip kérae kusalaké de yo, kapu yaga pulak? Dé déku sipsip kérae kusalaké dé yo. Wan adél.

¹² Sipsip wan makwal mu. Du taakwa wan némaa mu. Yaap ra nyaaba du de nak duwat kutkalé yadaran naana apa kudi wani muké derét waatimarék yaké dé yo. Wuné yaap ra nyaaba duwat kutkalé yawuréran naana apa kudi wani muké wunat waatimarék yaké dé yo.”

¹³ Naate watakne dé taaba léknén dut wak, “Ména taaba mé kedéng.” Naate wadéka dé déku taaba kedéngdéka dé nak taaba tén pulak miték dé ték.

¹⁴ Tédéka de Parisina du rékaréka yate wani ga kulaknyénytakne de kudi bulék, Jisasnyét viyaapérékgé.

Jisas wan Gotna jébaa yakwa yéknwun du

¹⁵ Jisas wani muké kutdéngte dé wani gayé kulaknyénytakne dé yék. Yédéka de wupmalemu du taakwa déku kukba de yék. Yédaka dé wadéka kiyakiya yan du taakwa akwi, sépékwaapa kapére yan du taakwa akwi de yéknwun yak.

¹⁶ Yadaka dé derét némaanba wak, de déké nak du taakwat kudi wakwemarék yadoké.

¹⁷⁻¹⁸ *Waga wadéka Gotna yéba kudi wakwen du Aisaia déku kudi wani tulé adél dé yak. Déknyényba Aisaia kényi kudi dé Gotna nyégaba kavik:

Got dé wak, “Wuné wani dut wawurék dé wuna jébaa yakwa du dé ro.

---

* **12:17-18:** Ais 42:1-4; Mt 3:17; 2 Ti 2:24

Wuné déké mawulat kapére yawuréka wuna mawulé yéknwun dé yo déké.

Wuné wawuru wuna Yaamabi déku mawuléba wulae téké dé yo.

Tédu dé némaa kot véknwukwa némaan ban rate wuna kudi akwi du taakwat wakweké dé yo.

¹⁹ Dé waarumarék yaké dé yo.

Dé némaanba waamarék yaké dé yo.

Dé yaabuba téte derét némaanba wakwe-marék yaké dé yo.

²⁰ Dé mukgé yan séwaa nak mukmarék yaké dé yo.

Yatjadarék yate dé wani séwaat kutkalé yaké dé yo.

Dé walkamu yaankwa yaa sékusmarék yaké dé yo.

Dé tépa sérakdu apakélé yaa yaanké dé yo.

Dé waga yate déké walkamu sanévéknwukwa du taakwat kutkalé yadu de apa yate déké miték sanévéknwuké de yo.

Dé jébaa yadu yéknwun mu male téké dé yo.

Kapéredi mu kaapuk yaké dé yo.

²¹ Akwi kępmaaba rakwa du taakwa déké miték sanévéknwute waké de yo, 'Dé naanat kutkalé yaké dé yo.'

Naate wate déké raségéké de yo."

Naate dé Got wak.

Wadéka Aisaia wani kudi dé Jisaské kavik Gotna nyégaba, déku néwaa kéraamarék yalén tulé.

De wak, "Bielsebul apa dé kwayu Jisaské"

²² Du las de dut nak Jisaské kure yék. Wani dut kutakwa lé kure ték. Téléka déku méni kiyaadéka dé kudi kaapuk buldén. Yadéka dé Jisas dérét kutnébuldéka dé kudi bulte méni vék.

²³ *Yadéka de wupmalemu du taakwa véte kwagénte de wak, “Aki. Wani du wan De- vitna képmawaara, kapu yaga pulak? Dé naanat kutkalé yaduké Got wadén ban, kapu yaga pulak?” Naate de wak.

²⁴ *Parisina du wani muké véknwute de deku kapmu kudi bulte de wak, “Wani du wan Got wadén ban kaapuk. Kutakwana némaan ban déku yé Bielsebul déku mawuléba dé wulae tu. Tété apa kwayédéka wani du wadéka de kutakwa yaage yu.”

²⁵ Naate wadaka Jisas deku mawulé kutdénge dé derét wak, “Kéni kudi mé véknwu. Némaa gayéba rakwa du mawulé vétik yate kémba kémba rate waariyadaran de rasaakumarék yaké de yo. Nakurak gaba rakwa du taakwa mawulé vétik yate deku kapmu waariyadaran de wawo rasaakumarék yaké de yo.

²⁶ Wani kudiké mé sanévéknwu. Kutakwana némaan ban Seten déku du wale waga de ro. De mawulé vétik yate deku du wale waariyadaran de rasaakumarék yaké de yo. Guné wunat wagunén pulak, Seten déku kém yaage yédoké wadéran de rasaakumarék yaké de yo. Seten waga jébaa kaapuk yadéka.

²⁷ Guné wunéké kéni kudi guné wo. Kutakwana némaan ban, Bielsebul wuna mawuléba tété wunéké apa tiyaadéka wuné wawuréka de

---

* 12:23: Jo 7:31   * 12:24: Mt 9:34

kutakwa yaage yu. Wan yénaa kudi guné wo. Guna du las de wawo wadaka de kutakwa yaage yu. Guna du waga yadaka guné derét kéga kaapuk wagunékwa, ‘Bielsebul guna mawuléba téte apa kwayédéka guné wagunéka de kutakwa yaage yu.’ Derét waga wamarék yate samuké guné wunat wani kudi guné wo? Wuné de wale nakurak jébaa yawuréka de de kutdéngek. Guné wunéké yénaa kudi guné wo.

28 *Mé véknwu. Gotna Yaamabi wuna mawuléba téte dé wunéké apa tiyao. Tiyaadéka wuné kutakwat wawuréka de yaage yu. Guné wani mu véte kéga kutdéngeké guné yo. Got némaan ban rate du taakwaké miték védéran tulé débu yaak.

29 *[“]Kéni kudi mé véknwu. Du nak apa yakwa duna gat wulae déku gwalmu bakna kéraaké nae taale dé wani dut kure baagwit giké dé yo. Gitakne déku gat wulae déku gwalmu bakna kéraaké dé yo. Wani kudiké mé sanévéknwu. Seten wan wani apa yakwa du pulak. Wuné wani dut baagwit gikwa du pulak. Wuna apa Setenna apat débu talaknak.

30 [“]Wuné wale jébaa yamarék yakwa du taakwa de wuna maama de ro. Wuné du taakwat wawuréka de wuna kémba de ro. Wuna du taakwat kutkalé yamarék yakwa du taakwa de wuna du taakwat yaalébaanu.

31 *[“]Wani muké sanévéknwute wuné gunat wakweyo. Du taakwa kapéredi mu ye wani kapéredi muké kélik ye kulaknyénydaran,

---

* 12:28: Ap 10:38   * 12:29: 1 Jo 3:8   * 12:31: Yi 6:4-6

Got yadan kapéredi mu yatnyéputiké dé yo. Du taakwa kapéredi kudi wakwetakne wani kapéredi kudiké kélík ye kulaknyényedaran Got wani kapéredi mu yatnyéputiké dé yo. De wasélékte kapéredi kudi Gotna Yaamabiké wakwedaran Got wani kapéredi mu yatnyéputimarék yaké dé yo.

³² Wuné Akwi Du Taakwa Nyaan wuné ro. Du taakwa wunat wasélékte wunéké kapéredi kudi wakwetakne wani kapéredi kudiké kélík ye kulaknyényedaran, Got wani kapéredi mu yatnyéputiké dé yo. De wasélékte Gotna Yaamabiké kapéredi kudi wakwedaran Got wani kapéredi mu yatnyéputimarék yaké dé yo. Bulaa yatnyéputimarék yaké dé yo. Kukba wawo yatnyéputimarék yaké dé yo.” Naate dé Jisas wak.

Kapéredi mawulé yakwa du kapéredi kudi buldakwaké dé wakwek

³³ Wani kudi wakwetakne dé Jisas derét kéga wakwek, “Yéknwun miba dé yéknwun sék aku. Kapéredi miba dé kapéredi sék aku. Naané miséknét véte naané kutdengék, yéknwun mi, kapéredi miké wawo.

³⁴ *Guné Parisina du, guné duwat tikwa kaabe pulak guné ro. Guné kapéredi mawulé male guné yo. Yate yaga pulak guné yéknwun kudi wakweké guné yo? Du taakwa deku mawuléba sanévéknwute kudi de bulu.

³⁵ Yéknwun mawulé yakwa du taakwa de yéknwun mu yate yéknwun kudi de bulu. Kapéredi

---

* **12:34:** Mt 15:18

mawulé yakwa du taakwa de kapéredi mu yate kapéredi kudi de bulu.

³⁶ “Mé véknwu. Gunat wuné wakweyo. Got némaa kot véknwute némaan ban radéran nyaa akwi du taakwat Got waatadu de buldan némaa kudi, buldan bakna kudi, buldan akwi kudiké dérét kaataké de yo.

³⁷ Kukba dé guna kudi akwi véknwutakne dé lasnyét waké dé yo, ‘Guné yéknwun mu yakwa du.’ Watakne lasnyét waké dé yo, ‘Guné kapéredi mu yakwa du.’ Waga Got waké dé yo.” Naate dé Jisas Parisina duwat wak.

Jisas apa jébaa nak yaduké de dérét wak

³⁸ *Wani kudi wadéka de apa kudiké kutdéngkwa du las, Parisina du las waga de Jisasnyét wak, “Némaan du, naané déknyényba vémarék yanan apa jébaa nak yaménu véké naané mawulé yo. Méné yaménu naané véte kutdéngké naané yo. Got wadéka méné yaak. Waga kutdéngké naané yo.”

³⁹ Naate wadaka dé derét wak, “Kéni tulé rakwa du taakwa kapéredi mu de yasaaku. De kuk debu kwayék, Gotké. Wunat wagunén apa jébaa, déknyényba vémarék yagunén apa jébaa, yamarék yaké wuné yo. Gotna yéba kudi wakwen du Jona déknyényba yadén pulak male yaké wuné yo.

⁴⁰ *Déknyényba Jona gaan kupuk nyaa kupuk waga apakélé gukwamina yaaléba kwaadén pulak, wuné Akwi Du Taakwana Nyaan rémdaran

---

* **12:38:** Jo 6:30; 1 Ko 1:22   * **12:40:** Jo 1:17

waaguba gaan kupuk nyaa kupuk waga kwaaké wuné yo.

41 *“Déknyényba Ninivaba ran du taakwa de Jonana kudi véknwutakne yadan kapéredi mu de kulaknyényék. Jona némaan du radéka wuné kéba téte kudi bulkwa du wuné némaan ban rate Jonat wunébu talaknak. Kukba Got némaa kot véknwute némaan ban radéran tulé Ninivaba ran du taakwa raapme Gotna méniba téte waké de yo, ‘Jona naanat Gotna kudi wakwedéka naané véknwute yanan kapéredi mu kulaknyénytakne naané Gotna kudi miték véknwuk. Jisas Jonat talakne gunat Gotna kudi wakwedéka guné yagunén kapéredi mu kulaknyénymarék yatakne guné Gotna kudi kaapuk véknwugunén. Waga yate guné némaa kapéredi mu yak.’ Naate waké de yo.

42 “Déknyényba némaa taakwa nak, séknaa kępmaaba yae lé némaan ban Solomonna kudi véknwuké lé séknaaba yaabuba yék. Dé yéknwun mawulé pukaakwa du radéka wuné kéba téte guné wale kudi bulkwa du wuné yéknwun mawulé pukaakwa du rate Solomonét wunébu talaknak. Kukba Got némaa kot véknwute némaan ban radéran tulé wani némaa taakwa raapme Gotna méniba téte lé gunat waké lé yo, ‘Wuné séknaa taaléba wuné yaak. Yae Solomonna kudi wuné véknwuk. Jisasna kudi Solomonna kudit débu talaknak. Guné Jisasna kudi kaapuk véknwugunén. Waga yate némaa kapéredi mu guné yak.’ Waga wani taakwa waké lé yo.” Naate dé Jisas derét wak.

---

* 12:41: Jo 3:5

Kutakwa yaage ye gwaamale yaalénké dé Jisas wakwek

⁴³ Wani kudi watakne dé Jisas derét kéga wakwek, “Kéni kudi mé véknwu. Kutakwa ye lé nak duna mawuléba wulae te kulaknyénytakne lé yék. Maas viyaamarék yakwa taaléba yeyé yeyate raléran taaléké lé sékalék.

⁴⁴ Sékalpatiye lé wak, ‘Wuné déknyényba rawurén gat gwaamale yéké wuné yo.’ Naate watakne gwaamale ye lé vék wani duna mawulé yéknwun ye bakna tédéka.

⁴⁵ *Vétakne ye lé kutakwa nak taaba sékét nak taababa kayék vétiknét kwole yaak. Kwole yaalén kutakwa yadan kapéredi mu taale yaan kutakwa yalén kapéredi mat débu talaknak. Wani kutakwa akwi de wani duna mawuléba wulae ték. Déknyényba nak kutakwa déku mawuléba wulae téléka walkamu kapéredi mu dé yak. Wupmalemu kutakwa déku mawuléba wulae tédaka dé wani du wupmalemu kapéredi mu dé yak. Wani kudiké mé sanévéknwu. Wupmalemu kapéredi mu yan du radén pulak, bulaa rakwa du taakwa wunéké miték sanévéknwumarék yate bakna rate wupmalemu kapéredi mu yaran du taakwa raké de yo.” Naate dé derét wak.

Jisas dé déku néwaa déku wayéknajeké wakwek

⁴⁶ *Jisas du taakwat wekna kudi wakwedéka déku néwaa, déku wayéknaje wawo ye de kaapaba ték. Tété de dé wale kudi bulké mawulé yak.

---

* 12:45: 2 Pi 2:20   * 12:46: Mt 13:55

⁴⁷ Yadaka dé du nak wulae Jisasnyét wak, “Mé véknwu. Ména néwaa, ména wayéknaje yae kaapaba téte de méné wale kudi bulké de mawulé yo.”

⁴⁸ Waga wadéka dé Gotna kémké derét yakwatnyéké mawulé yate dé dérét wak, “Wuna néwaa wayéknaje yaga pulak?”

⁴⁹ Naate watakne dé déku duwat déku taabat wakwatnyéte dé wak, “Mé vé. Kén wuna néwaa, wuna wayéknaje.

⁵⁰ *Awuréba rakwa ban wuna yaapa déku kudi véknwute wadéka pulak yakwa du taakwa wan wuna wayéknaje, wuna nyangegu, wuna néwaa pulak de ro.” Naate dé Jisas wak.

13

Wit sék yaatnyén duké dé Jisas aja kudi wakwek

¹ Wani nyaa Jisas kudi wakwebutitakne ga kulaknyényentakne dé kwawut yék. Ye dé kwawu tékwaba rak.

² Radéka de wupmalemu du béré taakwa béré yae de dé ranba jawuk. Jawudaka, de déku kudi miték véknwudoké mawulé yate, dé botba waare awulaga dé rak, kwawuba. Radéka de du béré taakwa béré kwawu maaléba de ték.

³ Tédaka dé derét wupmalemu aja kudi wakwek. Taale dé derét kéga wakwek: “Du nak dé déku kápmaaba wit sék yaatnyéké nae dé yék.

⁴ Ye yaatnyédéka de wit sék las yaabuba de akérék. Akére bakna radaka de api yae kérae de akwi kak.

---

* **12:50:** Jo 15:14

⁵ Wit sék las de matu wale ran walkamu kèpmaaba akérék. Akére de bari buréle waarék.

⁶ Waarédéka apakélé nyaa védéka mégi miték kutmarék ye rékaa ye dé kiyaak.

⁷ Wit sék las de raamény waara ténba akérék. Akére radéka raamény waara wure dé kaku-tapmék.

⁸ Wit sék las de yéknwun kèpmaaba akérék. Akére waba re de miték wurék. Wure de yéknwun sék akuk. Las de walkamu sék akuk (30). Las de wupmale sék akuk (60). Las de wupmalemu sék akuk (100).”

⁹ Naate watakne dé Jisas wak, “Guné kutdèngké mawulé yate waan kwekére miték véknwuké guné yo.”

Jisas aja kudi wakwedékwaké dé derét kudi wakwek

¹⁰ Wani kudi wakwedéka Jisasna du déké yae de wak, “Samuké méné derét aja kudi wakweyo? Méné derét aja kudi wakwesaakuménéran de ména kudi miték véknwuké de yapatiyu.”

¹¹ *Naate wadaka dé derét wak, “Got némaan ban rate du taakwaké miték véké dé yo. Védu de déku kémba raké de yo. Wani muké déknyényba Got kudi dé paakuk. Paakutakne bulaa dé kusékéru, guné wani muké kutdènggunuké. Nak du taakwa kutdèngmarék yaké de yo.

¹² *Yéknwun mawulé yakwa du taakwa wuna kudi de véknwu. Wuna kudi miték véknwukwa du taakwa kukba Gotna akwi kudiké miték kutdèngké de yo. Wuna kudi miték véknwumarék

---

* **13:11:** 1 Ko 2:10   * **13:12:** Mt 25:29; Lu 8:18

yakwa du taakwa de wo, ‘Naané Gotna kudi naanébu kutdéngek.’ Naate watakne kukba déku kudiké yékéyaak yate bakna raké de yo.

¹³ Wani du taakwa méni véte de védan muké kaapuk miték kutdéndan. Wani du taakwa waan véknwute de véknwudan kudiké kaapuk miték kutdéndan. Yadaka wuné derét aja kudi wakweyo.

¹⁴ *Deké Gotna yéba kudi wakwen du Aisaia déknyényba Gotna nyégaba kavidén kudi bulaa adél débu yak. Got wadéka Aisaia du taakwaké déku kudi kéga dé kavik:

Guné wuna kudi véknwute véknwute wani kudiké kutdénmarék yaké guné yo.

Véte véte miték vémarék yaké guné yo.

¹⁵ Naate watakne Got dé Aisaia wakwek:

Wani du taakwa wuna kudiké kutdénmuké kélík yadaka deku mawulé kapéredi dé yo.

Deku waan debu kuttépék.

Deku méni debu kusnyék.

De wuna kudiké kutdéngeké mawulé yado mukatik wuna kudiké kutdénndo.

Deku waan kuttépémarék yado mukatik miték véknwudo.

Deku méni laapiyakdo mukatik miték védo.

Waga yado mukatik, wuna kudi miték véknwudo derét kutnébulwuru.

Waga Got deku mawuléké dé Aisaia wakwek. Wakwedéka Aisaia déku kudi déku nyégaba dé kavik.”

¹⁶ Naate watakne Jisas dé déku duwat wak, “Guna mawulé wan deku mawulé pulak kaapuk.

* **13:14:** Ais 6:9-10; Jo 12:40

Got gunat débu kutkalé yak. Yadéka guna mawulé yéknwun dé yo. Yadéka guné miték véte, miték véknwute, miték guné kutdéngek.

17 *Kéni kudi mé véknwu. Gotna yéba kudi wakwen wupmalemu du, Gotna wupmalemu du taakwa las wawo, déknyényba rate de yawuréka végunékwa jébaa véké mawulat kapére yate de kaapuk védan. De wakwewuréka véknwugunékwa kudi véknwuké mawulat kapére yate de kaapuk véknwudan. Adél wuné gunat wakweyo.” Naate dé Jisas wak.

Jisas dé kudi wakwek wani aja kudiké

18 Wani kudi wakwetakne dé Jisas kéga wakwek, “Wit sék yaatnyén duké wakwewurén aja kudiké las wakwewuru guné mé véknwu.

19 Got némaan ban rate du taakwaké miték védéran kudi, wani kudi du taakwa las bakna de véknwu. Véknwute de wani kudiké kaapuk miték kutdénngdan. Wani du taakwa wan yaabuba akérén wit sék pulak. De taale wani kudi de miték véknwu. Véknwudaka Seten yae dé wani kudi kérae kure yu. Yédéka de wani kudiké yékéyaak de yo.

20 Du taakwa las de matu wale ran kępmaaba akérén wit sék pulak. De wani kudi de bari véknwu. Véknwute taale wani kudiké yéknwun mawulé yate dusék takwasék de yo.

21 *Yate de kaapuk miték sanévéknwudakwa. Wani kudi deku mawuléba dawulimarék yadéka de kaapuk miték sanévéknwudakwa. Yadaka

---

* 13:17: 1 Pi 1:10-12 * 13:21: Kl 2:7

de nak du Gotna kudiké kélík yate derét yaalébaandaka kapéredi mu las deké yaadéka de Gotna kudi bari kulaknyényu.

²² *Du taakwa las wan raamény waaraba akérén wit sék pulak. De Gotna kudi taale de miték véknwu. Véknwute de kényi kékmaana muké male sanévéknwudaka deku mawulé yéwaa gwalmu kéraaké dé génu. Wani mu dé Gotna kudit taknatépu. Taknatépédéka de wani du taakwa Gotna jébaa kaapuk yadakwa.

²³ Du taakwa las wan yéknwun kékmaaba akérén wit sék pulak. De Gotna kudi miték véknwute, wadékwá pulak yate, de déku kudi miték kutdéngek. Kutdéngte de yéknwun jébaa yo déké. Las de déké walkamu yéknwun jébaa yadaka, las de déké wupmale yéknwun jébaa yadaka, las de déké wupmalemu yéknwun jébaa de yo.” Naate dé Jisas derét wak.

Kapéredi waaraké dé Jisas aja kudi wakwek

²⁴ Wani kudi wakwetakne dé Jisas aja kudi nak wawo kéga wakwek, “Kéga Got némaan ban rate du taakwaké miték véké dé yo. Du nak dé kadému yaanandékwa kékmaaba yéknwun wit sék yaatnyék.

²⁵ Yaatnyédéka du taakwa gaan widé kwaadaka dé wani duna maama yae kapéredi waara sék yéknwun wit sékna nyédéba yaatnyétakne dé yék.

²⁶ Yédéka kukba wit sék buréle waare sék akuké yadéka de vék kapéredi waara wani wit wale tédéka.

---

* **13:22:** Lu 12:16-21; 1 Ti 6:9-10

27 Vétakne de jébaa yakwa du ye de wani kępmaana bapadut wak, ‘Némaan du, déknyényba méné yéknwun wit sék méné yaatnyék.

28 Yaga pulak ye wani kapéredi waara dé waaru?’ Naate wadaka dé derét wak, ‘Naana maama nak yae dé wani mu yak.’ Naate wadéka de jébaa yakwa du dérét wak, ‘Wani kapéredi waara pélnoké méné mawulé yo, kapu yaga pulak?’

29 Naate wadaka dé derét wak, ‘Kaapuk. Kapéredi waara pélte sal yéknwun wit wale las pélké guné yo? Kapéredi waara pélmarék yaké guné yo. Bakna déku mé tu.

30 *Yéknwun wit kapéredi waara wale vététi waaréké bét yo. Waare sék akubéru wuné sékuké yakwa duwat kéga waké wuné yo, Taale guné wani kapéredi waara pélte guné taanba giké yo. Gitakne guné yaaba tuké yo. Yatakne guné wit sékwe wuna kaadi gaba taknaké yo. Naate waké wuné yo wit sékuran duwat.’ Naate dé bapadu wak.”

Mastet sékgé dé Jisas kudi wakwek

31-32 Wani kudi watakne dé Jisas kudi nak wawo kéga dé wakwek, “Got némaan ban rate du taakwaké miték véké dé yo. Wani du taakwa taale makwal kém male raké de yo. Kukba apakélé kém raké de yo. Wani kém wan misék nak pulak. Wani misékna yé mastet. Mastet sék nak misék pulak kaapuk. Wani misék wan makwali sék male. Naana kępmaaba tékwa akwi nak sék wan apakélé. Du nak wani misék kérae dé kadému

---

* 13:30: Mt 3:12

yaanandékwa kápmaaba pukaak. Pukaadéka bari bari waare apakélé ye dé wani kápmaaba tékwa mit débu talaknak. Apakélé mi tédéka de api yae de wani mi gaaléba kwaan sétakne de rak.”

Yiské dé Jisas kudi wakwek

³³ Wani kudi watakne dé nak kudi kéga wakwek, “Got némaan ban rate du taakwaké miték véké dé yo. Wani du taakwa kulé mawulé yate kulé du taakwa yaalaké de yo. Wani du taakwa wan yis pulak. Taakwa nak yis kérae pélawa wale lé sélorék. Sélotléka dé wani pélawa nak pulak mu dé yaalak. Nak pulak mu yaalan pulak, Gotna du taakwa kulé du taakwa yaalaké de yo.” Naate dé Jisas derét wak.

Jisas derét dé aja kudi male wakwek

³⁴ Jisas wupmalemu aja kudi dé du taakwat wakwek. Wani kudiké derét kaapuk wakwedén. Aja kudiba male dé derét wakwek.

³⁵*Derét aja kudi waga wakwedéka Gotna yéba kudi wakwen du nak déku kudi adél dé yak. Wani du déknyényba Jisaské kéga dé Gotna nyégaba kavik:

Wuné aja kudi derét wakweké wuné yo.

Déknyényba Got kápmaa kuttaknadén tulé déku kudi las dé paakuk.

Paakutaknadéka ran kudiké bulaa wuné wakweké wuné yo.

Kapéredi waaraké wakwedén aja kudiké dé wakwek

---

* **13:35:** Sam 78:2

³⁶ Jisas jawe tén du taakwat kulaknyénytakne dé gat nak wulaak. Wulaadéka déku du déké wulae de dérét wak, “Wani kapéredi waaraké méné aja kudi wakwek. Bulaa wani muké méné wakweménu naané miték kutdénké naané yo.”

³⁷ Naate wadaka dé Jisas derét wak, “Yéknwun wit sék yaatnyén du wan wuné. Wuné Akwi Du Taakwana Nyaan.

³⁸ *Wani kápmaa wan kápmaaba tékwa akwi gayé. Yéknwun wit sék wan Gotna kémba yaalan du taakwa. Kapéredi waara wan Setenna du taakwa.

³⁹ Kapéredi waara yaatnyén du wan Seten. Wit sékudakwa tulé wan kukba yaaran tulé, keni kápmaa kaapuk yaran tulé. Wit sékukwa du wan Gotna kudi kure giyaakwa du.

⁴⁰ Kapéredi waara péle yaaba tudan pulak, kukba keni kápmaa kaapuk yaran tulé, de kapéredi mu yakwa du taakwat yaké de yo.

⁴¹ *Wuné Akwi Du Taakwana Nyaan wuné wawuru wuna kudi kure giyaakwa du gege gayét yéte Gotna du taakwa wale rate kapéredi mu yakwa du taakwat kéraaké de yo. Akwi kapéredi mu, du taakwana mawulat yaalébaankwa akwi mu wawo kéraaké de yo.

⁴² Kérae de wani du taakwa, wani kapéredi mu wawo apakélé yaaba yatjadaké de yo. Yatjadado kapéredi mu yan du taakwa wani yaaba yaante de apakélé kaagél kutké de yo. Kutte géraaké de yo. Yéknwun taaléba raké mawulé yate némaanba géraaké de yo.

---

* **13:38:** 1 Ko 3:9   * **13:41:** Mt 25:31-46

⁴³ Wani tulé Gotna du taakwa dé wale raké de yo, déku gayéba. Deku yaapa Got pulak raké de yo. Rate de nyaa vékwa pulak raké de yo. Guné kutdénké mawulé yate waan kwekére miték véknwuké guné yo.” Naate dé Jisas déku duwat wakwek.

Paakudan yéwaa vén duké dé Jisas kudi wakwek

⁴⁴ Wani kudi watakne dé kéga wakwek, “Got némaan ban rate du taakwaké miték véké dé yo. Wani du taakwa déku kémba yaalaké de yo. Déku kémba radaran paaté wan némaa mu. Du taakwa waga raké mawulat kapére yaké de yo. Yado deku mawulé keni duna mawulé pulak téké dé yo. Wani du ye kadému yaanandan kępmaaba nak dé vék, wupmalemu yéwaa paakutakne rémtépétaknadaka radéka. Véte yéknwun mawulé yate, duséknét kapére yate, dé wani yéwaa kéraaké mawulat kapére yak. Yate dé tépa rémtépétakne ye déku gwalmu akwi kwayétakne yéwaa nyégéle wani yéwaa kwayétakne wupmalemu yéwaa védén kępmaa dé kéraak.”

Kusodakwa yéknwun muké dé Jisas kudi wakwek

⁴⁵ Wani kudi watakne dé Jisas kéga wakwek, “Got némaan ban rate du taakwaké miték véké dé yo. Wani du taakwa déku kémba yaalaké de yo. Déku kémba radaran wan némaa mu. Du taakwa waga raké mawulat kapére yate nak muké sanévéknwumarék yaké de yo. Yado deku mawulé keni duna mawulé pulak téké dé yo. Du

nak déku jébaa yate kusodakwa yéknwun muké dé sékalék.

⁴⁶ Sékale yéknwun mu nak vétakne wani mu kéraaké dé mawulat kapére yak. Yate nak muké sanévéknwumarék yate dé déku gwalmu akwi kwayétakne dé wupmalemu yéwaa nyégélék. Nyégéle wani yéwaa akwi kwayétakne dé wani yéknwun mu kéraak.”

Laakéke dé Jisas kudi wakwek

⁴⁷ Wani kudi watakne dé Jisas nak kudi kéga wakwek, “Got némaan ban rate du taakwaké miték véké dé yo. Wani du taakwa déku kémba raké de yo. Kukba déku du taakwa déku kémba yaalamarék yan du taakwat wawo kéga pévéké dé yo. Kukba kéni du yadan pulak yaké dé yo. Du nak laaké kwawuba kusadataknadéka kwaadéka de kés pulak nak pulak gukwami wulaak.

⁴⁸ Wulaadaka laaké sékérékdéka de nébat tébétsalak. Tébétsalatakne de rate gukwami pévék. Pévéwe de yéknwun gukwami kérae agérappa taknak. Takne de kapéredi gukwami yatjadak.

⁴⁹⁻⁵⁰ Kukba kéni kápmaa kaapuk yaran tulé Got wadu déku kudi kure giyaakwa du waga yaké de yo. De giyae Gotna du taakwa wale rate kapéredi mu yakwa du taakwat kérae apakélé yaaba yatjadaké de yo. Yatjadado kapéredi mu yan du taakwa wani yaaba yaante apakélé kaagél kutké de yo. Kutte géraaké de yo. Yéknwun taaléba raké mawulé yate némaanba géraaké de yo.”

Déknyényba véknwudan kudi kulé kudiké wawo dé wakwek

⁵¹ Wani kudi watakne Jisas dé derét waatak, “Guné wani kudiké akwi guné miték kutdégék?” Waga waatadéka de wak, “Ao. Naané kutdégék.”

⁵² Naate wadaka dé derét wak, “Apa kudiké kutdégkwa du wuna jébaaba yaale de apakélé gana bapadu pulak. Dé déku gaba wulae déknyényba taknadén mu kulé mu wawo dé kure yao. Kure yaadéka pulak, de deku mawuléba véknwute déknyényba véknwudan kudi, Gotna kémké kulé kudi wawo de wakweyo.”

Nasaret de Jisaské kuk kwayék

⁵³ Wani kudi watakne dé Jisas wani gayé kulaknyénytakne dé yék.

⁵⁴ *Ye déku néwaaage saabe dé du taakwat Gotna jébaaké yakwatnyék, Gotna kudi buldakwa gaba. Yakwatnyédéka de kwagénte de wak, “Aki. Yaga pulak dé wani muké kutdégék? Yaga pulak ye dé déknyényba vémarék yanan apa jébaa yo?”

⁵⁵ *Dé ga jébaa yakwa banna nyaan. Déku néwaa wan Maria. Déku wayéknaje wan Jems, Josep, Saimon, Judas.

⁵⁶ Déku nyangegu akwi naané wale de ro. Dé némaan du kaapuk. Wan bakna du. Waga naané kutdégék. Yaba dé wani kudi kéraak?”

⁵⁷ Naate watakne déku apaké kutdégmarék yate de déké kélik yak. Yadaka dé Jisas derét wak, “Gotna yéba kudi wakwekwa duké de nak gena du taakwa wo, ‘Wan némaan ban. Dé

---

* 13:54: Jo 7:15   * 13:55: Jo 6:42

yéknwun jébaa dé yo.’ Waga wadaka déku kém déku néwaageba rakwa du taakwa wawo de déké wo, ‘Wan bakna du. Naané pulak du.’ Naate de wo.”

⁵⁸ Waga watakne dé Jisas déknyényba vémarék yadan wupmalemu apa jébaa déku néwaageba kaapuk yadén, déké miték sanévéknwumarék yadan bege.

14

Gu yaakutaknan du Jon débu kiyaaak

¹ Wani tulé Galilina kępmaaba rakwa du taakwa deku némaan ban déku yé Yerot Jisaské kudi wakwedaka dé véknwuk.

² Véknwute dé déku jébaa yakwa duwat wak, “Wani du wan gu yaakutaknan du Jon dé. Déknyényba wuné wawuréka de déku maakna tépaknék. Tépakdaka kiyae bulaa débu nébéle raapmék. Nébéle raapme dé némaa apa kérae wani apa jébaa dé yo.” Naate dé Yerot wak.

³⁻⁴ Déknyényba Yerot dé déku némaadu Pilipna taakwat yak. Wani taakwana yé Yerodias. Yadéka dé Jon dérét wak, “Ména némaadu radéka déku taakwat yaménén wan sépélak méné yak. Got wani muké dé waatiyu.” Naate wadéka Yerodias Jonna kudiké kélik yate waléka Yerot léku kudi véknwute wadéka de déku du yae Jonét kulékiye baagwit gitakne dérét de kure yék raamény gat.

⁵ Kure yédaka raamény gaba kwaadéka Yerot dérét viyaapérékgé mawulé dé yak. Judana du

taakwa de wak, “Jon wan Gotna yéba kudi wakwekwa du dé.” Naate wadaka Yerot dé Jonét viyaapérékmuké wup dé yak.

⁶ Nak nyaa de du las yae Yerot wale jawe rate Yerotna néwaa dérét kéraalén nyaaké sanévéknwute de kadému kak. Kadaka Yerodiasna takwanyan yae wani duna méniba téte lé kéték. Kétiléka Yerot véte dé mawulat kapére yak.

⁷ Yate dé lérét wak, “Gwalmu las kwayéwuruké mawulé yanyéneran wani gwalmu kwayéké wuné yo. Wawurén pulak yaké wuné yo. Wan adél.”

⁸ Naate wadéka lé ye léku néwaat wak, “Dé wunéké gwalmu tiyaaké dé wak. Samu gwal-muké wakwéké wuné yo?” Naate waléka lé léku néwaa Jon déknyényba wadén kudiké wekna kélik yate lé wak, “Gu yaakutaknakwa du Jon, déku maakna. Waga kéraanyénu wuné kiyaadénké kutdénké wuné yo.” Naate waléka léku takwanyan yae lé Yerotnét wak, “Gu yaakutaknakwa du Jonna maakna tépakne agérapba takne méné wunéké tiyaaké yo.”

⁹ Naate waléka dé Yerot waga yamuké kélik yate dé sanévéknwu wanévéknwuk, taknaba adél kudi wadéka dé wale rate kadému kan du véknwudan bege. Sanévéknwute, nak pulak kudi wakwemuké kélik yate dé kusékérék.

¹⁰ Kusékéttakne dé wadéka déku du ye raamény gat wulae de Jonna maakna tépaknék.

¹¹ Tépakne maakna agérapba takne de wani taakwaké kure yékwék. Kure yékwedaka lé léku néwaaké kwayék.

¹² Waga yadaka Jonna du yae déku gaaba ségwi kérae kure ye de rémék. Rémtakne ye de Jisasnyét wani muké saapék.

Jisas dé wupmalemu (5000) duké kadému kwayék

¹³ Jisas wani kudi véknwutakne dé wani gayé kulaknyénytakne botba waare dé du ramarék taalát yék. Dé kapmu dé yék, botba. Yédéka du taakwa déké kudi véknwutakne deku gayé kulaknyénytakne de kápmaaba dé yénét de yék.

¹⁴ *Yédaka Jisas kwawu maalat yae bot kulaknyénytakne dé vék wupmalemu du béré taakwa bérat. Véte deké mawulé lékte dé kiyakiya yan du taakwa baadi, sépékwaapa kapére yan du taakwa baadit wawo kutnébulék.

¹⁵ Garabu yadéka de Jisasna du déké yae de dérét wak, “Garabu déwa yakwa. Kén du ramarék taalé. Méné waménu kényi du béré taakwa béré de gayét yéké yo. Ye de deku kadému kéraaké yo.”

¹⁶ Naate wadaka dé derét wak, “De yédoké wuné wamarék yaké wuné yo. Guné deké kadému kwayéké guné yo.”

¹⁷ Naate wadéka de wak, “Naané wupmalemu kadému kaapuk. Makwal bérét naktaba guba kutdan gukwami vétik waga male dé ro.”

¹⁸ Naate wadaka dé wak, “Mé kure yaa wunéké.”

¹⁹ Waga wadéka kure yédaka dé waba tén du taakwat wak, waaraba radoké. Wadéka radaka dé makwal bérét naktaba gukwami vétik kérae kure téte nyérét kwaasawuré véte dé Gorét wak,

---

* **14:14:** Mt 9:36, 15:32

“Yéknwun mu ménébu tiyaak. Wan yéknwun.” Naate watakne béret bule dé déku duké kwayék. Kwayédéka de du taakwaké munikwek.

²⁰ Munikwedaka de akwi du béré taakwa béré mitékne kak. Kadaka béret las radéka de Jisasna du de kébi taaba vétik sékét maanba kayék vétik (12) waga de laakwa sékéréknék.

²¹ *Wani béret kan du wupmalemu (5,000 pulak). Wupmalemu taakwa baadi wawo waba de rate kak.

Jisas dé gu takuba yék

²² Jisasna du waga yadaka Jisas dé derét wak, “Guné botba waare guné taale yéké yo, kwawu nak saknwat.” Naate wadéka déku du yédaka dé wani du taakwat wak, deku gayét yédoké.

²³ *Wadéka yédaka Got wale kudi bulké nae dé kapmu dé nébat waarék. Waarédéka nyaa dawulidéka dé kapmu dé rak nébuba.

²⁴ Radéka déku du ran bot ye lé nyédé kwawuba téléka wimut kutdéka lé bot némaanba lé waaré giyaak.

²⁵ Yaléka yé tékgé yadéka dé Jisas gu takuba déku duké yék.

²⁶ *Yédéka de dérét véte kwagénék. Kwagénte de wak, “Wan gaababan dé nak yao.” Waga wate wupmét kapére yate de némaanba gureknék.

²⁷ Gurekdaka dé Jisas derét bari wak, “Kén wuné wuné yao. Guné wup yamarék yaké guné yo. Yéknwun mawulé yaké guné yo.” Naate dé derét wak.

---

* **14:21:** Mt 15:38   * **14:23:** Lu 6:12, 9:28   * **14:26:** Lu 24:36-37

28 Wani kudi wadéka dé Pita Jisasnyét wak, “Némaan Ban, wan méné yaaménéran méné wunat waménu wuné gu takuba ménéké yaaké wuné yo.”

29 Naate wadéka dé wak, “Méné mé yaa.” Naate wadéka dé bot kulaknyénytakne dawuliye gu takuba batnyé yéte dé Jisas ténét yéké mawulé yak.

30 Yate wimut kutdéka apakélé gu raapdéka véte dé wup yak. Wup yate dé guba dawuliké yak. Yate némaanba dé wak, “Némaan Ban, wunat mé kuttiyaa.”

31 Naate wadéka dé dérét bari kutte dé wak, “Samuké méné ména mawuléba wak, ‘Jisas wunat kuttiyaaké apa dé yo, kapu kaapuk?’ Waga wamarék yate wunéké mé miték sanévéknwu.”

32 Naate watakne dérét kwole ye botba waarébétka dé wimut kaapuk yak.

33 *Yadéka botba ran du de déku yéba kevérékte de wak, “Méné Gotna nyaan. Wan adél.” Naate de wak.

Genesaretba Jisas dé dérét kutnébulék

34 Jisas déku du wale kwawu nak saknwat botba ye de Genesaretba kápmaa saabak.

35 Saabadaka de wani gayéba rakwa du taakwa Jisaské kutdéngek. Kutdénge wani kápmaaba rakwa du taakwat kudi wakwesatidaka de kiyakiya yan du taakwa baadi, sépékwaapa kapére yan du taakwa baadi wawo, dérét de kure yék Jisaské.

36 *Kure yédaka de deku mawuléba de wak,

---

* 14:33: Mt 27:54   * 14:36: Mt 9:20-21

“Naané déku sépéba kutte yéknwun yaké naané yo. Déku sépéba kutké yapatite déku baapmu wutba male kutnaran yéknwun yaké naané yo.” Naate wate de Jisasnyét wak, “Méné kusékétménéran naané ména baapmu wutna waabuba male kutké naané yo.” Naate watakne de déku baapmu wutba kutte de yéknwun yak.

15

Gotna kudi képmawaarana kudit talaknadénké dé wakwek

¹ Wani tulé de Parisina du las, apa kudiké kutdénkwa du las, waga de Jerusalem kulaknyényetakne Jisas wale kudi bulké de yék.

² Ye de dérét wak, “Naana képmawaara de wak, ‘Kadému kaké yate taale wanan pulak guna taaba miték yakutnyéké guné yo. Waga yatakne guné Gotna méniba miték raké guné yo.’ Naate wadaka naané kadému kaké yate taale naané naana taaba wadan pulak miték yakutnyu. Samuké de ména du naana képmawaara wakwedan kudi véknwumarék yo? De kaké yate taale deku taaba naana képmawaara wadan pulak kaapuk miték yakutnyédakwa.”

³ Naate wadaka dé derét wak, “Guné yaga pulak? Samuké guné guna képmawaarana kudi male véknwute guné Gotna kudiké kuk kwayu?”

⁴ *Got kéga dé wak, ‘Guné guna néwepat kutkalé yaké guné yo.’ Naate watakne kéga wawo dé wak, ‘Du nak déku néwepaké kapéredi kudi

---

* 15:4: Eks 20:12

buldéran guné wani dut viyaagunu dé kiyaaké dé yo.’

⁵ Naate wadéka guné Gotna kudiké kuk kwayéte nak kudi guné wo. Guné kéga guné wo, ‘Du nak déku néwepat kéga wadéran, Kéni gwalmu Gotké wunébu kwayék. Gotké kwayémarék yawuru mukatik bénéké kwayékatik wuné yak. Bénat kutkalé yaké wuné yapatiyu. Naate wadéran déku néwepat kutkalé yamarék yadékwá wan yéknwun, Gotké kwayédén bege.’

⁶ Guné waga wate guna képmawaarana kudi véknwute guné Gotna kudiké kuk kwayu.

⁷ *Guné yénaa yakwa du guné. Déknyényba Gotna yéba kudi wakwen du Aisaia kényi kudi wakwete dé adél kudi wakwek gunéké. Kéga dé wak:

⁸ Got dé wak, ‘Kényi du taakwa de wunéké yéknwun kudi wakweyo.

Waga wakwete de wunéké deku mawuléba kaapuk miték sanévéknwudakwa.

⁹ De deku apa kudi véknwute wadékwá pulak yate de wani kudiké wo: Wan Gotna kudi.

Naate wate wuna yéba kevérékte de yaamabi kudi bulu.’

Naate Got wadéka Aisaia dé kavik.”

Kapéredi mawulé véknwute kapéredi mu yadanké dé wakwek

¹⁰ Wani kudi watakne Jisas dé du béré taakwa bérat waadéka yaadaka dé derét kéga kudi wakwek, “Guné wuna kudi mé miték véknwu. Véknwute kényi muké miték kutdénké guné yo.

---

* 15:7: Ais 29:13

11 *Kagunékwa muké sanévéknwute Got wamarék yaké dé yo, ‘Guné kapéredi mu yakwa du taakwa guné.’ Bulgunékwa kapéredi kudiké sanévéknwute Got kéga waké dé yo, ‘Guné kapéredi mu yakwa du taakwa guné.’ Naate waké dé yo.”

12 Waga wadéka déku du déké yae de wak, “Parisina du de wakweménén kudiké kélik yak.”

13 Naate wadaka dé Jisas kényi aja kudi wakwek, “Awuréba rakwa ban wuna yaapa apakélé yaawi dé nak yak. Wupmalemu mi débu tawuk wani yaawiba. Tawumarék yadéka bakna wurén mi dé mégi wale pélké dé yo.” Naate dé Parisina duké wakwek.

14 *Wakwetakne dé kéga wakwek, “Guné Parisina duké sanévéknwu wanévéknwumarék yaké guné yo. De méni kiyaan du pulak de ro. Méni kiyaan du nak dé nak méni kiyaan dut yaabu wakwatnyéké mawulé yadéran bét ye vététi waaguba akéréké bét yo. Yadéran pulak Parisina du nak duwat Gotké yédakwa yaabu wakwatnyéké de yapatiyu.” Naate dé wak.

15 Wadéka dé Pita dérét wak, “Kanakwa muké wakweménén aja kudiké naanat wakweménu naané wani kudiké miték kutdénké naané yo.”

16 Naate wadéka dé wak, “Guné wawo wani kudiké kaapuk kutdénngunén, kapu yaga pulak?”

17 Mé véknwu. Du taakwa kadakwa mu deku biyaat dawuliye walkamu te dé yu. Kadakwa mu deku mawulé kaapuk yaalébaankwa.

18 Buldaran kudi taale du taakwana mawuléba dé tu. Du taakwana mawuléba yaalakwa muké

---

* 15:11: Mt 12:34   * 15:14: Mt 23:16

sanévéknwute Got waké dé yo, ‘Wan kapéredi mu yakwa du taakwa.’ Naate waké dé yo, kényi muké kutdéndén bege.

¹⁹ *Du taakwana mawuléba kapéredi mawulé dé yaalo. Yaaladéka de kapéredi mawulé véknwudakwa, du taakwat viyaapérékdakwa, du nak duna taakwa yadakwa, taakwa nak taakwana duké yédakwa, du taakwa wale kapéredi mu yadakwa, taakwa du wale kapéredi mu yadakwa, sél yadakwa, yénaa kudi wakwedakwa, nak du taakwaké kapéredi kudi wakwedakwa, waga de kapéredi mu yo.

²⁰ Wani kapéredi mawulé dé du taakwana mawuléba yaalo. Yaaladéka de wani kapéredi mu yo. Kapéredi mu yadaka Got dé deké wo, ‘Wan kapéredi mu yakwa du taakwa de.’ Naate wate dé yadan kapéredi mawuléké sanévéknwu. De képmawaarana kudi véknwumarék yate deku taaba miték yakutnyémarék yadanké kaapuk sanévéknwudékwa.” Naate dé Jisas wak.

Taakwa nak lé Jisaské miték sanévéknwuk

²¹ Wani kudi watakne dé Jisas déku du wale waga de wani gayé kulaknyénytakne de nak taalat yék. Taia tédéka Saidon tédéka wani taalat de yék.

²² Yédaka lé Kenanba yaan taakwa nak lé yaak. Lé Judana taakwa ramarék yate nak geba yaan taakwa rate lé Jisaské yaak. Yae lé némaanba waate lé wak, “Némaan Ban, méné Devitna képmawaara méné ro. Méné wunéké mé mawulé lékménu. Kutakwa nak wuna takwanyanna mawuléba wulae téte lérét lé yaalébaanu.”

---

* **15:19:** Ga 5:19-21

²³ Waga waléka dé Jisas kudi las kaapuk buldén. Yadéka déku du de dérét wak, “Wani taakwa naana kukba yaate némaanba lé waasaaku. Méné waménu lé léku gayét yéké yo.”

²⁴ Naate wadaka dé wani taakwat wak, “Isrelna du taakwa wan sipsip deku mawulé yékéyaak yadéka bakna yeyé yeyadakwa pulak. Got wadék wuné derét male kutkalé yaké wuné yaak. Nyéné nak gena taakwa nyéné ro. Isrelna taakwa kaapuk.”

²⁵ Naate wadéka lé yae déké kwati yaane waadé daate lé wak, “Némaan Ban, wunat kutkalé yaké méné yo.”

²⁶ Naate waléka dé déku mawuléba wak, “Naané Juda nak gena du taakwaké ‘Waasa’ naate naana du taakwaké ‘Baadi’ naané nao.” Naate watakne dé kényi aja kudi lérét wakwek, “Naané baadi kakwa kadému kérae makwal waasaké kwayénaran wan yéknwun mu kaapuk.”

²⁷ Waga wadéka lé wak, “Némaan Ban, wan adél kudi méné wo. Wuné kéga wuné wo. Baadi kadému kadaka las kékmaaba akérédéka de deku waasa kérae ko. Méné wunat kutkalé yaménéran wan yéknwun.”

²⁸ *Naate waléka dé wak, “Wuné nyéna takwanyanét kutkalé yaké apa yawurékwaké wate nyéné wunéké nyéné miték male sanévéknwu. Wan yéknwun. Mawulé yanyénékwa mu bulaa yaké wuné yo.” Waga wadén tulé lé léku takwanyan yéknwun yak.

Jisas wupmalemu du taakwat dé kutnébulék

---

* **15:28:** Mt 8:10-13

29 Jisas wani gayé kulaknyénytakne dé kępmaaba yék. Galilina kwawu tékwaba dé yék. Ye dé nébat nak waare dé rak.

30 Radéka de wupmalemu du béré taakwa béré déké yaak. Maan kapére yan du taakwa baadi, méni kiyaan du taakwa baadi, apa anygwa yan du taakwa baadi, kudi bulmarék du taakwa baadi, sépékwaapa kapére yan wupmalemu du taakwa baadi las wawo, wani du taakwa baadit akwi kérae yaate de Jisaské yaak. Yae de wani du taakwa baadit Jisasna maan wale taknak. Taknadaka dé derét kutnébulék.

31 *Kutnébuldéka de waba ran du béré taakwa béré de vék. Kudi bulmarék yan du taakwa baadi de kudi bulék. Apa anygwa yan du taakwa baadi deku apa kedéng dé ték. Maan kapére yan du taakwa baadi de yék. Méni kiyaan du taakwa baadi de vék. De waga yéknwun yadaka véte de sanévéknwu wanévéknwuk. Waga yate de wak, “Isrelna némaan ban Got derét débu mitékne yak.” Naate wate de Gotna yéba kevéréknék.

Jisas dé wupmalemu (4,000) duké kadému kwayék

32 *Wupmalemu du taakwa waba tédaka Jisas déku duwat waadéka yaadaka dé derét wak, “Wuné wani du taakwaké wuné mawulé léknu. Nyaa kupuk de wuné wale rak. Deku kadému debu kawurék. De kaadé wale de ro. De kaadé wale re deku gayét yédoké wamuké kélik wuné yo. Kaadé wale ye yaabuba kiyaaké de yo.”

---

* 15:31: Mk 7:37   * 15:32: Mt 14:14

³³ Naate wadéka de déku du wak, “Kéni taaléba du las kaapuk radakwa. Wani du taakwa wan wupmalemu. Yaba béret las kérae wani du taakwaké kwayéno kaké de yo?”

³⁴ Naate wadaka dé derét wak, “Béret yagap dé ro?” Naate wadéka de wak, “Makwal béret nak taaba sékét nak taababa kayék vétik, guba kutdan makwal gukwami walkamu dé ro.”

³⁵ Naate wadaka dé wani du béré taakwa béret wak, kępmaaba radoké.

³⁶ Wadéka radaka dé wani makwal béret gukwami wawo kérae dé Gorét wak, “Yéknwun mu naanéké ménébu tiyaak. Wan yéknwun.” Waga watakne wani béret gukwami wawo bule dé déku duké kwayék. Kwayédéka de akwi du taakwaké kwayék.

³⁷ Kwayédaka de akwi mitékne kak. Kadaka kadému las radéka de kébi nak taaba sékét nak taababa kayék vétik waga de laakwa sékéréknék.

³⁸ Wani kadému kan du wan wupmalemu (4,000). Wupmalemu taakwa baadi wawo de waba rate kak.

³⁹ De akwi waga kabutidaka dé Jisas du béré taakwa béret wadéka de deku gayét yék. Yédaka dé botba nak waare dé Magadanna kępmaat yék.

16

Jisas apa jébaa yaduké de dérét waatak

¹ *Parisina du las Sadyusina du las waga de yék Jisaské. Ye deku mawuléba de wak, “Got wadék dé Jisas yaak, kapu bakna naané pulak

---

* **16:1:** Mt 12:38; Jo 6:30

du dé?” Naate sanévéknwute de dérét wak, “Méné déknyényba vémarék yanan apa jébaa nak yaménu naané véké naané yo. Waga véte naané kutdénké naané yo. Got wadéka méné yaak.”

² Naate wadaka dé derét wak, “Garabu yadéka nyaa dawulidéka nyét gwaavé yadéka véte guné wo, ‘Nyét gwaavé dé yo. Yadu séré yéknwun nyaa véké dé yo.’

³ Naate watakne guné ganbaba nyét géle yadéka véte guné wo, ‘Nyét géle dé yo. Bulaa wimut kutdu maas viyaaké dé yo.’ Naate guné wo. Guné nyérét véte guné kutdénké wimut maaské. Guné yawurékwa apa jébaa véte guné wunéké kutdénké guné yapatiyu. Guna mawulé yékéyaak dé yo.

⁴* Kéni tulé rakwa du taakwa de kapéredi mu de yasaaku. De kuk debu kwayék Gotké. Wunat waganén apa jébaa, déknyényba vémarék yaganén apa jébaa, yamarék yaké wuné yo. Kéga male yaké wuné yo. Déknyényba ran du Jona yadén pulak wuné yaké wuné yo.” Naate watakne dé Jisas derét kulaknyénytakne dé yék.

Parisina du Sadyusina du deku kudi yis pulak yadékwaké dé wakwek

⁵ Jisas déku du wale de kwawu nak saknwat yék. Ye saabe déku du de wak, “Naané béret kaapuk kure yaanan. Yékéyaak naané yak.”

⁶* Naate wadaka Jisas dé derét kéni aja kudi wakwek, “Guné jérawu yaké guné yo. Parisina du

---

* 16:4: Jo 1:17   * 16:6: Lu 12:1

Sadyusina du wawo deku yis kutmarék yaké guné yo.”

⁷ Naate wadéka de deku kapmu bulte de wak, “Naané béret las kaapuk kure yaanan. Waga yananké dé béret apakélé yaduké kutdakwa mu yiské dé wak.”

⁸ Waga buldaka dé kutdénge dé wak, “Samuké guné kéga wo? ‘Naané béret kaapuk.’ Wuné gunat kutkalé yawuréranké kaapuk miték sanévéknwugunékwa.

⁹ *Guné wuna apaké kaapuk wekna miték kutdénngunén. Déknyényba wupmalemu (5,000) duké makwal béret naktaba kwayéwuréka mitékne kadaka béret las radéka wupmalemu kébi laakwagunénké guné sanévéknwu, kapu yaga pulak?

¹⁰ *Nak apu wupmalemu (4,000) duké makwal béret nak taaba sékét nak taababa kayék vétik kwayéwuréka béret las radéka wupmalemu kébi laakwagunénké guné sanévéknwu, kapu yaga pulak?

¹¹ Miték sanévéknwute kutdéngeké guné yo. Wuné wupmalemu béret yaaladuké wuné apa wuné yak. Yate wuné yiské wekna wakwete wuné béretké kaapuk sanévéknwurén. Parisina du Sadyusina du deku yiské jérawu yaké guné yo.”

¹² Naate wadéka de kutdéngeké. Dé béretba kutdakwa yiské kaapuk wakwedén. Dé Parisina du Sadyusina du deku kapéredi kudi véknwumarék yadoké dé kudi wakwek.

---

* **16:9:** Mt 14:17-21   * **16:10:** Mt 15:34-38

Pita dé Jisasnyét wak, “Méné Got wadén ban Kraiis”

¹³ Jisas déku du wale de Sisaria Pilipaina kápmaat yék. Ye dé Jisas déku duwat wak, “Wuné Akwi Du Taakwana Nyaan wuné ro. Wunéké du taakwa yaga de wo?”

¹⁴ *Naate wadéka de wak, “Ménéké las de wo, ‘Wan gu yaakutaknan du Jon dé.’ Las de wo, ‘Wan déknyényba rate Gotna yéba kudi wakwen du Ilaija.’ Las de wo, ‘Wan Gotna yéba déknyényba kudi wakwen du déku yé Jeremaia.’ Las de wo, ‘Jeremaia kaapuk. Gotna yéba déknyényba kudi wakwen nak du.’ Naate de ménéké wo.”

¹⁵ Naate wadaka dé derét wak, “Guné yaga pulak? Guné wunéké yaga guné wo?”

¹⁶ *Naate wadéka dé Saimon Pita wak, “Méné naanat kutkalé yaménuké Got wadén ban Kraiis. Méné apuba apuba rasaakukwa ban Gotna nyaan.”

¹⁷ *Naate wadéka dé wak, “Jonana nyaan Saimon, méné yéknwun mawulé méné yo. Kéni kápmaaba rakwa du wunéké wakweménén kudi ménat kaapuk wakwedan. Awuréba rakwa ban wuna yaapa Got déku kapmu dé ménat wani kudi wakwek.

¹⁸ *Kén ménat wuné wakweyo. Ména yé Pita. Naana kudi kéga: Matu. Wani apakélé matu takuba wuna jébaaba yaalan du taakwat taknaké wuné yo. Taknawuru du taakwa kiyaadakwa paaté nak kapéredi mu wawo wuna du taakwat

---

* **16:14:** Mk 6:14-15   * **16:16:** Jo 6:69   * **16:17:** Mt 17:5

* **16:18:** 1 Ko 3:11; Ap 4:10-12; Ep 2:20

yaalébaanmarék yaké dé yo. De miték rasaakuké de yo apuba apuba.

19 *Wuna apa ménéké kwayéké wuné yo. Kwayéwuru méné waménu nak du taakwa Gotna kémba yaalaké de yo. Méné kényi kápmaaba tété ‘Kaapuk’ naaménékwa muké Got déku gayéba rate wani muké ‘Kaapuk’ naaké dé yo. Méné kényi kápmaaba tété, kusékétménékwa muké Got déku gayéba rate, wani muké kusékétké dé yo.”

20 Naate watakne dé déku duwat wak, “Mé véknwu. Guné nak duwat kéga wamarék yaké guné yo, ‘Jisas wan naanat kutkalé yaduké Got wadén ban Kraiss.’ Waga wamarék yaké guné yo.” Naate dé Jisas wak.

Jisas kiyae nébéle raapdéranké dé kudi wakwek

21 Wani tulé dé Jisas taale kényi kudi dé déku duwat wakwek, “Wuné Jerusalemét waaréwuru de kubu du, nyédé duna némaan du, apa kudiké kutdénkwa du, waga de wunat kapéredi mu yaké de yo. Ye wunat viyaapérekdo kiyaaaké wuné yo. Kiyaaawuru nyaa kupuk yédu Got wadu wuné tépa nébéle raapké wuné yo.”

22 Naate wadéka Pita dérét kure ye bét kapmu tété dé wak, “Némaan Ban, méné waga wamarék yaké méné yo. Got wani kapéredi muké kusékétmarék yaké dé yo.”

23 Naate wadéka dé walaakwe dé Pitat wak, “Méné Seten, méné mé yaage yé. Méné wuna jébaa méné taknatépu. Méné Gotna kudi kaapuk véknwuménékwa. Méné kényi kápmaaba rakwa

---

* 16:19: Jo 20:23

duna kudi méné véknwu.” Naate dé Jisas Pitat wak.

²⁴ *Wani kudi watakne Jisas déku duwat dé wak, “Guné wuné wale yaate wuna jébaa yaké mawulé yagunéran kéga yaké guné yo. Guné guna mawulé kulaknyényké guné yo. Kulaknyénye guné wunéké sanévéknwute kéga waké guné yo, ‘Naané déku jébaa kutsaakuké naané yo. Yate naané kaagél kutte miba kiyaanaran wan bakna mu. Némaa mu kaapuk.’ Naate wate wuna jébaa kutké guné yo.

²⁵ Wunéké sanévéknwukwa du taakwa wuna jébaa kutsaakudo wuna maama derét viyaapérekdarán de wuné wale miték rasaakuké de yo apuba apuba. Wunéké sanévéknwumarék yakwa du taakwa deku sépéké male sanévéknwute deku jébaa male yadaran de kiyae yalaggé de yo. Wuné wale rasaakumarék yaké de yo.

²⁶ Du taakwa kényi kápmaana gwalmu akwi kéraaké sanévéknwute, deku jébaa male yadaran, kiyae yaga pulak de miték rasaakuké de yo? Kaapuk. Miték rasaakumarék yaké de yo. De Gotna gayét yéké mawulé yadaran yéwaa kwayéké de yo, kapu yaga pulak? Kaapuk. De yémarék yaké de yo.

²⁷ *Kukba wuna yaapa Got wunéké apa tiyaate wadu wuné Akwi Du Taakwana Nyaan nyaa vékwa pulak rate giyaaké wuné yo. Gotna kudi kure giyaakwa du wale giyaaké wuné yo. Giyae akwi du taakwa yadan mu kaataké wuné yo.

---

* **16:24:** Lu 14:27   * **16:27:** Ro 2:6; Re 22:12

²⁸ Kéni kudi mé véknwu. Guné kéba tékwa du las kiyaamarék ye wekna rate véké guné yo, wuné némaan ban rate apa yate yaawuru. Akwi Du Taakwana Nyaan wuné yaawuru véké guné yo. Adél wuné gunat wakweyo.” Naate dé Jisas déku duwat wak.

17

Jisasna sépé walaakwe dé nak pulak yak

¹ Nyaa nak taaba sékét nak taababa kayék nakurak yédéka dé Jisas, Pita, Jems, Jemsna wayékna Jonét waga kwole de apakélé nébat nak waarék. Waare de kapmu de waba rak.

² *Rate védaka Jisasna sépé walaakwe dé nak pulak yak. Yadéka déku ménidaama nyaa pulak dé vék. Védéka déku baapmu wut waamat kapére yate dé kayénarék.

³ Yadéka déknyényba rate Gotna yéba kudi wakwen du Moses bét Ilaija Gotna gayéba giyae Jisas wale kudi buldaka de Jisasna du kupuk vék.

⁴ Pita derét véte dé Jisasnyét wak, “Némaan Ban, naané kéba ranakwa wan yéknwun. Méné mawulé yaménéran wuné ga kupuk kéba kaaké wuné yo. Ménéké nak, Moseské nak, Ilaijaké nak.”

⁵ *Pita wani kudi wekna wadéka dé waamat kapére yakwa buwi nak giyae dé derét taknatépék. Taknatépédéka dé kudi nak buwiba gwaade dé wak, “Kén wuna nyaan. Déké wuné mawulat kapére yo. Déké wuna mawulé yéknwun dé yo. Guné déku kudi mé véknwu.”

---

* **17:2:** 2 Pi 1:16-18   * **17:5:** Mt 3:17

⁶ Wani kudi véknwutakne Jisasna du de wupmét kapére yate kwati yaane waadé daate kápmaaba de vék.

⁷ Védaka dé Jisas deké yae derét kutte dé wak, “Guné mé raap. Wup yamarék yaké guné yo.”

⁸ Naate wadéka raapme nak duwat kaapuk védan. Jisasnyét male de vék.

⁹ De wani nébu kulaknyénytakne dawulite dé Jisas derét wak, “Mé véknwu. Guné végunén muké nak duwat bulaa wakwemarék yaké guné yo. Wuné Akwi Du Taakwana Nyaan kiyaawuru Got wadu wuné nébéle raapwuru guné wani tulé wani muké wakweké guné yo.”

¹⁰ *Naate wadéka de déku du dérét wak, “Apa kudiké kutdénkwa du de kéga wo, ‘Gotna yéba déknyényba kudi wakwen du Ilaija taale yaaké dé yo. Yaadu Got wadén ban Krais kukba yaaké dé yo.’ Samuké de waga wo?”

¹¹ Naate wadaka dé wak, “Wan adél kudi de wo. Ilaija taale yaaké dé yo. Yae dé Kraisna yaabu kutké dé yo.”

¹² *Gumat wuné wakweyo. Ilaija débu yaak. Yaadéka du taakwa déké kutdénymarék yate de dérét kapéredi mu de yak. Dérét yadan pulak wuné Akwi Du Taakwana Nyaan wunat kapéredi mu yaké de yo.”

¹³ *Naate wadéka de wak, “Dé Ilaijaké wakwete dé gu yaakutaknan du Jonké dé wakwek.”

Kutakwa kure tén nyaanét dé Jisas kutnébulék

---

* **17:10:** Mal 4:5   * **17:12:** Mt 11:14   * **17:13:** Lu 1:17

¹⁴ Jisas, Pita, Jems, Jon, waga dawuliye de déku du las wawo wupmalemu du béré taakwa béré wawo jawe tén saabak. Saabadaka dé du nak Jisaské yae dé déké kwati yaane waadé daak.

¹⁵ Waadé daate dé wak, “Némaan Ban, méné wuna nyaanké mawulé lékgé méné yo. Nak apu nak apu dé waagété yate dé aki kiyao. Aki kiyae wupmalemu apu dé yaaba akére dé guba wawo dé akéru.

¹⁶ Yadéka wuné ména duké kure yéwuréka de dérét kutnébulké de yapatik.”

¹⁷ Naate wadéka dé Jisas wak, “Yaga pulak? Guné wunéké miték kaapuk sanévéknwugunékwa. Guna mawulé kaapuk miték tékwa. Wuné wupmalemu baapmu guné wale rawuréka guné wunéké kaapuk miték sanévéknwugunékwa.

¹⁸ Guné wani nyaanét wunéké mé kure yaa.” Naate wadéka kure yédaka dé Jisas wani nyaanét kure tén kutakwat waatidéka lé wani nyaanét bari kulaknyénytakne yaage yék. Yaage yéléka dé wani nyaan yéknwun yak.

¹⁹ Kukba Jisas kapmu radéka de déku du déké ye de dérét wak, “Naané wani kutakwat wanaka lé yaage yémarék yak. Samuké naané wani jébaa yaké naané yapatik?”

²⁰ *Naate wadaka dé derét wak, “Guné waga yaké guné yapatik, guné Gotké miték sanévéknwumarék yagunékwa bege. Mé véknwu. Guné Gotké walkamu sanévéknwugunéran guné déké walkamu yéknwun mawulé yaké guné yo. Guné Gotké walkamu yéknwun mawulé

---

* **17:20:** Mk 11:23

yagunéran guné apa jébaa yaké guné yo. Kéni nébu mé vé. Guné Gotké walkamu yéknwun mawulé yagunu, guna yéknwun mawulé makwali sék pulak makwali male tédu, kéni nébu raapme yéduké Gorét waatagunéran, kéni nébu raapme yéké dé yo. Guné déké miték sanévéknwusaakute dérét waatagunéran guné déknyényba vémarék yadan apa jébaa las wawo yaké guné yo.

²¹ [Guné kutakwa yaage yédoké waké mawulé yagunéran guné kadému kamarék yate wani muké Gorét waataké guné yo. Waga yagunu de yaage yéké de yo. Waga yamarék yagunéran de yaage yémarék yaké de yo.]”

Jisas kiyae nébéle raapdéranké dé tépa wakwek

²² *Jisas déku du wale Galilina taaléba yeyé yeyate Jisas dé derét wak, “Kukba de wuné Akwi Du Taakwana Nyaanét maamaké kwayédo wuné deku taababa raké wuné yo.

²³ Rawuru wunat viyaapérekdo kiyaaaké wuné yo. Kiyaaawuru nyaa kupuk yédu Got wadu wuné tépa nébéle raapké wuné yo.” Naate wadéka de wani muké némaa mawulé léknék.

Gotna kudi buldakwa némaa gaké Jisas dé takis kwayék

²⁴ Jisas déku du wale de Kapaneamét de yék. Ye saabadaka de Gotna kudi buldakwa némaa gaké takis nyégélkwa du Pitaké yae de dérét wak, “Guna némaan ban Gotna kudi buldakwa némaa gaké takis las dé kwayu, kapu kaapuk?”

²⁵ Naate wadaka dé Pita wak, “Ao. Dé kwayu.” Naate watakne gaba wulae Jisasnyét

---

* **17:22:** Mt 16:21

wani kudi wekna wakwemarék yadéka Jisas dé dérét waatak, “Saimon, yaga méné sanévéknwu? Kéni kápmaaba rakwa némaan du kiyadat de takis nyégélu? Deku kémna du taakwat de nyégélu, kapu nak gena du taakwat de nyégélu?”

²⁶ Naate wadéka dé Pita wak, “Nak gena du taakwat male de takis nyégélu.” Naate wadéka dé Jisas wak, “Wan adél. Némaan duna kém deku du taakwa takis deké kaapuk kwayédakwa. Wuné Gotna nyaan wuné ro. Wuné déku gaké takis kwayémarék yawuréran wuné déku nyaan rawurékwaké sanévéknwute dé wunat waati-marék yaké dé yo.

²⁷ Wuné déku gaké kwayémarék yawuréran nak du taakwa de wunéké kapéredi mawulé yate wunat waatiké de yo. Deku mawulé miték témarék yamuké wuné wawo takis kwayéké wuné yo. Méné ye méné kwawuba gukwami wuréké yo. Taale wuréménéran gukwami kérae méné léku kudiba yéwaa nak véké méné yo. Vétakne kérae kure yae méné deké kwayéké yo. Kwayéménéran yéwaa wan ana takis, Gotna kudi buldakwa némaa gaké.” Naate dé Jisas Pitat wak.

18

Gotna kémbarakwa némaan banké dé Jisas kudi wakwek

¹ *Wani tulé de Jisasna du déké yae de dérét wak, “Kiyadé akwi némaan duwat talakne némaan ban ro, Gotna kémbarakwa?”

---

* **18:1:** Lu 22:24

2 Naate wadaka dé Jisas deku nyaanét nak waadéka yae dé deku nyédéba ték.

3 *Tédéka dé derét wak, “Mé véknwu. Guna kapéredi mawulé kulaknyénye guné yéknwun mawulé yaké guné yo. Guna mawulé makwal baadina mawulé pulak témarék yadéran, guné Gotna kémba yaalamarék yaké guné yo.

4 *Kéni nyaan dé déku yéba kaapuk kevérekdekwa. Déku mawulé miték dé tu. Déku mawulé tékwa pulak deku mawulé miték tékwa du taakwa, de deku yéba kevérekmarék yate Gotna kémba rate, némaan du némaa taakwa raké de yo. De nak némaan du némaa taakwat wawo talaknaké de yo.

5 *Du taakwa wunéké miték sanévéknwute kéga pulak nyaanét kutkalé yate de wunat wawo kutkalé yo.” Naate dé Jisas wak.

De kapéredi mu yamuké dé Jisas kudi wakwek

6 Wani kudi watakne dé kéga wakwek: “Kéni makwal baadi de wuna kudi miték véknwu. De dut nak déku kwaanléba apakélé matu gitakne dérét yatjadado dé géléguba dawuliye gu ke kiyaaadu mukatik wan kapéredi mu. Du nak wakwedu wani baadi nak déku kudi véknwute wuna kudi kulaknyénydéran Got waga wakweran dut yadén kapéredi mu némaanba yakataké dé yo. Wan apakélé kapéredi mu.

7 “Wupmalemu du taakwa de kéni kępmaana kapéredi muké male sanévéknwute de wuna kudiké yékéyaak yo. Wani du taakwaké wuné

---

* 18:3: Mt 19:14   * 18:4: Mk 10:43-44   * 18:5: Jo 13:20

mawulé léknu. Du las wado wuna kudi véknwukwa du taakwa deku kudi véknwute wunéké kuk tiyaadaran derét waga wan du deku mawulé de yaalébaanu. Wan apakélé kapéredi mu. Got waga wakweran duwat yadan kapéredi mu némaanba yakataké dé yo.

⁸ “Guna maan taaba kapéredi mu yaké yadéran guné wani maan taaba tépakne yatjadaké guné yo. Guna nakurak maan nakurak taaba male tédu wani kapéredi mu yamarék yate Gotna kémba yaalagunéran wan yéknwun. Guna maan vétik taaba vétik tédu guné wani kapéredi mu yatakne kukba yaa yaansaakukwa taalat dawuligunéran wan kapéredi mu.

⁹ Guné guna méni kapéredi mat véte wani kapéredi mu yaké mawulé yagunéran wani méni pékwe yatjadaké guné yo. Guna nakurak méni male tédu wani kapéredi mu yamarék yate Gotna kémba yaalagunéran wan yéknwun. Guna méni vétik tédu guné wani kapéredi mu yatakne kukba yaa yaansaakukwa taalat dawuligunéran wan kapéredi mu.

Sipsip yalakdénké dé Jisas aja kudi wakwek

¹⁰ “Mé véknwu. Wani makwal baadiké kuk kwayémarék yaké guné yo. Deké kéga wamarék yaké guné yo, ‘De makwal baadi male. Deké sanévéknwumarék yaké naané yo.’ Naate wamarék yaké guné yo, awuréba rakwa ban wuna yaapa Gotna kudi kure giyaakwa du deké miték védakwa bege. Wani du déku méniba rasaakudaka dé wani baadit kutkalé yo.

11 * [Wuné Akwi Du Taakwana Nyaan yalagnén du taakwat Setenna taababa kérae derét kutkalé yaké wuné kényi kápmaat giyaak.]

12 “Kényi aja kudiké mé sanévéknwu. Du nak dé wupmalemu (100) sipsipké téségu. Nakurak sipsip yalagdéran wani du samu yaké dé yo? Dé yalagnén sipsipké sékalké dé yo, kapu yaga pulak? Déku nak sipsip nébuba waara wekna kado dé derét kulaknyénytakne ye yalagnén sipsipké sékalké dé yo.

13 Sékale vétakne dé wani sipsipké duséknét kapére yaké dé yo. Dé wale ran sipsipké dusék yate yalagnén sipsipmét véte dé duséknét kapére yaké dé yo. Adél wuné gunat wakweyo.

14 Wani kudiké sanévéknwute guné kutdéngré guné yo. Wani du sipsipké miték védékwa pulak, awuréba rakwa wuna yaapa dé du taakwaké miték vu. Véte wani makwal baadi nak yalakne kapéredi taaléba rasaakumuké dé kélik yo.”

Derét kapéredi mu yakwa duké dé Jisas kudi wakwek

15 *Wani kudi watakne dé Jisas kéga wakwek: “Guné wuna jébaaba yaalan du, guné nak nak mé véknwu. Wuna jébaaba yaalan nak du ménat kapéredi mu yadéran méné déké ye bényé kapmu rate méné dérét waké méné yo, ‘Méné wunat kapéredi mu ménébu yak.’ Naate waké méné yo dérét. Nak du taakwat wani muké wakwemarék yaké méné yo. Méné déké ye dérét waménu dé ména kudi véknwute ménat yadén kapéredi

---

* 18:11: Lu 19:10 * 18:15: Lu 17:3; Ga 6:1

mu kulaknyénydéran wan yéknwun. Béné vététi nakurak mawulé yate miték raké béné yo.

16 *Dé ména kudi véknwumarék yadéran méné wuna jébaaba yaalan du vétiknét wawo kwole guné déké tépa yé dérét tépa waké méné yo, ménat yadén kapéredi muké. Waga yaménéranké déknyényba du nak kényi kudi Gotna nyégaba dé kavik: Du vétik kupuk nakurak kudi wakwedaran wan yéknwun. Nak du wani kudi véknwuké de yo. Kavidén kudiké sanévéknwute méné du vétiknét kwole guné akwi ménat kapéredi mu yan duna kudi véknwuké guné yo.

17 Méné bérét kwole ménat kapéredi mu yan dut kudi wagunu dé guna kudi véknwumuké kélík yadéran méné wuna jébaaba yaale jawe rakwa du taakwat wakweké méné yo, ménat yadén kapéredi muké. Wakweménu de wani muké dérét wakwedo dé deku kudi wawo véknwumuké kélík yadéran guné akwi dérét waké guné yo, dé gunat kulaknyénytakne yéduké. Nak gena du, takis nyégélte kapéredi mu yakwa du wawo wuna jébaaba yaalamarék yate séknaaba radakwa pulak, dé wawo gunat kulaknyénytakne ye séknaaba raké dé yo.

18 *“Gumat wuné wakweyo. Guné kényi kékpaaba téte ‘Kaapuk’ naagunékwa muké Got déku gayéba rate wani muké ‘Kaapuk’ naaké dé yo. Guné kényi kékpaaba téte kusékétgunékwa muké Got déku gayéba rate wani muké kusékétké dé yo. Adél wuné gumat wakweyo.

---

* 18:16: Jo 8:17   * 18:18: Jo 20:23

19 **“Nak kudi wawo gunat wuné wakweyo. Guna du vétik nakurak mawulé yate awuréba rakwa ban wuna yaapa Gorét waatabéru dé bétku kudi véknwute waatabéren pulak yaké dé yo.*

20 *Wani kudi wuné wo, du vétik kupuk wunéké sanévéknwute nakurak mawulé yate nakurak taaléba radaka wuné de wale rawurékwa bege.”* Naate dé Jisas wak.

Jébaa yakwa du kapéredi mawulé yadénké dé wakwek

21 *Pita Jisaské ye dé dérét wak, “Némaan Ban, wuna du wunat kapéredi mu yasaakudu wuné dérét waké wuné yo, ‘Wani muké tépa sanévéknwumarék yaké wuné yo. Dékumuk.’ Wani kudi apu nak taaba sékét nak taababa kayék vétik waké wuné yo, kapu apu yagap?”*

22 *Naate wadéka dé Jisas dérét wak, “Wuné apu nak taaba sékét nak taababa kayék vétik waga waménuké kaapuk wawurékwa. Ména du wupmalemu apu ménat kapéredi mu yadu méné apuba apuba dérét waké méné yo, ‘Wani muké tépa sanévéknwumarék yaké wuné yo. Dékumuk.’ Naate wate wani kudi kulaknyénymarék yaké méné yo. Waga waménéran apu naaknwuké méné yapatiké méné yo.”*

23 *Wani kudi Pitat watakne dé kényi aja kudi wakwek: “Got némaan ban rate déku kémké miték véte kéga yaké dé yo. Némaan ban nak dé wak, ‘Wupmalemu jébaa yakwa duké wuné yéwaa kwayék. Kwayéwuréka de wani kwaabu*

---

* **18:19:** Jo 15:7

kaapuk tiyaakatadan. Bulaa de wuna yéwaa tiyaakatadoké wuné mawulé yo.’

²⁴ Naate watakne dé derét wak, waga kwayékatadoké. Wadéka de dut nak déké kure yék. Wani du wupmalemu yéwaa dé nyégélék. (10 milion kina).

²⁵ Wani du yéwaa las kaapuk kure yédén. Wani yéwaa kwayékataké dé yapatik. Yapatidéka dé némaan ban wak, de wani du, déku taakwa, déku baadi, déku akwi gwalmu nak duké kwayétakne yéwaa nyégéle déku yéwaa kwayékatadoké.

²⁶ Waga wadéka dé wani du némaan ban ranba kwati yaane waadé daate dé wak, ‘Némaan ban, méné wunéké mawulé lékte wunéké raségéké méné yo. Kukba wuné ména yéwaa akwi kwayékataké wuné yo.’

²⁷ Naate wadéka dé wani jébaa yakwa duna némaan ban déké mawulé lékte dé dérét wak, ‘Dékumuk. Wani kwaabu tiyaakatamarék yaké méné yo. Méné bakna yéké méné yo.’ Naate dé némaan ban wak.

²⁸ “Wani jébaa yakwa du kaapat gwaade dé dé wale jébaa yakwa dut nak vék. Wani du dérét walkamu yéwaa nyégéle dé wani kwaabu kaapuk kwayékatadén. Vétakne dé dérét kulékiye dé déku kwaanléba némaanba kutte dé wak, ‘Méné wunat nyégélménén yéwaa akwi bulaa tiyaakataké méné yo.’

²⁹ Naate wadéka dé wani du kwati yaane waadé daate dé wak, ‘Méné wunéké mawulé lékte wunéké raségéké méné yo. Kukba wuné ména yéwaa kwayékataké wuné yo.’

³⁰ Naate wadéka dé kélik yak. Kélik yate dé dérét

kure ye kotimtakne raamény gaba taknak. Takne dé dérét wak, ‘Méné wuna yéwaa tiyaakatatakne méné raamény ga kulaknyénytakne yaalaké méné yo.’ Naate wadéka dé raamény gaba kwaak.

³¹ “Dé wale jébaa yan du véte de déké némaa mawulé léknék. Mawulé lékte de deku némaan banét wani muké akwi wakwek.

³² Wakwedaka dé némaan ban waadéka wani du yaadéka dé dérét wak, ‘Méné kapéredi mu male yakwa du. Taale méné wunat waataménéka wunat nyégélménén apakélé yéwaaké wuné wak, Dékumuk. Wani kwaabu tiyaakatamarék yaké méné yo.

³³ Naate wate ménéké wuné mawulé léknék. Samuké méné wuné yan pulak méné wale jébaa yan duké mawulé lékmarék yak? Méné déké mawulé lékmarék ye méné kapéredi mu yakwa du méné ro.’

³⁴ Naate watakne dé rékaréka yate wani dut dé raamény gaba taknak. Takne dé dérét wak, ‘Wuna yéwaa akwi tiyaakatatakne méné raamény ga kulaknyénytakne yaalaké méné yo.’ Naate dé wak.”

³⁵ *Wani kudi watakne dé Jisas wak, “Guné wani kudiké mé sanévéknwu. Nak du gunat kapéredi mu yado guné waké guné yo, ‘Dékumuk. Wani kapéredi muké tépa sanévéknwumarék yaké naané yo.’ Guné waga wamarék ya-gunéran Got yagunén kapéredi muké apuba apuba sanévéknwuké dé yo. Sanévéknwute wani kapéredi mu yatnyéputimarék yaké dé yo.” Naate dé Jisas derét wak.

---

* **18:35:** Mt 6:15; Ep 4:32; Kl 3:13

19

Deku taakwa yédoké du wamarék yadaranké dé wakwek

¹ Jisas wani kudi wakwebutitakne dé Galilina kępmaa kulaknyénytakne dé Jodan kaabéléba atiye Judiana kępmaat yék.

² Yédéka wupmalemu du béré taakwa béré de déku kukba yék. Yédaka dé wani taaléba kiyakiya yan du taakwa, sépékwaapa kapére yan du taakwat wawo dé kutnébulék.

³ Parisina du las de Jisaské yék. Deku mawuléba de wak, “Naané dérét nak muké waatanaran sal dé kapéredi kudi wadu naané dérét kotimké naané yo?” Naate sanévéknwute de dérét wak, “Naana apa kudi yaga dé wo? Du nak déku taakwa dérét kulaknyénytakne yéluké wadéran wan yéknwun, kapu kaapuk?”

⁴ *Naate wadaka dé derét wak, “Samuké guné wunat waato wani muké? Déknyényba Gotna nyégaba du nak wani muké kudi kavidéka gunébu vék. Kéga dé kavik: Déknyényba batnyé Got akwi mu kuttakne dé du taakwat wawo dé yak.

⁵ *Yatakne dé wak, ‘Du déku néwepat kulaknyénytakne taakwa ye bét nakurakba raké bét yo. Rate nakurak sépé ye raké bét yo.’

⁶ Wani kudiké sanévéknwute naané kutdengék. Du taakwa ye bét nakurakba bét ro. Nakurak sépé ye bét ro. Sépé vétik kaapuk. Got bétké dé wo, ‘Nakurak sépé ye bét ro.’ Naate wadékwaké du nak déku taakwat wamarék yaké dé yo, lé

---

* 19:4: Jen 1:27   * 19:5: Jen 2:24; Ep 5:31

dérét kulaknyénytakne yéluké.” Naate dé Jisas derét wak.

⁷ *Wani kudi wadéka de Parisina du wak, “Moses nak pulak kudi dé wakwek. Déknyényba dé kéga wakwek, ‘Du nak déku taakwa dérét kulaknyénytakne yéluké wadéran dé taale nyéga nak kaviké dé yo wani muké. Kavitaakne léké kwayétakne wadu lé dérét kulaknyénytakne yéké lé yo.’ Waga dé Moses wakwek. Samuké dé Moses waga wakwek?”

⁸ Naate wadaka dé derét wak, “Guné akwi kapéredi mawulé yakwa du taakwa ragunéka dé Moses gunéké wani kudi wakwek. Déknyényba batnyé du deku taakwat waga kaapuk wadan.

⁹ *Wuné gunat kéga wuné wakweyo. Duna taakwa nak du wale kapéredi mu yamarék yalu, léku du lé dérét kulaknyénytakne yéluké bakna watakne, dé nak taakwa yadéran, wani du dé kukba yadén taakwa wale bét kapéredi mu yo.”

¹⁰ *Wani kudi wadéka Jisasna du de dérét wak, “Naana du taakwa kéga de yo. Du nak taakwa ye kukba lé dérét kulaknyénytakne yéluké mawulé yadéran, dé wadu lé dérét kulaknyénytakne yéké lé yo. Méné méné wo, ‘Du déku taakwa dérét kulaknyénytakne yéluké bakna wamarék yaké dé yo.’ Méné waga waménékwaké naané bulaa naana mawuléba naané wo: Du taakwa yamarék yate bakna tédaran wan yéknwun.”

¹¹ Naate wadaka dé derét wak, “Du las waga yaké de apa yo. Bakna tédoké Got deké dé apa kwayu. Wupmalemu du bakna téké de yapatiyu.

---

* **19:7:** Diu 24:1-4   * **19:9:** Mt 5:32   * **19:10:** 1 Ko 7:1-2, 7-9

12 Kéni du de taakwa yamarék yo. Du las deku néwaa kéraadaka deku sépé kapéredi yadéka de taakwa yaké de yapatiyu. Du las deku sépé nak du sékudak de taakwa yaké de yapatiyu. Du las Gotna jébaaké male sanévéknwute de taakwa kaapuk yadakwa. Wani kudi véknwute waga yaké mawulé yaran du de wani kudi miték véknwuké de yo.” Naate dé Jisas wak.

Jisas dé makwal baadit kutkalé yak

13 Du taakwa las de makwal baadit Jisaské kure yék, dé derét taabat kutte deké Gorét waataduké. Kure yédaka de Jisasna du derét waatik.

14 *Waatidaka dé Jisas derét wak, “Makwal baadi wunéké de mé yao. Yaado guné derét waatimarék yaké guné yo. Gotna kémba rakwa du taakwa wan wani makwal baadi pulak.”

15 Naate wate dé deku maaknaba taaba kurék. Kuttakne dé wani taalé kulaknyénytakne dé yék.

Wupmalemu gwalmu yan du dé Jisas wale kudi bulék

16 Nébikara du nak dé Jisaské ye dé wak, “Méné, Gotna jébaaké naanat yakwatnyékwa ban, samu yéknwun mu ye wuné kulé mawulé kérae apuba apuba miték rasaakuké wuné yo?”

17 Naate wadéka dé Jisas wak, “Samuké méné yéknwun muké wunat waato? Got male dé yéknwun mu yakwa ban ro. Méné apuba apuba miték rasaakuké mawulé yaménéran Got wak-wedéka Moses wakwen apa kudi mé véknwu.”

---

* 19:14: Mt 18:2-3

18 *Naate wadéka dé wani du wak, “Samu kudi?” Naate wadéka dé Jisas wak, “Kéni kudi. Du taakwat viyaapérekmarék yaké méné yo. Nak duna taakwa wale kapéredi mu yamarék yaké méné yo. Sél yamarék yaké méné yo. Nak duké yénaa kudi wakwemarék yaké méné yo.

19 Méné ména néwepat kutkalé yaké méné yo. Ména sépéké mawulat kapére yaménékwa pulak, nak du taakwaké mawulat kapére yaké méné yo. Yate derét kutkalé yaké méné yo.”

20 Wani kudi véknwutakne dé wani nébikara du dérét wak, “Wani kudi akwi véknwute wadéka pulak wunébu yak. Samu nak mu wawo yaké wuné yo?”

21 **Naate wadéka dé wak, “Kéga wawo yaké méné yo. Yéknwun mawulé yate miték rasaakuké mawulé yaménéran méné taknaménén akwi gwalmu nak duké kwayétakne yéwaa nyégéle méné yéwaa yamarék du taakwaké kwayéké méné yo. Kwayéménu Got ménat kutkalé yadu kukba méné Gotna gayét ye waba miték male rasaakuké méné yo. Méné yéwaa yamarék du taakwaké yéwaa kwayétakne gwaamale yae wuna jébaaba yaalaké méné yo.”

22 Naate wadéka wani nébikara du véknwutakne déku wupmalemu gwalmu kwayémuké kélik yadéka déku mawulé kapére dé yak. Yadéka Jisasnyét kulaknyényetakne dé yék.

23 Dé yédéka dé Jisas déku duwat wak, “Wupmalemu gwalmu yan du kwekére ye de Gotna

---

* **19:18:** Eks 20:12-16; Ro 13:9

* **19:21:** Mt 6:19-21; Ap 2:45

* **19:21:** Mt 13:22

kémba yaalamarék yaké de yo. De apa ye Gotna kémba yaalaké de yo. Adél wuné gunat wakweyo.

24 Kéni kudi wawo wuné wo: Apakélé bulmakawu nak baapmu wut kétaapadakwa raaményna yaabuba wulaaké mawulé yadéran apa yaké dé yo. Wupmalemu gwalmu yan du Gotna kémba yaalaké mawulé yate apat kapére yaké de yo.”

25 Wani kudi véknwutakne Jisna du sanévéknwu wanévéknwute de wak, “Nané Juda nané wo, ‘Got duwat las kutkalé yadék de wupmalemu gwalmu yan du de ro.’ Wani kudiké bulaa nané sanévéknwu. Wupmalemu gwalmu yan du Gotna kémba wulaaké nae apat kapére yadaran, yaga pulak gwalmu yamarék du taakwa Gotna kémba wulae miték rasaakuké de yo apuba apuba?”

26 Naate wadaka dé derét véte dé wak, “Du taakwa deku kapmu apa yate de Gotna kémba yaale miték rasaakuké de yapatiyu. Got kapmu wani muké dé apa yo. Got akwi mu yaké dé apa yo.”

27 *Wani kudi véknwutakne dé Pita wak, “Mé véknwu. Nané naana gwalmu akwi kulaknyénytakne nané ména jébaa yate méné wale yeyé yeyo. Waga yanakwaké, samu mu kéraaké nané yo?”

28 *Naate wadéka dé Jisas dérét wak, “Gumat wuné wakweyo. Kukba nyét kępmaa akwi gwalmu wawo kulé yadu wuné Akwi Du Taakwana Nyaan némaan banna yéknwun jaabéba

---

* 19:27: Mt 4:18-20   * 19:28: Re 3:21

rate du taakwaké némaan ban raké wuné yo. Wani tulé guné wuna du taaba vétik sékérékne maanba kayék vétik, guné némaan duna jaabéba rate, Isrelna kém taaba vétik sékérékne maanba kayék vétik wani kémké guné némaan du rate véké guné yo.

²⁹ Wunéké miték sanévéknwukwa du taakwa wuna jébaa yaké de deku ga, némaadugu wayéknaje, néwaa, yaapa, baadi, kápmaa kulaknyénydaran Got derét kutkalé yadu de miték male rasaakuké de yo apuba apuba.

³⁰ Bulaa rakwa wupmalemu némaan du taakwa kukba bakna du taakwa raké de yo. Bulaa bakna rakwa wupmalemu bakna du taakwa de kukba némaan du taakwa raké de yo.” Naate dé Jisas wak.

20

Wain yaawiba jébaa yan duké dé aja kudi wakwek

¹ Jisas dé derét kényi kudi wakwek: “Got némaan ban rate du taakwaké kéga miték véké dé yo. Du nak apakélé wain mi tékwa yaawi dé nak yak. Yatakne ganbaba nak, nyaa yaalamarék yadéka ye dé wani yaawiba jébaa yaran duké dé sékalék.

² Sékale vétakne dé derét wak, ‘Guné kényi akwi nyaa jébaa yagunéran wuné gunéké nak nak yéwaa taaba vétik kwayéké wuné yo.’ Naate wadéka de kusékérék. Kusékétdaka dé wadéka de déku yaawit yék, déku jébaa yaké.

³ Kukba nyaa yaaladéka dé wani yaawiba jébaa yaran duké las wawo sékalte dé du jawudakwa taalat yék. Ye dé vék du las bakna tédaka.

4 Véte dé derét wak, ‘Guné wawo ye wuna yaawiba jébaa yaké guné yo. Yagunu wuné gunéké nak nak yéwaa taaba vétik kwayéké wuné yo.’

5 Naate wadéka de déku yaawit yék. Nyaa nawurédéka ye dé déku yaawiba jébaa yaran duké las wawo sékale vék. Vétakne wadéka de wawo déku jébaa yadaka nyaa tégeruwe dawuliké yadéka dé duké las wawo sékale vék. Vétakne wadéka de wawo de déku jébaa yak.

6 Yadaka garabu nyaa dawuliké yadéka dé du jawudakwa taalat tépa ye dé vék du las wawo bakna tédaka. Véte dé derét wak, ‘Samu yate guné akwi nyaa kéba bakna tu?’

7 Naate waatadéka de wak, ‘Naanat du nak kaapuk jébaa yanoké wadén.’ Naate wadaka dé derét wak, ‘Guné wawo ye wuna yaawiba jébaa yaké guné yo.’

8 “Kukba nyaa dawulidéka yaawina bapadu dé jébaa yakwa duké téségékwa duwat wak, ‘Méné jébaa yakwa duwat waaménu yaado méné deké yéwaa kwayéké yo. Taale méné kukba yae jébaa yan duké kwayéké yo. Kwayétakne méné nyédé nyaa yae jébaa yan duké kwayétakne, sésékukba méné ganbaba yae jébaa yan duké kwayéké yo.’

9 Naate wadéka dé waga kwayédéka de garabu yae jébaa yan du déké yae de nak nak yéwaa taaba vétik nyégélék.

10 Nyégéldaka taale yae jébaa yan du yéwaa nyégélké yaate vétakne de deku mawuléba de wak, ‘Sal naané némaa yéwaa nyégélké naané yo?’ Waga sanévéknwute de wawo de nak nak yéwaa

taaba vétik nyégélék.

¹¹ Nyégélte de yaawina bapadu wale waaruk.

¹² Waarute kéga de wak, ‘Wani du garabu yae walkamu tulé male de jébaa yak. Naané taale yae naané ganbaba jébaa batnyé yatakne apakélé jébaa yanaka nyaa dé naana sépéba viyaak. Samuké méné ména jébaa yan akwi duké nakurak yéwaa kwayu? Wan sépélak méné yak.’

¹³ Naate wadaka dé waba tén dut nak wak, ‘Wuna du, mé véknwu. Wuné gunat kapéredi mu kaapuk yawurén. Ganbaba wuné gunat wak, Guné wuna jébaa yagunéran wuné gunéké yéwaa taaba vétik kwayéké wuné yo. Naate wawuréka guné wani yéwaaké guné kusékérék. Wawurén pulak wunébu gunéké kwayék.

¹⁴ Guné guna yéwaa nyégéle kure gayét yéké guné yo. Wuné wuna mawuléba véknwute kukba jébaa yan duké gunéké kwayéwurén yéwaa pulak male kwayéké wuné yo.

¹⁵ Wan wuna jébaa. Wan wuna yéwaa. Deké kwayéwurén yéwaaké guné bulmarék yaké guné yo. Wuné derét kutkalé yate yadan makwal jébaaké apakélé yéwaa kwayéké mawulé yawurén samuké guné wunat waatiyu?’ Naate dé yaawina bapadu wak.”

¹⁶ Waga watakne dé Jisas derét wak, “Got némaan ban rate déku kémba yaalan du taakwaké waga miték véké dé yo. Déku kémba kukba yaalan du taakwat taale kutkalé yaké dé yo. Yatakne déku kémba taale yaalan du taakwat kukba kutkalé yaké dé yo. Deké nakurak mawulé yate derét akwi kutkalé yaké dé yo.” Naate dé

Jisas wak.

Jisas kiyae nébéle raapdéranké dé tépa wakwek

¹⁷⁻¹⁸ *Jisas Jerusalemét waaréte dé déku du taaba vétik sékérékne maanba kayék vétik derét male kwole de yék. Yéte dé derét wak, “Mé véknwu. Bulaa Jerusalemét naané waaru. Waaréno de Akwi Du Taakwana Nyaan wunat kérae nyédé duna némaan du, apa kudiké kutdéngkwa du wawo deké wunat kwayédo wuné deku taababa raké wuné yo. Rawuru de wunat viyaapérékdoké waké de yo.

¹⁹ Wado nak gena du wunat kérae wunat wasélékte raamény baagwit viyaatakne wunat miba viyaapata taknado kiyaaké wuné yo. Kiyaawuru nyaa kupuk yédu Got wadu tépa nébéle raapké wuné yo.” Naate dé Jisas déku duwat wak.

Jems bét Jonna néwaa lé bétké Jisasnyét waatak

²⁰ Sebedina nyaan vétik bétku néwaa lé bérét kwole yék Jisaské. Ye kápmaaba kwati yaane waadé daate lé dérét waatak, dé lérét kutkalé yaduké.

²¹ Waataléka dé Jisas wak, “Samuké nyéné mawulé yo?” Naate wadéka lé dérét wak, “Kukba méné du taakwaké némaan ban rate méné waménu bét wuna nyaan vétik nak ména yéknwun tuwa taababa, nak ména aki tuwa taababa raké bét yo. Bét waba rate nak du taakwaké némaan du raké bét yo.”

---

* **20:17-18:** Mt 16:21, 17:22-23

22 *Naate waléka dé wak, “Guné wunat waata-gunékwa muké kaapuk kutdénngunén. Wuné apakélé kaagél kutké wuné yo. Béné wani kaagél kutké béné apa yo, kapu yaga pulak?” Naate wadéka bét wak, “Ao. Waga kutké ané apa yo.”

23 Naate wabétka dé wak, “Kaagél kutwuréran pulak béné kaagél kutké béné yo. Wan adél. Kukba kiyadé wuna yéknwun tuwa taaba, kiyadé wuna aki tuwa taababa raké yo? Wuné wani muké wamarék yaké wuné yo. Wan wuna kudi kaapuk. Waba raran duké wuna yaapa déknyényba déku mawuléba débu wak.”

24 Wani kudi wadéka de Jisasna du taaba vétik wani muké véknwute de bérét rékaréka yak.

25 *Yadaka dé Jisas waadéka yaadaka dé derét wak, “Guné kutdénngék. Nak gena némaan du de du taakwaké apa yate de wo, deku kudi miték véknwute deku jébaa yadoké.

26-27 Guné de yakwa pulak yamarék yaké guné yo. Guné wale rakwa du nak Gotna méniba némaan ban raké mawulé yadéran, dé guna jébaa yakwa du raké dé yo. Rate dé guna kudi véknwute wagunékwa pulak yaké dé yo.

28 *Wuné Akwi Du Taakwana Nyaan waga wuné yo. Nak du taakwaké jébaa yate derét kutkalé yaké wuné yaak. Du taakwa wunéké jébaa yadaranké sanévéknwumarék yate wuné yaak. Wuné kiyae wupmalemu du taakwat Setenna taababa kéraawuru de Got wale miték rasaakudoké wuné yaak.” Naate dé Jisas derét

---

* **20:22:** Mt 26:39   * **20:25:** Lu 22:25-26   * **20:28:** Lu 22:27; Pl 2:7

wak.

Méni kiyaan du vétiknét dé Jisas kutnébulék

²⁹ Jisas déku du wale Jeriko kulaknyénytakne de yék. Yédaka wupmalemu du béré taakwa béré de déku kukba yék.

³⁰ *Yédaka bét méni kiyaan du vétik yaabuba bét rak. Rate bét kudi véknwuk Jisas yaabuba yédaka. Véknwute bét waak, “Ménawa, Devitna képmawaara. Méné Devit pulak némaan ban rate anéké mé mawulé lékménu.”

³¹ Naate waabétka de wani du taakwa bérét waatik, bét akélak rabéruké. Waatidaka bét némaanba tépa waak, “Némaan Ban, Devitna képmawaara, anéké mé mawulé lékménu.”

³² Naate waabétka dé Jisas waak, déké yaabéruké. Waadéka déké yébétka dé wak, “Bénat samu yawuruké béné mawulé yo?”

³³ Naate wadéka bét wak, “Némaan Ban, méné anat kutnébulménu ané tépa véké ané mawulé yo.”

³⁴ Naate wabétka dé bétké mawulé lékte déku taabat bétku méniba kutdéka dé bétku méni bari yéknwun yak. Yadéka bét miték véte bét Jisas wale yék.

21

Jisas némaan ban rate dé Jerusalemét wulaak

¹⁻² Jisas déku du wale Jerusalemét waaréké yate de Betpasi saabak. Wani gayé Oliv nébuba dé tu. Jerusalem tékwaba dé tu. Saabe dé Jisas déku du vétiknét wak, “Béné wani gayét wulae véké béné

---

* **20:30:** Mt 9:27

yo, donki vétik tébéru. Néeaa donki léku nyaan wale miba lékitaknadak bét tu. Vétakne béné wani donki vétik lépmwénye béné kure yaaké yo.

³ Yabénu du nak wani muké bénat waatadéran béné kéga waké béné yo, ‘Naana Némaan Ban dé wani donkiké mawulé yo.’ Naate béné waké yo.”

⁴ Jisas waga wadéka déknyényba rate Gotna yéba kudi wakwen du Gotna nyégaba kavidén kudi adél dé yak. Kéga dé kavik:

⁵ *Guné ye Saionba rakwa du taakwat kéga wakwéké guné yo,

“Mé vé. Guna némaan ban gunéké dé yao.

Dé déku yéba kevérekmarék yate yéknwun mawulé yate dé yao.

Dé donki nyaanna butgulba rate dé yao.”

Wani kudi déknyényba Jisasna néeaa dérét kéraamarék yalén tulé kavidéka kukba dé Jisas Jerusalemba rakwa du taakwaké yék.

⁶ Jisasna du vétik déku kudi véknwute bét wakwedén pulak yak.

⁷ Ye bét néeaa donki léku nyaan wale lépmwénye kure yék déké. Ye bét yépmaa yadéka saapme tébéren baapmu wut putiye bét donkina butgulba akutaknak. Akutaknabétka dé Jisas donki nyaanna butgulba waare rak.

⁸ Rate yédéka de wupmalemu du taakwa baapmu wut las de yaabuba taknate de yaabu kusok. Yadaka du las de tépmaa tu pulak mu yaabuba taknate de yaabu kusok.

⁹ *Yatakne de du taakwa las taale yédaka de las Jisasna kukba yaate némaanba de waak,

---

* 21:5: Sek 9:9   * 21:9: Sam 118:26

Devitna képmawaara naanéké dé yao. Wan yéknwun.

Némaan Ban Got wadék dé yao. Wan yéknwun.

Got dérét kutkalé yaké dé yo.

Awuréba rakwa ban Gotna yéba kevérékgé naané yo.

¹⁰ Naate waadaka dé Jisas Jerusalemét wulaak. Wulaadéka wani gayéba rakwa akwi du taakwa dérét véte kwagénte de wak, “Wani du wan kiyadé?”

¹¹ Naate wadaka dé wale yaan du taakwa de wak, “Kén Gotna yéba kudi wakwekwa du déku yé Jisas. Dé Galilina kępmaaba dé yao. Déku gayé Nasaret.”

Gotna kudi buldakwa némaa gaba dé duwat kélésalak

¹² Jisas Gotna kudi buldakwa némaa gat wulae dé vék du las gwalmu kwayéte yéwaa nyégéldaka. Vétakne dé derét kélésalak. Kélésalate dé nak gena yéwaa nyégélte wani gayéna yéwaa kwayékwa duna jaabé takugérutnyék. Yate dé viyae Gotké kwayédaran api kwayékwa du ran mi tabé takubalaakuk.

¹³ *Yate dé derét wak, “Kéni kudi Gotna nyégaba dé kwao: Got dé wak, ‘Du taakwa wuna gat yaale wuné wale kudi bulké de yo.’ Naate dé Got wak. Wani kudiké guné kaapuk sanévéknwugunékwa. Guné kéni gaba Got wale kudi kaapuk bulgunékwa. Guné gwalmu kwayéte yéwaa nyégélgunéka kéni ga kén sél yakwa du

---

* **21:13:** Ais 56:7

paakwe rakwa ga pulak.” Naate dé Jisas derét wak.

¹⁴ Jisas awula Gotna gaba tédéka de méni kiyaan du taakwa las, maan kapére yan du taakwa las waga de déké yaak. Yaadaka dé derét kutnébulék.

¹⁵ Kutnébuldéka de Gotna gaba jébaa yakwa nyédé duna némaan du, apa kudiké kutdénkwa du wawo de vék. Véte de véknwuk baadi Gotna gaba némaanba waadaka. Kéga de waak, “Devitna képmawaara naanéké dé yao. Wan yéknwun.” Naate waadaka de véknwute Jisas wani du taakwat kutnébuldéka vétakne de dérét rékaréka yak.

¹⁶ *Yate de dérét wak, “Waadakwa kudi méné véknwu kapu kaapuk? Wan sépélak de yo.” Naate wadaka dé Jisas wak, “Ao. Wuné véknwu. Wan miték de yo. Waga yadakwaké kényi kudi Gotna nyégaba dé kwao: Méné Got, makwal baadi munyaa kakwa baadi wawo derét ménébu wak, ména yéba miték kevérekdoké. Wani kudiké yékéyaak guné yak, kapu yaga pulak?”

¹⁷ Naate watakne Jisas Jerusalem kulaknyénytakne dé Betanit yék. Ye dé waba kwaak.

Jisas wadéka dé mi nak rékaa yak

¹⁸ Jisas waba kwae ganbaba dé Jerusalemét gwaamale yéké nae yaabuba yédéka dé dérét kaadé yak.

¹⁹ Yadéka yéte dé vék yéknwun sék akukwa mi nak apa yaabuba tédéka. Wupmalemu gaga wani miba tédéka véte déku mawuléba dé wak,

---

* **21:16:** Sam 8:2

“Wupmalemu gaga tédéka sék dé akuk. Las géle kaké wunék.” Naate watakne dé wani misék géle kaké yék. Ye wani misék las akwe tédéka kaapuk védén. Gaga male tédéka dé vék. Véte dé wak, “Kéni miba tépa sék akumarék yaké dé yo.” Naate wadéka dé wani mi bari rékaa yak.

²⁰ Yadéka Jisasna du véte kwagénte de wak, “Aki. Yaga pulak ye dé wani mi bari rékaa yak?”

²¹ *Naate wadaka dé Jisas derét wak, “Gunat wuné wakweyo. Guné Gotké miték sanévéknwute mawulé vétik yamarék yagunéran guné wani mit yawurén pulak yaké guné yo. Guné wagunu mi rékaa yaké dé yo. Wani mu male yamarék yaké guné yo. Nak mu wawo yaké guné yo. Kéni nébu ye kusba dawuliduké wagunéran, dé ye kusba dawuliké dé yo.

²² *Guné Gotké miték male sanévéknwute dérét waatagunéran pulak, gunéké yaké apa yadékwaké guna mawuléba wagunéran, guné dérét waatagunu dé gunéké waga yaké dé yo. Adél wuné gunat wakweyo.” Naate dé déku duwat wak.

Dérét de waatak, “Kiyadé wak méné wani jébaa yo?”

²³ *Jisas Jerusalem saabe dé Gotna kudi buldakwa némaa gat wulaak. Wulae dé du taakwat Gotna jébaaké yakwatnyék. Yakwatnyédéka dé Gotna gaba jébaa yakwa nyédé duna némaan du, kubu du wawo waga Jisaské yae de dérét wak, “Samu apa kérae méné wani jébaa yo? Kiyadé wak méné wani jébaa yo?”

---

* **21:21:** Lu 17:6   * **21:22:** Mt 7:7; Jo 14:13-14   * **21:23:** Jo 2:18

²⁴ Naate wadaka dé derét wak, “Wuné wawo nak kudi gunat waataké wuné yo. Waatawuru guné wuna kudi kaatagunéran wuné guna kudi kaataké wuné yo.

²⁵ Guné mé wakwe. Kiyadé Jonét wak dé du taakwat gu yaakutaknak? Got dé waga wak, kapu kápmaaba rakwa du dé nak waga wak?” Naate waatadéka de deku kapmu bulte waarute de wak, “Naané kéga wanaran, ‘Got dé waga wak.’ Naate wanaran dé naanat kéga waké dé yo, ‘Samuké guné déku kudi kaapuk véknwugunén?’

²⁶ *Sal naané kéga waké naané yo? ‘Képmaaba rakwa du dé nak wak.’ Naate wamarék yaké naané yo, du taakwaké wup yanakwa bege. Wup-malemu du taakwa de Jonké wo, ‘Gotna yéba kudi wakwen du nak. Wan adél.’ Naate de wo.”

²⁷ Waga bultakne de yénaa yate Jisasnyét wak, “Naané las kaapuk kutdénngnan. Wani muké wakwemarék yaké naané yo.” Naate wadaka dé derét wak, “Wuné wawo wunat wadék yae kéné jébaa yawurékwa banké wakwemarék yaké wuné yo.”

Duna nyaan vétikgé dé Jisas aja kudi wakwek

²⁸ Wani kudi watakne dé Jisas kéné aja kudi wakwek: “Yaga guné sanévéknwu? Du nak nyaan vétik déknyényba dé kéraak. Nak nyaan dé mak-nanyanké ye dé wak, ‘Wuna nyaan, bulaa méné ye wuna wain mi tékwa yaawiba jébaa yaké méné yo.’

---

* **21:26:** Mt 21:46

29 Naate wadéka dé déku nyaan wak, ‘Wuné kélik wuné yo.’ Naate watakne kukba nak mawulé yate dé wani yaawiba jébaa yaké dé yék.

30 Wani du ye dé maknanyanét wadén pulak dé déku wayékna nyaanét wak. Wadéka dé nyaan wak, ‘Ao. Bulaa yéké wuné yo.’ Naate watakne yaawiba jébaa yaké kaapuk yédén.

31 Wani nyaan vétik kiyadé yaapana kudi véknwuk?” Naate wadéka de wak, “Maknanyan.” Naate wadaka dé Jisas derét wak, “Gunat wuné wakweyo. Takis nyégélén kapéredi du, yaabuba tén taakwa, de taale Gotna kémba de yaalo. Wan adél. De yaalado guné kukba yaalaké guné yo, kapu yaalamarék yaké guné yo?

32 *Gu yaakutaknan du Jon yae dé wak, ‘Guné kapéredi mawulé kulaknyénytakne Gotna kudi miték véknwuké guné yo.’ Naate wadéka guné déku kudi kaapuk véknwugunén. Yagunéka de takis nyégélkwa kapéredi du, yaabuba tékwa taakwa wawo de déku kudi véknwuk. Véknwute yadan kapéredi mu kulaknyénytakne de Gotna kudi miték véknwuk. Yadaka véte guné yadan pulak kaapuk yagunén. Guné yagunén kapéredi mu kulaknyénymarék yate déku kudi kaapuk véknwugunén.”

Jisas aja kudi dé wakwek wain yaawiké téségén duké

33 Wani kudi watakne dé Jisas derét kéga wakwek: “Guné kéni aja kudi wawo mé véknwu. Du nak dé wain mi tékwa yaawi nak yak. Raatmu gitakne dé wain mi tawuk. Tawutakne dé kukba

---

* 21:32: Lu 7:29-30

wain gu kérae kaké nae wain sék guriksade akibésdaran waagu dé matuba vaak. Vaatakne dé yaawiké téségédaran sémény ga dé nak kaak. Yawurétakne dé wani yaawiké téségéte yaawiba jébaa yate yéwaa nyégélké mawulé yan duké kwayék. Kwayétakne dé nak kékmaat yék.

³⁴ “Misék géledaran tulé yaaké yadéka dé dé wale rate déku jébaa yakwa duwat las wak, de yaawiké téségékwa duké yédoké. Dé misék las kwayédo kure yaadoké dé mawulé yak.

³⁵ Yate wadéka déku jébaa yakwa du yédaka de yaawiké téségékwa du derét véte naknét viyae, naknét viyaapérekne, de naknét matut viyaak.

³⁶ Yadaka kukba dé yaawina bapadu déku jébaa yakwa du lasnyét wawo wadéka de yék. Wupmalemu duwat wadéka de yék. Yédaka de yaawiké téségékwa du derét waga male de viyaak.

³⁷ “Yadaka kukba dé yaapa déku mawuléba dé wak, ‘De wuna nyaanna kudi véknwuké de yo.’ Naate watakne dé déku nyaanét wadéka dé yaawiké téségékwa duké yék.

³⁸ Yédaka de yaawiké téségékwa du déku nyaanét véte de deku kapmu kudi bulék. Bulte de kéga wak, ‘Yaawina bapadu kiyaadu wani nyaan déku yaapana akwi gwalmu kéraaké dé yo. Naané dérét viyaapérektakne kényi yaawi kéraaké naané yo.’

³⁹ *Waga watakne de dérét kure yaawi kulaknyénytakne kaapat kure gwaade de dérét viyaapéreknek.”

---

* 21:39: Yi 13:12

⁴⁰ Wani kudi watakne Jisas dé derét wak, “Guné yaga guné sanévéknwu? Kukba yaawina bapadu yae yaawiké téségén duwat yaga pulak yaké dé yo?”

⁴¹ Naate waatadéka de dérét wak, “Dé yae wani kapéredi mu yan duwat viyaapérékgé dé yo. Waga yaké dé yo. Viyaapérékne nak duké wani yaawi kwayéké dé yo, de yaawiké téségédoké. Kwayédu kukba misék gélédaran tulé de wani misék géle déké kwayéké de yo.” Naate de Jisas-nyét wak.

⁴² *Wani kudi watakne dé derét kéga wak: “Viyaapérékdan nyaanké kényi kudi Gotna nyégaba dé kwao:

Ga kaakwa du yéknwun matuké sékalte naku-rak matuké kélik yadaka dé bakna rak.

Radéka Némaan Ban Got wani matut véte dé wak, ‘Wan yéknwun matu. Wani matu radu ga miték kwaaké dé yo.’ Naate watakne wani matu kérae taknadéka dé ga miték kwaak. Kwaadéka naané véte naané yéknwun mawulé yo.

Wani kudi Gotna nyégaba vétakne guné kaapuk miték sanévéknwugunékwa.

⁴³ Wani kudiké gunat wuné wakweyo. Déknyényba guné Juda Gotna kémba guné rak. Rate guné déku jébaaké kélik yak. Yagunénké Got wadu guné déku kémba ramarék yagunu nak gena du taakwa déku kémba yaalaké de yo. Wani du taakwa déku jébaa miték yaké de yo.

---

* **21:42:** Sam 118:22-23; 1 Pi 2:6-8

44 [Wani matu takuba akéréran du deku sépékwaapa kapére yaké dé yo. Wani matu duna sépéba akérédéran wani duwat takupéregké dé yo.]” Naate dé Jisas wak. Wani matuké waga wakwete dé déké dé wakwek.

45 Wani kudi wadéka de Gotna gaba jébaa yakwa nyédé duna némaan du, Parisina du wawo wani aja kudi vétik véknwute de kutdéngek. Jisas deké dé wani kudi wakwek.

46 Waga kutdénge de wak, “Naané dérét kure raamény gaba taknaké naané yo.” Naate wate de kéga wawo de wak, “Akwi du taakwa de wo, ‘Jisas wan Gotna yéba kudi wakwekwa du nak.’ Naate wadakwaké naané dérét kure raamény gaba taknanaran de naanat waatiké de yo.” Naate watakne wani du taakwa derét waga waatimuké wup yate de Jisasnyét kaapuk kuléidan.

22

Du taakwa yadéka kadému sérakdanké dé Jisas wakwek

¹ Jisas dé derét aja kudi nak wawo kéga wakwek.

² “Got némaan ban rate du taakwaké kéga miték véké dé yo. Némaan ban dé nak rak. Déku nyaan taakwa yaké yadéka dé wadéka de apakélé yaa sérakne kaké yak. Yadaka wani némaan ban dé wupmalemu du taakwat wakwek, de kukba yae de wale kadému kadoké. Wakwedéka déku du taakwa de kadému kawu saakérak.

³ Kawu saakéradaka dé déku jébaa yakwa duwat kéga wak, ‘Guné gege gayét yéte wakwewurén du taakwat waké guné yo, de bulaa yae

kadému kadoké.’ Naate wadéka de ye wadaka wani du taakwa yaamuké kélík de yak.

⁴Yadaka wani némaan ban dé déku jébaa yakwa du lasnyét wawo wak, ‘Guné ye guné déknyényba wakwewurén du taakwat kéga wakweké guné yo: Mé véknwu. Naané kadému naanébu kawu saakérak. Apakélé bulmakawu, yéknwun bulmakawu nyaan wawo naanébu viyae tuk. Akwi gwalmu naanébu kawu saakérataknanak dé ro. Guné yae kaké guné yo. Naate guné derét wakweké yo.’ Naate wadéka de wadén pulak yak.

⁵“De waga yadaka de ye wani kadému kamuké kélík de yak. Deku jébaaké male de sanévéknwuk. Yate nak du raapme dé kadému yaanandén kápmaat yék. Yédéka nak raapme yéwaa nyégéldéran jébaa yaké dé yék.

⁶Yédéka las raapme de némaan banna jébaa yan duwat kulékiye derét kapéredi mu yate de derét viyaapéreknék.

⁷Viyaapérékdaka dé némaan ban rékaréka yate déku waariyakwa duwat wadéka ye de déku jébaa yan dut viyaapéreknén duwat akwi viyaasadak. Yate de deku gayé ga yaa tuk.

⁸“Yadaka dé némaan ban déku jébaa yakwa duwat wak, ‘Naané kadému kawu saakérataknanak dé ro. Yaadoké wakwewurén du taakwa de kapéredi mu de yak. Yatakne de naana kadému kamarék yaké de yo.

⁹Yado guné ye akwi yaabuba téte nak du taakwat véte derét kéga waké guné yo: Guné yae guné kawu saakéranan kadému kaké yo. Waga wakweké guné yo derét.’

10 Naate wadéka de jébaa yakwa du raapme ye yaabuba yéte de védan du taakwat wak-wek, yaadoké. Yéknwun mu yakwa du taakwa, kapéredi mu yakwa du taakwat wawo de wak-wek. Wakwedaka yae de taakwa yan duna yaapa déku gaba rak. Radaka wani ga dé sékéréknék.

11 “Wani némaan ban kadému kakwa du taakwat véké dé wani gat wulaak. Wulae dé vék kwayédén yéknwun baapmu wut kusadamarék yan du nak radéka.

12 Jégwaa baapmu wut male dé kusadak. Yadéka dé némaan ban dérét wak, ‘Méné, yaga pulak ye méné yéknwun baapmu wut kusadamarék ye méné kénét yaalak?’ Waga wadéka wani du kudi las kaapuk buldén.

13 *Yadéka dé némaan ban déku jébaa yakwa duwat wak, ‘Guné wani dut kulékiye déku maan taaba giye guné kaapat yatjagwadéké guné yo. Yagunu dé gaankétéba raké dé yo. Waba rate dé némaa kaagél kutte yéknwun taaléba raké mawulé yate némaanba géraaké dé yo.’

14 “Wani aja kudiké mé sanévéknwu. Got wan wani némaan ban pulak. Got wupmalemu du taakwat débu wak, de déku kémba yaaladoké. Wadéka de wupmalemu du taakwa déku kudiké debu kuk kwayék. Kwayétakne de déku kémba yaalamarék yaké de yo. Dé wupmalemu du taakwat wadéka walkamu du taakwa de déku kudi véknwute déku kémba yaalo.”

Takis kwayédakwaké de Jisasnyét waatak

---

* 22:13: Lu 13:28

15 Wani kudi wadéka de Parisina du las ye de deku kapmu kudi bulék. Bulte de wak, “Naané Jisasnyét kés mu nak muké waatanaran sal dé kapéredi kudi kaataké dé yo, kapu kaapuk? Dé kapéredi kudi wadéran naané dérét kure raamény gaba taknaké naané yo.”

16 Naate watakne de deku du las Yerotna du las wawo derét wadaka de Jisaské ye dérét wak, “Némaan du, méné derét Gotna jébaaké méné yakwatnyu. Méné adél kudi male wakwete derét Gotna kudiké miték méné yakwatnyu. Méné nakurak kudi male méné wakweyo, némaan du taakwa, bakna du taakwat wawo. Méné deké wup kaapuk yaménékwa. Waga naané kutdégék.

17 Méné waga yate bulaa méné naanat mé wakwe. Yaga méné sanévéknwu? Naana apa kudi yaga dé wo? Naané takis Romna némaan banké kwayéké naané yo, kapu kaapuk?”

18 Naate wadaka dé Jisas deku mawulé dé kutdégék. De deku mawuléba kéga de wak, “Bulaa dé kapéredi kudi wadu naané dérét raamény gaba taknaké naané yo.” Naate wadaka Jisas kutdégte dé derét wak, “Guné yénaa yakwa du guné. Samuké nae guné wunat waga waato?”

19 Guné takis kwayégunékwa yéwaa nak wunat mé wakwatnyé véwuru.” Naate wadéka de wani yéwaa nak kure yék déké.

20 Kure yédaka dé derét wak, “Kéni yéwaaba kwaakwa nyaap kén kiyadéna nyaap? Kiyadéna yé de kéni yéwaaba kavik?”

21 *Naate waatadéka de wak, “Wan Romna némaan bannan.” Naate wadaka dé derét wak, “Wan adél. Romna némaan banna mu guné déké kwayéké guné yo. Gotna mu guné Gotké kwayéké guné yo.”

22 Naate wadéka de wani kudi véknwute kwagénte de sanévéknwu wanévéknwuk. Yate de dérét kulaknyénytakne de yék.

Du kiyae nébéle raapdaranké de Jisasnyét waatak

23 *Sadyusina du deku mawuléba de kéga wak, “Kiyaan du taakwa tépa nébéle raapmarék yaké de yo.” Naate de wak.

24 *De las Jisaské ye de dérét kéga wak: “Némaan du, méné du taakwat Gotna jébaaké méné yakwatnyu. Méné kényi muké naanat mé wakwe. Déknyényba Moses kéga dé wakwek, ‘Du nak taakwa ye nyaan kéraamarék ye kiyaadéran déku wayékna wani taakwa yaké dé yo. Yadu nyaan kéraalu wani nyaanké waké de yo, Némaaduna nyaan. Naate waké de yo.’ Waga dé Moses wakwek.

25 Bulaa mé véknwu. Déknyényba némaadugu wayéknaje nak taaba sékét nak taababa kayék vétik de rak. Némaadu taakwa ye baadi kéraamarék ye dé kiyaak. Kiyaadéka déku wayékna wani taakwa ye baadi kéraamarék ye dé kiyaak. Kiyaadéka nak wayékna wani taakwa ye baadi kéraamarék ye dé kiyaak.

26 Kiyaadéka akwi wayékna waga male ye de akwi baadi kéraamarék ye de kiyaak.

---

* 22:21: Ro 13:7   * 22:23: Ap 23:8   * 22:24: Diu 25:5

27 Yadaka kukba lé wani taakwa kiyaak.

28 Bulaa naanat mé wakwe. Kiyaan du taakwa nébéle raapdaran tuléké méné wakweyo. Wani tulé wani taakwa kiyadé wale raké lé yo? Déknyényba wani némaadugu wayéknaje akwi de lérét yak.” Naate de Sadyusina du Jisasnyét wakwek.

29 Jisas deku kudi véknwute dé derét wak, “Guné Gotna nyégaba kwaakwa kudi las kaapuk kutdénngunén. Kutdénngmarék yate Gotna apaké wawo kaapuk kutdénngunén. Yagunéka guna mawulé sépélak dé yo. Mé véknwu.

30 Kukba Got wadu kiyaan du taakwa nébéle raapme de Gotna gayéba rate déku kudi kure giyaakwa du pulak raké de yo. Rate du de taakwa yamarék yaké de yo. Taakwa de du ramarék yaké de yo.

31 Kudi las wawo wakweké wunék, kiyaan du taakwa nébéle raapdaranké. Got gunat wakwedéka déku nyégaba kwaakwa kudi las vétakne guné kaapuk miték sanévéknwugunékwa.

32 *Got dé wak, ‘Wuné Ebrayamna némaan ban. Wuné Aisakna némaan ban. Wuné Jekopna némaan ban. Wuné deku némaan ban Got wuné ro.’ Naate wadéka déku kudi déku nyégaba kwaadéka naané kutdénngék. Dé kiyaan duna némaan ban kaapuk radékwa. Wani du déknyényba de kiyaak. Taale de kiyaak. Kukba Got dé wani kudi wak. De kiyae tépa nébéle raapme radaka dé Got wani kudi wak. Got kiyae nébéle raapme rakwa duna némaan ban dé ro.

---

* 22:32: Eks 3:6

Got wan kulé rakwa duna némaan ban. Waga naané kutdénék.”

³³ Naate wadéka waba tén du béré taakwa béré wani kudi véknwute déku kudiké kwagénte de sanévéknwu wanévéknwuk.

Akwi kudit talaknan kudiké dé Jisas wakwek

³⁴ Wani kudi wadéka de Sadyusina du kudi bulmarék rak. Radaka Parisina du véknwutakne yae de de wale jawe rak.

³⁵⁻³⁶ Radaka de wale rate apa kudiké yakwatnyékwa du nak déku mawuléba dé wak, “Dé wuna kudi kaatate sal kapéredi kudi waké dé yo?” Naate sanévéknwute dé Jisasnyét wak, “Némaan du, méné Gotna kudiké méné naanat yakwatnyu. Naana apa kudiba samu némaa kudi dé akwi némaa kudit talaknak?”

³⁷ *Naate waatadéka dé dérét wak, “Guné guna Némaan Ban Gotké mawulat kapére yaké guné yo. Yate guné dérét wagunu dé guna mawulé, guna wuraanyan, guna yaamabiké dé némaan ban raké dé yo.

³⁸ Wani kudi wan némaa kudi. Akwi némaa kudit débu talaknak.

³⁹ *Nak némaa kudi wan waga male. Kéga dé wo, ‘Guné guna sépéké mawulat kapére ya-gunékwa pulak nak du taakwaké mawulat kapére yaké guné yo. Yate derét kutkalé yaké guné yo.’

⁴⁰ Wani kudi vétik wan némaa kudi. Akwi némaa kudit débu talaknak. Guné wani kudi

---

* **22:37:** Diu 6:5   * **22:39:** Lev 19:18; Ro 13:9-10; Ga 5:14

véknwute wadé kwa pulak yate guné Moses wakwen apa kudi Gotna yéba wakwekwa duna kudi wawo guné véknwu.” Naate dé Jisas wak.

Jisas dé derét waatak Got wadén banké

⁴¹⁻⁴² Parisina du yae nakurakba jawe tédaka dé Jisas derét waatak, “Gumat kutkalé yaduké Got wadén ban Kraisa yaga pulak ban dé? Yaga guné déké sanévéknwu? Dé kiyadéna képmawaara?” Naate waatadéka de dérét wak, “Wan Devitna képmawaara.”

⁴³⁻⁴⁴ *Naate wadaka dé derét wak, “Déknyényba Kraisa kéné képmaba ramarék yadéka Gotna Yaamabi Devitna mawuléba wulae tédéka Devit dé Kraiské kéga wak, ‘Wuna Némaan Ban.’ Naate wate dé kéga wak:

Némaan Ban Got wuna Némaan Banét dé wak,

‘Méné némaan ban rate wuna yéknwun tuwa taababa raké méné yo.

Raménu wuné wawuru ména maama ména taababa raké de yo.

Rado méné némaan ban rate deké véké méné yo.’

Naate dé Got wak.

Devit wani kudi wakwete dé Kraiské ‘Wuna Némaan Ban’ dé naak. Samuké nae dé Devit Kraiské waga wak?

⁴⁵ Devit Got wadén ban Kraiské ‘Wuna Némaan Ban’ naadéka yaga pulak dé Kraisa Devitna képmawaara ro? Kraisa Devitna képmawaara rate Devitna némaan ban wawo dé ro, kapu yaga pulak?”

---

* **22:43-44:** Sam 110:1; Ap 2:34-35

⁴⁶ Waga wadéka de Jisasna kudi kaataké de yapatik. Wani nyaa de dérét kudi las wawo waatamuké de wup yak. Kukba wawo de dérét kudi las tépa kaapuk waatadan.

23

Apa kudiké kutdénkwa du Parisina duké wawo dé wakwek

¹ Jisas dé déku du, wupmalemu nak du taakwat wawo dé kudi wakwek.

² Kéga dé wakwek: “Apa kudiké kutdénkwa du, Parisina du wawo de Moses déknyényba wakwen apa kudiké de miték kutdéngék.

³ Kutdéngdanké sanévéknwute guné deku kudi véknwute wakwedakwa pulak yaké guné yo. Yate guné yadakwa pulak yamarék yaké guné yo. De wupmalemu kudi wakwete de wadan pulak kaapuk yadakwa.

⁴ Du nak wupmalemu gwalmu yaatadéka nak du yae las wawo akutaknadékwa pulak, Parisina du apa kudiké kutdénkwa du wawo de apa jébaa las wawo du taakwaké de kwayu. Kwayéte de derét kéga wakweyo, ‘Guné kényi apa kudi akwi véknwute wadéka pulak yaké guné yo.’ Naate wadaka de wani kudi véknwute wadéka pulak yaké apakélé jébaa de yo. Yadaka de deké mawulé lékmarék yate derét kutkalé kaapuk yadakwa.

⁵ *Akwi du taakwa derét véte deké ‘Yéknwun du’ naadoké de mawulé yo. Yate Gotna kudi las nyégaba kaviye de wani nyéga deku lékwés deku

---

* 23:5: Mt 6:1

taababa wawo de giyu. Gite deku baapmu wutna waabuba de kuso.

⁶ De nak du wale kadému kate de yéknwun taaléké sékalte du taakwana méniba raké de mawulé yo, de véte deku yéba kevéérékdoké. De Gotna kudi bulnakwa gat wulae némaan duna taaléba raké de mawulé yo.

⁷ De du taakwa jawudakwa taaléba yeyé yeyado nak du taakwa derét véte kéga wadoké de mawulé yo: ‘Wan naana némaan du dewa yaakwa. Naanat Gotna kudiké yakwatnyékwa du.’ Naate wadoké de mawulé yo.

⁸ “Guné wuna du rate guné waga yamarék yaké guné yo. Guné akwi wuna jébaaba yaale némaadugu wayéknaje guné ro. Ragunu guna némaadugu wayéknaje gunéké wamarék yaké de yo, ‘Naanat Gotna kudiké yakwatnyékwa du.’ Naate wamarék yaké de yo, wuné kapmu gunat Gotna kudiké yakwatnyékwa du rawurékwa bege.

⁹ Awuréba rakwa ban guna yaapa wan nakurak male dé ro. Radékwaké guné nak duké ‘Naana némaan ban’ naamarék yaké guné yo.

¹⁰ Guna némaan ban wan wuné Got wadén ban Krai. Waga kutdénge guné nak duké, ‘Naana némaan ban’ naamarék yaké guné yo.

¹¹ *Guna du nak némaan ban raké mawulé yadéran dé guna jébaa yakwa du raké dé yo.

¹² *Deku yéba kevéérékgwa du taakwaké kukba Got wadu de bakna du taakwa raké de yo. Deku yéba kevéérékmarék yakwa du taakwaké kukba Got wadu de némaan du taakwa raké de yo.”

---

* **23:11:** Mk 9:35; Lu 22:26

* **23:12:** Lu 18:14

Yénaa yadakwaké dé Jisas kudi wakwek

¹³ Wani kudi watakne dé Jisas apa kudiké kutdénkwa du, Parisina duwat wawo dé kéga wakwek: “Guné apa kudiké kutdénkwa du, Parisina du wawo, gunéké kapéredi mu yaaké dé yo. Guné miték rasaakumarék yaké guné yo. Guné yénaa yakwa du guné. Wupmalemu du taakwa Gotna kémba yaalaké de mawulé yo. Yadaka guné kudi wakwegunéka véknwute de Gotna kémba yaalaké de yapatiyu. Guné wawo Gotna kémba kaapuk yaalagunékwa.

¹⁴ [“Guné apa kudiké kutdénkwa du, Parisina du wawo, gunéké kapéredi mu yaaké dé yo. Guné yénaa yakwa du guné. Guné dukiyaataakwana gwalmu akwi guné kérao. Kérae guné yénaa yate apakélé kudi Gorét wakweyo, nak du taakwa gunat véte guna yéba kevérekdoké. Yagunékwaké apakélé kapéredi mu gunéké yaaké dé yo.]

¹⁵ “Guné apa kudiké kutdénkwa du, Parisina du wawo, gunéké kapéredi mu yaaké dé yo. Guné yénaa yakwa du guné. Guné séknaa yaabuba yéte kusba yéte nébuba wawo yéte guné guna kudi véknwuran duké nak guné sékalu. Sékale végunéka wani du guna jébaaba wulaadéka dérét yakwatnyégunéka dé wupmalemu kapéredi mu yo. Yadékwa kapéredi mu yagunékwa kapéredi mat débu talaknak. Guné wawo dé wawo guné akwi kapéredi taalat yéké guné yo.

¹⁶ “Méni kiyaan du dé nak dut yaabu wakwatnyéké yapatidékwa pulak, guné nak du taakwat yéknwun yaabu wakwatnyéké guné yapatiyu. Gunéké kapéredi mu yaaké dé yo. Guné kéga

guné wo, 'Du las jébaa nak yaké yate Gotna kudi buldakwa némaa gana yéba adél ye kudi wakwedaran wan bakna mu. Kukba de mawulé yadaran wani kudi kulaknyényké de yo. De jébaa yaké yate Gotna kudi buldakwa némaa gaba taknadan gol matut yadan gwalmuna yéba adél ye kudi wakwedaran wan némaa mu. Wadan pulak yaké de yo. Kukba de wani kudi kulaknyénymarék yaké de yo.'

¹⁷ Guné waga wate guné waagété yo. Méni kiyaan du yaabuké miték kutdénymarék yadakwa pulak, guné Gotké kaapuk miték kutdénngunén. Samu mu wan némaa mu, Gotna kudi buldakwa némaa ga, kapu wani gaba rakwa gwalmu? Gotna kudi buldakwa némaa gaba rakwa gwalmu, Gotna kudi buldakwa némaa ga wawo, akwi wan némaa mu. Wani ga wan Gotna ga. Wani gaba rakwa gwalmu wan Gotna gwalmu.

¹⁸ Guné kéga wawo guné wo, 'Du las jébaa nak yaké yate kwaami tuwe Gotké kwayédakwa jaabéna yéba adél ye kudi wakwedaran wan bakna mu. Kukba de mawulé yadaran wani kudi kulaknyényké de yo. De jébaa nak yaké yate wani jaabéba kwaakwa kwaamina yéba adél ye kudi wakwedaran wan némaa mu. Wadan pulak yaké de yo. Wani kudi kulaknyénymarék yaké de yo.'

¹⁹ Guné waga wate méni kiyaan du yaabuké miték kutdénymarék yadakwa pulak, guné Gotké kaapuk miték kutdénngunén. Samu mu wan némaa mu, Gotké kwayédakwa kwaami, kapu Gotké kwayédakwa kwaami kwaakwa jaabé? Wani mu vététi wan némaa mu.

²⁰ Kwaami tuwe Gotké kwayédakwa jaabé wan

Gotna mu. Wani jaabéba kwaakwa kwaami wan wawo wan Gotna mu. Du wani jaabéna yéba adél ye kudi wakwedaran de wani jaabéba kwaakwa kwaamina yéba wawo adél ye kudi wakweyo.

²¹ Got déku gaba dé ro. Du Gotna kudi buldakwa némaa gana yéba adél ye kudi wakwedaran de Gotna yéba wawo adél ye kudi wakweyo.

²² *Got déku gayéba dé ro. Du Gotna gayéna yéba adél ye kudi wakwedaran de Got rakwa jaabéna yéba adél ye kudi wakweyo. Waga yate de Gotna yéba wawo adél ye kudi wakweyo. Guné jébaa nak yaké yate adél ye kudi wakwe-gunéran guné waganén pulak yaké guné yo.

²³ “Guné apa kudiké kutdénγκwa du, Parisina du wawo, gunéké kapéredi mu yaaké dé yo. Guné yénaa yakwa du guné. Guné akwi gwalmu muniye tabé nak taaba sékét nak taababa kayék wan véti wan véti takne guné nakurak tabé Gotké kwayu. Waga kwayéte guné akwi kutjo wawo muniye tabé nak taaba sékét nak taababa kayék wan véti wan véti takne guné nakurak tabé Gotké kwayu. Kutjo wan némaa mu kaapuk. Wan makwal mu. Guné wani makwal muké sanévéknwute guné Moses wakwen apa kudiba kwaakwa némaa muké kaapuk sanévéknwugunékwa. Guné nak du taakwat kutkalé kaapuk yagunékwa. Guné nak du taakwaké mawulé kaapuk lékgunékwa. Guné Gotké miték sanévéknwumarék yate guné yaké waganékwa pulak kaapuk yagunékwa. Guné guna gwalmu muniye tabé nak taaba sékét nak

---

* **23:22:** Mt 5:34

taababa kayék wan véti wan véti takne nakurak tabé Gotké kwayégunékwa wan yéknwun. Wani mu kulaknyénymarék yaké guné yo. Wani makwal mu yate guné wekna wakwewurén némaa mu wawo yagunu mukatik guné miték yakatik guné yak.

²⁴ Méni kiyaan du dé nak dut yaabu wakwatnyéké yapatidékwá pulak, guné nak du taakwat yéknwun yaabu wakwatnyéké guné yapatiyu. Guné makwal mu yaké guné apa jébaa yate miték yo. Némaa mu yaké guné yékéyaak yo. Yate keni du pulak guné yo. Dé gu tuwe kaké yate makwal saat guba kwaadéka kutdénge dé kérae kure ye guriksado. Yate bulmakawu guba kwaadéka kutdénge marék yate dé bulmakawu gu wale ko.

²⁵ “Guné apa kudiké kutdéngekwá du, Parisina du wawo, gunéké kapéredi mu yaaké dé yo. Guné yénaa yakwa du guné. Guné awu yakutnyéte kapasaknwu male guné yakutnyu. Yaalésaknwu kaapuk yakutnyégunékwa. Yagunéka yaalé kapéredi dé yo. Guné guna sépéké sanévéknwute wupmalemu gwalmu nak du taakwat nyégéle gwalmu las sél ye bakna kéraagunéka guna mawulé kapéredi dé yo, wani awuna yaalésaknwu kapéredi yadékwá pulak.

²⁶ Guné Parisina du, méni kiyaan du yaabuké miték kutdénge marék yadakwa pulak, guné kaapuk miték kutdéngegunén. Guné awu yakutnyéte taale awulaba yakutnyéké guné yo. Waga yagunu kapasaknwu yéknwun yaké dé yo. Waga yagunéran pulak guné kapéredi mawulé kulaknyénye yéknwun mawulé yagunu guna

mawulé miték tédu guné yéknwun mu yakwa du raké guné yo.

²⁷ “Guné apa kudiké kutdéngkwa du, Parisina du wawo, gunéké kapéredi mu yaaké dé yo. Guné yénaa yakwa du guné. Guné gaaba ségwi rémdan waagu pulak guné ro. Du taakwa wani waagu takuba de yéknwun mu takno.

²⁸ *Taknadaka nak du taakwa véte wani muké male sanévéknwute de wo, ‘Wan yéknwun.’ Naate wate de ada waaguba kwaakwa kiyaan duna apa kapéredi muké wawo kaapuk kutdéngdan. Guné waga pulak. Du taakwa gunat véte de wo, ‘Wan yéknwun mu yakwa du.’ Naate wate de kaapuk kutdéngdan. Guna mawulé kapéredi dé yo. Yadéka guné yénaa yate kapéredi mu guné yo.

Yadan kapéredi mu Got derét yakatadéranké dé wakwek

²⁹ “Guné apa kudiké kutdéngkwa du, Parisina du wawo, gunéké kapéredi mu yaaké dé yo. Guné yénaa yakwa du guné. Gotna yéba kudi wakwen du, nak yéknwun mu yakwa du wawo déknyényba re kiyaadaka rémdaka guné rémdan taaléba yéknwun mu takno.

³⁰ Takne guné wo, ‘Naané naana képmawaara radan tulé rano mukatik, naané, de yadan pulak, Gotna yéba kudi wakwen duwat viyaapérekmarék yakatik naané yak.’

³¹ *Naate wate guné derét viyaapéreknén duna képmawaara ragunékwaké guné wo. Waga wate ragunéka guna mawulé deku mawulé pulak dé tu.

---

* **23:28:** Lu 16:15   * **23:31:** Ap 7:52

32 Tédéka de kapéredi mu yadan pulak, guné wawo kapéredi mu yo.

33 *Guné kapéredi mu yakwa du. Duwat tikwa kaabe pulak rate guné kapéredi mu yo. Got wadu guné kapéredi taalát yéké guné yo. Nak taalát yaage yéké yapatiké guné yo.

34 *[“]Wuné wawuru Gotna yéba kudi wakwekwa du, yéknwun mawulé pukaakwa du, Gotna kudiké yakwatnyékwa du gunéké yaaké de yo. Wuné kutdéngek. De yaado guné lasnyét viyaapéregké guné yo. Lasnyét miba viyaapata taknaké guné yo. Lasnyét guné Gotna kudi bulgunékwa gaba raamény baagwit viyaaké guné yo. Lasnyét kélékére yéké guné yo kés gayét nak gayét.

35 *Guné waga yagunu Got yagunén kapéredi mu gunat yakataké dé yo. Déknyényba guna képmawaara wupmalemu yéknwun mu yan duwat de viyaapéreknék. Taale Ken déku wayékna Ebelét dé viyaapéreknék. Viyaapérékdéka guna képmawaara yéknwun mu yakwa duké kélik yate derét de viyaapéreknék. Viyaapéregkére ye viyaapéregkére ye kukba de Berekaiana nyaan déku yé Sekaraia dérét de viyaapéreknék. Dé Gotna gana nyédéba tédéka de dérét viyaapéreknék.

36 Viyaapérékdanké Got yadan kapéredi muké sanévéknwute guné deku képmawaarat némaanba yakataké dé yo. Guné kényi tulé rakwa du, yadan kapéredi mu gunat némaanba yakataké dé yo.

---

* 23:33: Mt 3:7   * 23:34: 1 Te 2:15   * 23:35: Jen 4:8; Yi 11:4

Adél wuné gunat wakweyo.”

Jisas Jerusalemba rakwa du taakwaké dé némaa mawulé léknék

³⁷ *Jisas wani kudi watakne dé waba tén du taakwat véte dé wak, “Guné Jerusalemba rakwa du taakwa, guné Gotna yéba kudi wakwen duwat guné viyaapéreknék. Got wadéka déku kudi kure yén du gunéké de yék. Yédaka guné derét matut viyaagunéka de kiyaak. Gunéké wuné mawulé léknu. Séraa kéraalén nyaanké sarépgwe rate déké miték vélékwa pulak, wuné wupmalemu apu gunat kutkalé yate gunéké miték véké wuné mawulé yak. Mawulé yawuréka guné kélik guné yak.

³⁸ Yagunénké kukba du yae guna gayé yaalébaanké de yo. Yaalébaando guné waba ramarék yaké guné yo. Guna gayé bakna taalé téké dé yo.

³⁹ *Wuné kutdénégék. Guné wunat tépa bari vémarék yaké guné yo. Kukba guné wunéké waké guné yo, ‘Got wadéka dé wani du yaak. Naané déku yéba kevékéngé naané yo.’ Naate wagunu wuné gwaamale yaawuru guné wunat tépa véké guné yo. Adél wuné gunat wakweyo.” Naate dé Jisas wak.

24

Gotna kudi buldakwa némaa ga yaalébaandaranké dé wakwek

---

* 23:37: Ap 7:59   * 23:39: Sam 118:26

¹ *Jisas Gotna kudi buldakwa némaa ga kulaknyénytakne yéké yadéka de déku du déké yaak. Yae de dérét wak, “Mé vé. Kéni ga wan yéknwun ga.”

² Naate wadaka dé derét wak, “Ao, bulaa wan yéknwun ga. Yéknwun matut yadaka naané vu. Kukba du yae kéni ga akwi yaalébaanké de yo. Yaalébaante de kéni matu kérae yatjadado kéni matu nak matuba kwaamarék yaké dé yo. Adél wuné gunat wakweyo.”

Wupmalemu kapéredi mu yaadéranké dé Jisas wakwek

³ Wani kudi watakne Jisas wani ga kulaknyénytakne ye dé Oliv nébat waaré. Waare radéka déku du male déké ye de dérét wak, “Naanat mé wakwe. Yani nyaa Gotna kudi buldakwa némaa ga yaalébaanké de yo? Samu mu taale yaadu vétakne kéga waké naané yo, ‘Ao, bulaa Jisas gwaamale yaaran nyaa bari yaaké dé yo. Yaadu kéni kápmaa bari kaapuk yaké dé yo.’ Yani nyaa naané waga waké naané yo?”

⁴ Naate waatadaka dé Jisas wak, “Guné jérawu yaké guné yo. Yate yénaa yakwa duna kudi véknwumarék yaké guné yo.

⁵ *Wani kudi wuné wo, wupmalemu du yae de gunat yénaa yaké mawulé yadaran bege. Yénaa yate wuna yéba wakwete de nak nak kéga waké de yo, ‘Wuné Got wadén ban Kraiss wuné.’ Naate wado wupmalemu du taakwa yénaa yadan kudi véknwuké de yo.

---

* 24:1: Lu 19:44   * 24:5: Mt 24:23-24; 1 Jo 2:18

⁶ Wupmalemu du waariyaké de yo. Waariyado nak du waariyadakwaké bulké de yo. Yado véknwute guné wup yamarék yaké guné yo. Taale waga yaké de yo. Sésékukba yaaran tulé kukba yaaké dé yo.

⁷ Nak kępmaaba rakwa du taakwa de nak kępmaaba rakwa du taakwa wale waariyaké de yo. Nak némaan banna kém nak némaan banna kém wale waariyaké de yo. Wupmalemu kępmaaba du taakwa kaadé wale re kiyaaké de yo. Wupmalemu kępmaaba wupmalemu apu apakélé anyék kutké lé yo.

⁸ Wani kapéredi mu wan taakwa nyaan batnyé kéraaké yate kaagél kutdakwa pulak. Wani taakwa kaagél las wawo kutdaran pulak, kukba kapéredi mu las wawo yaaké dé yo.

⁹ *[“]Guné wuna du ragunékwaké akwi kępmaaba rakwa du taakwa gunéké kélík yaké de yo. Yate gunat kérae kure ye kapéredi mu gunat yate gunat viyaapérekgé de yo.

¹⁰ Wani tulé wupmalemu du taakwa wunéké kuk tiyaaké de yo. Wupmalemu du taakwa deku du taakwaké kélík yate derét deku maamaké kwayéké de yo.

¹¹ *Kukba wupmalemu du yae nak nak yénaa yate kéga waké de yo, ‘Wuné Gotna yéba kudi wakwekwa du wuné.’ Naate wate yénaa yado wupmalemu du taakwa deku kudi véknwuké de yo.

¹² Wupmalemu du taakwa wupmalemu kapéredi mu yaké de yo. Yate de yéknwun mawulé

---

* 24:9: Mt 10:22; Jo 16:2   * 24:11: 1 Jo 4:1

kulaknyénytakne de nak du taakwaké mawulat kapére yamarék yaké de yo.

¹³ Wani tulé wuna du taakwa deku mawuléba apa yate wuna jébaa kutsaakudaran kukba Got derét kéraadu de dé wale miték rasaakuké de yo apuba apuba.

¹⁴ *Wuna du taakwa gege gayét yéte akwi kápmaaba rakwa du taakwat wuna kudi kéga wakweké de yo, ‘Got némaan ban rate du taakwaké miték véké dé yo.’ Naate wakwedo kukba sésékukba yaaran nyaa yaaké dé yo.” Naate dé Jisas wak.

Kapéredi mu yadaranké dé Jisas kudi wakwek

¹⁵ *Guné kényi nyégaba véte kényi muké miték sanévéknwuké guné yo.

Wani kudi watakne dé Jisas kéga wakwek: “Déknyényba Gotna yéba kudi wakwen du nak déku yé Danyel dé kényi kudi kavik: Kukba du nak yae Gotna kudi buldakwa némaa gaba Got waatidén mu nak taknaké dé yo. Taknadu de wani gaké ‘Kapéredi ga’ naaké de yo. Waga kavidén mu yaaladu guné véké guné yo.

¹⁶ Véte wani tulé guné Judiaba rakwa du taakwa guna gayé kulaknyénytakne nébat bari yaage yéké guné yo.

¹⁷ Wani tulé kaapaba rakwa du taakwa bari yaage yéké de yo. Deku gwalmu kéraaké deku gat tépa wulaamarék yaké de yo. Bakna yaage yéké de yo.

---

* **24:14:** Mt 28:19   * **24:15:** Dan 11:31

18 Yaawiba tékwa du taakwa gayét gwaamale ye baapmu wut las wawo kéraamarék yaké de yo. Bari yaage yéké de yo.

19 Wani kapéredi tulé nyaan tékwa taakwa, baadiké munyaa kwayékwa taakwa bari yaage yéké yapatiké de yo. Deké wuné mawulé léknu.

20 Wani kapéredi tulé maas viyaakwa tuléba yaadéran yaga pulak guné bari yaage yéké guné yo? Wani kapéredi tulé yaap ra nyaaba yaadéran yaga pulak guné bari yaage yéké guné yo, Moses wakwen apa kudi yaap ra nyaaba guné séknaa yaabuba yémuké waatidékwá bege? Yégunéranké sanévéknwute guné Gorét waataké guné yo, wani kapéredi tulé wani tuléba yaamarék yaduké.

21 Wani tulé wupmalemu kapéredi mu yaaké dé yo. Wani kapéredi mu akwi kapéredi mat talaknaké dé yo. Déknyényba Got akwi mu kuttak-nadén tulé waga pulak kapéredi mu las kaapuk yaan. Bulaa wawo kukba wawo waga pulak kapéredi mu tépa yaamarék yaké dé yo.

22 Wani kapéredi mu yaadu Got déku du taak-waké mawulé lékte wadu wani mu bari kaapuk yaké dé yo. Waga wamarék yadu mukatik akwi du taakwa kiyaado.

23 “Wani tulé du las gunat kéga wadaran, ‘Wani duṭ mé vé. Wan Got wadén ban Kraiis waba dé ro.’ Naate wadaran guné deku kudi véknwumarék yaké guné yo. De yénaa de yo.

24 *Wupmalemu du yae Gotna du taakwat yénaa yate nak nak kéga waké de yo, ‘Wuné Got wadén ban Kraiis wuné.’ Waga wado las yénaa

---

* 24:24: 2 Te 2:9; Re 13:13

yate nak nak kéga waké de yo, ‘Wuné Gotna yéba kudi wakwekwa du wuné.’ Naate watakne de yénaa taknate kés pulak nak pulak apa jébaa, déknyényba vémarék yagunén apa jébaa wawo yaké de yo. Guna mawulé yaalébaanké waga yaké de yo.

²⁵ Gunat wunébu wakwek, kukba yaaran muké. Kukba wani mu yaadu guné véte kutdénge guné deku kudi véknwumarék yaké guné yo.

²⁶ “Du taakwa las gunat waké de yo, ‘Mé vé. Got wadén ban Kraiss dé du ramarék taaléba dé ro.’ Naate wadaran guné wani taalat yémarék yaké guné yo. De gunat waké de yo, ‘Mé vé. Got wadén ban Kraiss wani gaba dé awula ro.’ Naate wadaran guné deku kudi véknwumarék yaké guné yo.”

²⁷ Wuné Akwi Du Taakwana Nyaan gwaamale giyaawuru akwi du taakwa véké de yo. Nyét kulabidéka akwi du taakwa védakwa pulak, guné akwi wuné giyaawuru véké guné yo. Waga végunéranké sanévéknwute guné deku yénaa kudi véknwumarék yaké guné yo.”

²⁸ Naate watakne dé Jisas kényi kudi wakwek, “Kwarékadi yaate jawudaka véte guné kiyaan kwaami nak radékwaké kutdéngek. Wani muké kutdénngunékwa pulak, guné wakwewurén mu véte kutdéngeké guné yo, wuné yaawuréranké.”

Jisas yaadéranké dé kudi wakwek

²⁹ *Wani kudi watakne dé Jisas kéga wakwek: “Wani kapéredi mu yédu bari nyaa vémarék yadu gaan yaké dé yo. Yadu baapmu wawo vémarék

---

* **24:29:** 2 Pi 3:10; Re 6:12-13

yalu kun nyétba akéréké de yo. Akérédo nyétba tékwa akwi mu ségénte yeyé yeyaké de yo.

³⁰ *Yado kéni kápmaaba rakwa akwi du taakwa déknyényba vémarék yadan apa mu véké de yo nyétba. Véte wunéké kutdéngké de yo. Kutdéngte de géraaké de yo. Géraate de wuné Akwi Du Taakwana Nyaan wunat véké de yo. Wuné apat kapére yate nyaa vékwa pulak yate buwiba rate giyaawuru véké de yo.

³¹ *Védo nyétba rakwa du nak kaany némaanba yapévudu wuné wawuru wuna kudi kure giyaakwa du akwi kápmaaba tékwa gege gayét ye Gotna du taakwat kure yéte nakurakba taknaké de yo.”

Miték sanévéknwudoké dé Jisas kudi wakwek

³² Wani kudi watakne dé Jisas kéga wakwek: “Miké miték mé sanévéknwu. Mi las gaga périye kwény lépidéka véte guné kutdéngék. Kadému naaré yakwa tulé bulaa dé yao.

³³ Wani mit véte tuléké kutdénggunékwa pulak, guné wakwewurén mu véte kutdéngké guné yo. Wuné bari bari gwaamale yaaké wuné yo. Waga kutdéngké guné yo.

³⁴ Gunat wuné wakweyo. Bulaa rakwa du taakwa las kiyaamarék yate wekna rate wakwewurén akwi mu véké de yo.

³⁵ Nyét kápmaa wawo kaapuk yaké dé yo. Wuna kudi kaapuk yamarék yaké dé yo. Rasaakuké dé yo. Adél wuné gunat wakweyo.

---

* **24:30:** Re 1:7; Mt 26:64   * **24:31:** 1 Ko 15:52; 1 Te 4:16

Gwaamale yaadéran nyaaké kutdéngmarék yadaranké dé wakwek

36 **“Yani nyaa gwaamale yaaké wuné yo? Kéni kápmaaba rakwa du taakwa wani nyaaké kaapuk kutdéngdan. Gotna kudi kure giyaakwa du wani nyaaké kaapuk kutdéngdan. Wuné Gotna nyaan rate wuné wawo las kaapuk kutdéngwurén. Wuna yaapa dé kapmu dé gwaamale yaawuréran nyaaké kutdéngék.*

37 **Déknyényba Noa ran tulé du taakwa yadan pulak, gwaamale yaawuréran tulé du taakwa waga male yaké de yo.*

38 *Noa ran tulé apakélé kwayé kwamarék yaléka du taakwa de Gotké sanévéknwumarék yate kéni kápmaana muké male de sanévéknwuk. Sanévéknwute kadému kadan, gu kadan, taakwa yadan, waga yadaka dé Noa apakélé sip yatakne dé wani sipba wulaak.*

39 **Wani du taakwa Gotké sanévéknwumarék yate apakélé kwayéké kaapuk sanévéknwudan. Yadaka apakélé kwayé kwaléka de gu ke akwi kiyaasadak. Wuné Akwi Du Taakwana Nyaan gwaamale yaawuréran tulé wupmalemu du taakwa wani du taakwa yadan pulak, kéni kápmaana muké male sanévéknwuké de yo.*

40 *Gwaamale yaawuréran tulé du vétik kadému yaananbérén kápmaaba jébaa yabéru Gotna kudi kure giyaakwa du naknét kéraate naknét kulaknyényké de yo.*

41 *Wani tulé taakwa vétik kadému kawu*

---

* **24:36:** Ap 1:7; 1 Te 5:1-2

* **24:37:** Jen 6:5-8

* **24:39:** Jen

7:6-23

saakérabéru Gotna kudi kure giyaakwa du naknét kéraate naknét kulaknyényké de yo.

⁴² *De waga yado guné wunéké raségéte miték véké guné yo. Wuné guna Némaan Ban yaawuréran nyaaké kaapuk kutdénngunén. Yate guné wunéké raségéte miték véké guné yo.

⁴³ *“Kéni aja kudi mé miték véknwu. Sél yakwa du yaaran tuléké gana bapadu kutdénngdu mukatik dé widé kwaamarék yate miték védu sél yakwa du déku ga péræe wulaamarék yakatik dé yak.

⁴⁴ Wani kudiké sanévéknwute guné wunéké raségéte miték véké guné yo. Guné kaapuk kutdénngunén. Yani tulé wuné Akwi Du Taakwana Nyaan gwaamale yaaké wuné yo? Kutdénngmarék yagunéran tulé wuné gwaamale yaaranké sanévéknwute guné wunéké raségéte miték véké guné yo.”

Yéknwun jébaa yakwa du hét kapéredi jébaa yakwa du

⁴⁵ Wani kudi watakne dé Jisas kéga wakwek: “Yéknwun mawulé yate yéknwun jébaa yakwa du kéga yaké dé yo. Déku némaan ban dérét kéga waké dé yo, ‘Méné wuna jébaa yakwa duké téségéké méné yo. Yate méné deké kadému kwayéké méné yo.’ Naate watakne yédu dé waga yaké dé yo.

⁴⁶ Yadu kukba déku némaan du gwaamale yae véte waké dé yo, ‘Méné jébaa miték ménébu yak.

---

* 24:42: Mt 25:13   * 24:43: Re 3:3

Wan yéknwun.’ Naate wadéran yéknwun jébaa yakwa du yéknwun mawulé yate miték raké dé yo.

⁴⁷ *Déku némaan ban yadén yéknwun jébaa véte waké dé yo, ‘Méné gwaamale yaawuréran nyaaké kutdénngmarék yate, méné yéknwun jébaa ménébu yak. Wan yéknwun. Bulaa méné wuna akwi gwalmuké miték véké méné yo.’ Naate waké dé yo.

⁴⁸ Kapéredi mawulé yate kapéredi jébaa yakwa du déku mawuléba kéga waké dé yo, ‘Wuna némaan ban nak gayét ye dé bari gwaamale yaamarék yaké dé yo.’

⁴⁹ Naate watakne dé dé wale jébaa yakwa duwat viyaaké dé yo. Viyaatakne dé waagété gu kakwa du wale rate kadému kate waagété gu kate dé waagété yaké dé yo.

⁵⁰ Yate déku némaan banké sanévéknwumarék yadu wani tulé déku némaan ban gwaamale yaaké dé yo. Kutdénngmarék yadéran tulé gwaamale yaaké dé yo.

⁵¹ Yae wani jébaa yakwa du yan kapéredi mu véte dérét némaanba viyaaké dé yo. Viyae wadu dé ye yénaa yakwa du wale raké dé yo, kapéredi taaléba. Wani taaléba raran du taakwa némaa kaagél kutte géraaké de yo. Yéknwun taaléba raké mawulé yate de némaanba géraaké de yo.” Naate dé Jisas aja kudi wakwek, de yéknwun mawulé yate gwaamale yaadéranké raségédoké.

25

Taakwa taaba vétikgé dé Jisas aja kudi wakwek

---

* **24:47:** Mt 25:21, 23

¹ *Wani kudi watakne dé Jisas kéga kudi wakwek: “Gwaamale yaawuréran nyaa Got wadu du taakwa las dé wale rado du taakwa las dé wale ramarék yaké de yo. Got némaan ban rate kéga yaké dé yo. Du nak taakwa yaké dé yak. Yadéka taakwa taaba vétik deku lam kérae kure de dérét véte kwole ye du bét taakwa wale kadému kaké de yaabuba yék.

² Wani taakwa naktaba de yéknwun mawulé yak. Yadaka taakwa naktaba de kaapuk miték sanévéknwudan.

³ Yate de deku lam kure yéte de yaa sérak gu las wawo kaapuk kure yédan.

⁴ Yadaka de yéknwun mawulé yan taakwa deku lam kure yéte yaa sérak gu las wawo de kure yék.

⁵ Ye yaabuba radaka dé taakwa yaran du bari kaapuk yaadén. Yadéka wani taakwana méni widé yadéka de kwaak.

⁶ “Nyédé gubés yadéka dé du nak kéga waak, ‘Taakwa yaran du kényi dé yao. Guné ye yaabuba dérét véte guné kwole yaaké guné yo.’

⁷ Naate waadéka wani kudi véknwutakne de wani taakwa akwi ligéne raapme de deku lam séraknék.

⁸ Sérakdaka de miték sanévéknwumarék yan taakwa de yéknwun mawulé yan taakwat wak, ‘Guné naanéké yaa sérak gu las tiyaaké guné yo. Naana lam kiyaaagé dé yo.’

⁹ Naate wadaka de yéknwun mawulé yan taakwa derét wak, ‘Kaapuk. Kényi yaa sérak gu walkamu male dé tu. Naané gunéké gu las

---

* 25:1: Lu 12:35

kwayénaran sal naana lam akwi kiyaakgé dé yo? Guné sétuwat ye guné las kéraaké yo.’

¹⁰ Naate wadaka de wani gu kéraaké yédaka dé taakwa yaran du yaak. Yaadéka de yéknwun mawulé yan taakwa dérét kwole ye de kadému kadaran gat wulaak. Wulaadaka de gwés tépék.

¹¹*“Kukba miték sanévéknwumarék yan taakwa yae de waak, ‘Némaan ban, méné mé gwés naapi. Naané yaalaké naané.’

¹² Naate waadaka dé taakwa yaran du derét wak, ‘Kaapuk. Wuné gunat las kaapuk kutdéngwurén. Adél wuné wo.’ Naate dé miték sanévéknwumarék yan taakwat wak.”

¹³ *Wani kudi watakne Jisas dé derét wak, “Wani kudiké sanévéknwute wunéké wawo mé sanévéknwu. Gwaamale yaawuréran nyaaké guné kaapuk kutdénggunén. Yate guné wunéké raségéte miték véké guné yo.”

Jébaa yakwa du kupukgé dé Jisas aja kudi wakwek

¹⁴ Wani kudi watakne dé Jisas kényi aja kudi wakwek: “Gwaamale yaawuréran nyaa Got némaan ban rate kéga yaké dé yo. Némaan ban nak dé nak gayét yéké yate déku jébaa yakwa duwat waadéka yaadaka dé derét wak, de déku yéwaa kérae wani yéwaa wale jébaa yadoké.

¹⁵ *Watakne deku apaké kutdénge dé deké nak nak yéwaa munikwek. Nakgé dé wup-malemu yéwaa kwayék (5,000). Nakgé dé wup-

---

* **25:11:** Lu 13:25-27   * **25:13:** Lu 12:40   * **25:15:** Ro 12:6

male yéwaa kwayék (2,000). Nakgé dé walkamu yéwaa kwayék (1,000). Waga kwayétakne dé yék.

¹⁶ Yédéka wupmalemu yéwaa nyégélén du bari ye wani yéwaa wale jébaa ye dé wupmalemu yéwaa las wawo nyégélék.

¹⁷ Wupmale yéwaa nyégélén du dé wawo wani yéwaa wale jébaa ye dé wupmale yéwaa las wawo nyégélék.

¹⁸ Walkamu yéwaa nyégélén du dé wani yéwaa wale jébaa las kaapuk yadén. Dé ye waagu vae wani yéwaa dé waaguba rémék.

¹⁹ “Kukba wupmalemu kwaaré yédéka dé némaan ban tépa gwaamale yaak, déku jébaa yakwa duké. Yae dé deké kwayédén yéwaa ké de wale kudi bulké mawulé yak.

²⁰ Yadéka dé wupmalemu (5,000) yéwaa nyégélén du wani yéwaa kure yae kwayéte dé wak, ‘Némaan ban, méné wunéké wupmalemu (5,000) yéwaa méné tiyaak. Bulaa mé vé. Wani yéwaa wale jébaa yawuréka tiyaadan yéwaa kén kén. Wupmalemu (5,000) yéwaa las wawo wuné nyégélék.’

²¹ *Naate watakne akwi yéwaa (10,000) kwayédéka dé déku némaan ban wak, ‘Méné yéknwun jébaa yakwa du méné. Yéknwun jébaa ménébu yak. Méné makwal muké ménébu miték vék. Véménénké wuné wawuru méné wupmalemu muké némaan ban raké méné yo. Méné wuné wale rate, ané yéknwun mawulé yate miték raké ané yo.’

²² “Dé waga wadéka dé wupmale (2,000) yéwaa

---

* 25:21: Lu 16:10

nyégélén du yae dé wak, ‘Némaan ban, méné wunéké wupmale (2,000) yéwaa méné tiyaak. Bulaa mé vé. Wani yéwaa wale jébaa yawuréka tiyaadan yéwaa kén kén. Wupmale (2,000) yéwaa las wawo wuné nyégélék.’

²³ Naate watakne akwi yéwaa (4,000) kwayédéka dé déku némaan ban wak, ‘Méné yéknwun jébaa yakwa du méné. Yéknwun jébaa ménébu yak. Méné makwal muké ménébu miték vék. Véménénké wuné wawuru méné wupmale muké némaan ban raké méné yo. Méné wuné wale rate, ané yéknwun mawulé yate miték raké ané yo.’

²⁴ “Dé waga wadéka dé walkamu (1,000) yéwaa nyégélén du yae dé wak, ‘Némaan ban, wuné ménéké wuné kutdégék. Méné du taakwaké mawulé kaapuk lékménékwa. Méné gwalmu las wawo kéraaké mawulé yate jébaa yate méné nak du taakwat kutkalé kaapuk yaménékwa.

²⁵ Wuné ménéké wup yate wuné kápmaaba waagu vae ména yéwaa rémék. Tépa kérae wuné ména yéwaa ménéké wuné kure yao. Mé kut.’

²⁶ Naate wadéka dé némaan ban dérét wak, ‘Méné kapéredi jébaa yate wulkiyaa yakwa du méné. Wuné nak du taakwaké mawulé lékmarék yate, gwalmu las wawo kéraaké mawulé yate, jébaa yate, wuné nak du taakwaké kaapuk sanévéknwurékwa. Wan adél méné wak. Waga yawurékwaké ménébu kutdégék.

²⁷ Kutdégte samuké méné wuna yéwaa kure ye yéwaa taknadakwa gaba taknamaréék yak? Méné waba taknaménu mukatik wuné gwaamale yae

wani yéwaa kéraate yéwaa las wawo kéraakatik wuné yak.’

²⁸ Naate watakne dé jébaa yakwa nak duwat wak, ‘Guné déké kwayéwuren yéwaa dérét nyégéle guné wupmalemu (10,000) yéwaa yan duké kwayéké yo.’ Naate dé wak.”

²⁹ *Jisas wani kudi watakne dé derét wak, “Yéknwun jébaa ye wupmalemu gwalmu kéraan du taakwa kukba gwalmu las wawo kéraaké de yo. Yéknwun jébaa yamarék ye walkamu gwalmu yan du taakwa kukba bakna raké de yo.”

³⁰ Naate watakne dé Jisas wak, “Wani némaan ban dé déku jébaa yakwa duwat wak, ‘Guné kapéredi jébaa yan dut kérae kaapat yatjagwadéké guné yo. Yagunu dé gaankété yakwa kapéredi taaléba raké dé yo. Wani taaléba du taakwa némaa kaagél kutte géraaké de yo. Yéknwun taaléba raké mawulé yate de némaanba géraaké de yo.’ Naate dé némaan ban wak.”

Jisas némaan ban rate yadan mu kaatadéranké dé wakwek

³¹ *Wani kudi watakne dé Jisas kéga wakwek: “Kukba wuné Akwi Du Taakwana Nyaan gwaamale yaaké wuné yo. Gotna kudi kure giyaakwa du wuné wale yaado wuné akwi du taakwaké némaan ban raké wuné yo. Apat kapére yate némaan ban rate déké wakweké wuné yo.

³² Kéni kúpmaaba rakwa akwi du béré taakwa béré wuna méniba jawe saakiké de yo. Saakido wawuru de kém vétik téké de yo. Sipsipké

---

* 25:29: Mk 4:25   * 25:31: Mt 16:27

téségékwa du yadékwá pulak wuné yaké wuné yo. Dé jébaa yate sipsip meme pévédéka de sipsip nak taalát yédaka de meme nak taalát de yu. Wani du yadékwá pulak wuné yaké wuné yo.

³³ Yate wuné du taakwat wawuru de du taakwa las wuna yéknwun tuwa taababa tédo de las wuna aki tuwa taababa téké de yo.

³⁴ *Tédo wuné némaan ban rate wuna yéknwun tuwa taababa tékwa du taakwat kéga waké wuné yo, ‘Wuna yaapa Got gunat débu kutkalé yak. Bulaa guné mé yaala. Miték rasaakugunéran taalé débu miték yak. Déknyényba kényi kápmaa batnyé yadén tulé dé miték rasaakugunéran taaléké dé wak.

³⁵ Déknyényba wuné kaadé wale rawuréka guné wunéké kadému tiyaak. Gutak yadéka guné wunéké gu tiyaagunéka wuné kak. Wuné nak geba yaawuréka guné wunat guna gat kure yék.

³⁶ Wuné baapmu wut yamarék bakna téwuréka guné wunéké baapmu wut tiyaagunéka wuné gik. Kiyakiya yadéka guné wunat kutkalé yak. Wuné raamény gaba kwaawuréka guné yaate guné wunat vék. Waga yagunékné bulaa yéknwun taaléba miték rasaakuké guné yo.’

³⁷ “Wuné waga wawuru yéknwun mu yakwa du taakwa kéga waké de yo, ‘Némaan Ban, yani nyaa méné kaadé wale raménéka naané ménéké kadému kwayék? Yani nyaa méné guké kiyaaménéka naané ménéké gu kwayék?

³⁸ Yani nyaa méné nak geba yaaménéka naané ménat naana gat kure yék? Yani nyaa méné

---

* **25:34:** Lu 12:32

baapmu wut yamarék bakna téménéka naané ménéké baapmu wut kwayék?

³⁹ Yani nyaa ménat kiyakiya yadéka naané ménat kutkalé yak? Yani nyaa méné raamény gaba kwaaménéka naané ménat véké yék?’

⁴⁰ *Waga waatado wuné némaan ban rate derét kéga waké wuné yo, ‘Guné wuna jébaaba yaalan du taakwat nak kutkalé yate guné wunat wawo kutkalé guné yak. Adél wuné gunat wakweyo.’

⁴¹ *‘Wuné waga watakne wuné wuna aki tuwa taababa téran du taakwat kéga waké wuné yo, ‘Got gunéké débu kuk kwayék. Bulaa guné wunat kulaknyénytakne yaa yaansaakukwa taalat yéké guné yo. Wani yaa kiyaakmarék yaké dé yo. Déknyényba Got wani taalé yatakne dé wak, Seten déku du wale wani kapéredi taaléba raké de yo. Naate wadén taalat guné yéké guné yo.

⁴² Déknyényba wuné kaadé wale rawuréka guné wunéké kadému kaapuk tiyaagunén. Gutak wunat yadéka guné wunéké gu kaapuk tiyaagunén.

⁴³ Wuné nak geba yaawuréka guné wunat kaapuk kure yégunén guna gat. Wuné baapmu wut yamarék bakna téwuréka guné wunéké baapmu wut kaapuk tiyaagunén. Wunat kiyakiya yadéka, raamény gaba wawo kwaawuréka guné wunat kaapuk yae végunén.’

⁴⁴ ‘Wuné waga wawuru de wawo waké de yo, ‘Némaan Ban, yani nyaa méné kadému guké kiyaaménéka véte naané ménéké kadému gu kaapuk kwayénan? Yani nyaa méné nak geba yaaménéka, baapmu wut yamarék bakna

---

* 25:40: Yi 6:10   * 25:41: Re 20:10; Mt 7:23

téménéka, ménat kiyakiya yadéka, raamény gaba kwaaménéka, véte naané ménat kutkalé kaapuk yanan?’

⁴⁵ Naate wado wuné némaan ban rate derét kéga waké wuné yo: ‘Guné wuna jébaaba yaalan du taakwat nak kutkalé yamarék yate guné wunat wawo kutkalé kaapuk yagunén. Deké kuk kwayéte wunéké wawo guné kuk tiyaak. Adél wuné gunat wakweyo.’

⁴⁶ “Wuné waga wawuru wuna jébaaba yaalan du taakwat kutkalé yamarék yan du taakwa de kapéredi taalat yéké de yo. Ye waba rate apakélé kaagél kutsaakuké de yo. Yado wuna jébaaba yaalan du taakwat kutkalé yan du taakwa yéknwun gayét ye apuba apuba miték rasaakuké de yo.” Naate dé Jisas wak.

26

Némaan du Jisasnyét viyaapérékgé de kudi gik

¹ Jisas wani kudi wakwebutitakne dé déku duwat kényi kudi wakwek.

² * “Guné kutdénék. Nyaa vétik male re naané Juda Pasova waanakwa kadému sérakne kaké naané yo. Wani tulé de wuné Akwi Du Taakwana Nyaan wunat wuna maamaké kwayédo de wunat miba viyaapata taknaké de yo.” Naate dé derét wak.

³ Wani tulé Gotna gaba jébaa yakwa nyédé duna némaan du, kubu du wawo ye nyédé duna némaan ban déku némaan gaba jawe de rak. Wani némaan banna yé Kaiapas.

---

* **26:2:** Mt 20:17-18

4 Rate kudi de bulék, de akélak ye Jisasnyét kulékiye viyaapérékdaranké. Bulte waga yaké de kudi gik.

5 Kudi gite de wak, “Dérét viyaapérékgé naané yo. Kadému sérakne kanaran nyaa dérét kulékimarék yaké naané yo. Bulaa wupmalemu du taakwa wani kadému kaké keni gayét debu yaak. Bulaa naané Jisasnyét kulékinaran de rékaréka yate naanat némaanba waatiké de yo. De yédo naané dérét kulékiye viyaapérékgé naané yo.” Naate de wak.

Taakwa nak lé yéknwun yaama yakwa gu Jisasna maaknaba sévik

6 Jisas Jerusalem kulaknyénytakne dé Betanit yék. Ye saabe dé déknyényba lepéro yan du déku yé Saimon déku gaba dé rak.

7 Rate de kadému kadaka lé taakwa nak matut yadan makwal agérap kure yaak. Wani agérapba yéknwun yaama yakwa gu dé ték. Du wani gu kéraaké wupmalemu yéwaa kwayéké de yo. Wani taakwa yae lé Jisas ranba téte lé déku maaknaba wani gu sévik.

8 Séviléka de Jisasna du véte de rékaréka yak. Yate de wak, “Samuké lé wani gu bakna sévik?”

9 Wani gu wan yéknwun gu. Lé wani gu kwayétakne wupmalemu yéwaa nyégéle gwalmu yamarék du taakwaké kwayélu mukatik miték yakatik lé yak.”

10 Jisas deku kudi véknwute dé derét wak, “Samuké guné wani taakwat waatiyu? Waga yamarék yaké guné yo. Wan yéknwun mu lé yak wunéké.

¹¹ Gwalmu yamarék du taakwa de guné wale de rasaaku. Apuba apuba guné derét kutkalé yaké guné yo. Wuné guné wale rasaakumarék yaké wuné yo.

¹² *Wani taakwa wuné kiyaawuru waaguba rémdaranké sanévéknwute lé wani gu wuna sépéba sévik.” Naate wate dé Juda gaaba ségwi rémké yate yadakwaké dé wakwek.

¹³ Wakwetakne dé derét kéga wak, “Kukba de wuna kudi akwi kępmaaba wakwete kényi taakwa yan muké wawo wakweké de yo. Wakwete léké sanévéknwuké de yo. Adél wuné gunat wakweyo.” Naate dé derét wak.

Judas Jisasnyét némaan duké kwayéké dé bulék

¹⁴ Wani tulé dé Jisasna du nak déku yé Judas Iskariot dé Gotna gaba jébaa yakwa nyédé duna némaan duké yék.

¹⁵ Ye dé derét wak, “Guné wunéké samu tiyaa-gunu wuné Jisasnyét gunéké kwayéké wuné yo?” Naate wadéka de déké yéwaa las (30) kwayék.

¹⁶ Kwayédaka ye dé Jisasnyét déké kwayédéranké sanévéknwuk. Sanévéknwute dé wani muké bulmarék yate dérét kwayédéran tuléké dé raségék.

Jisas déku du wale de Pasova waadakwa tuléna kadému kak

¹⁷ *Pasova waanakwa tuléna kadému sérakne kanakwa tulé naané Juda béret kate yis kutmarék yadan béret male naané ko. Wani tulé yadéka yis kutmarék yadan béret batnyé sérakdan nyaa

---

* **26:12:** Jo 19:40   * **26:17:** Eks 12:14-20

Jisasna du déké yae de wak, “Yaba gwalmu las kawu saakérano Pasova waanakwa tuléna kadému rate kaké méné mawulé yo?”

¹⁸ Naate wadaka dé wak, “Guné Jerusalemét wulae déknyényba wakwewurén dut véte guné dérét waké yo, ‘Naana némaan ban, Gotna kudiké naanat yakwatnyékwa ban kéga dé wo, Wuné kiyaaran tulé kényi dé yao. Wuné wuna du wale ména gaba Pasova waanakwa tuléna kadému kaké naané yo.’ Naate guné dérét waké guné yo.”

¹⁹ Naate wadéka de Jisasna du wakwedén pulak ye de kadému kawu saakérak.

²⁰ Nyaa dawulidéka dé Jisas yae déku du taaba vétik sékérékne maanba kayék vétik waga de wale rate de kadému kak.

²¹ Kate dé dérét wak, “Naané wale rakwa du nak wunat wuna maamaké kwayéké dé yo. Adél wuné gunat wakweyo.”

²² Naate wadéka deku mawulé kapére yadéka kwagénte de nak nak dérét waatak, “Némaan Ban, wan wunéké méné wo, kapu kiyadéké méné wo?”

²³ *Naate waatadaka dé wak, “Wuné wale agérapba tékwa guba béret tawun du wunat maamaké kwayéké dé yo.

²⁴ Wuné Akwi Du Taakwana Nyaan kiyaaké wuné yo. Gotna nyégaba kiyaawuréranké déknyényba de kudi kavik. Kiyaawuru kapéredi mu yaaké dé yo, wunat maamaké kwayéran duké. Wani dut déku néwaa kéraamarék yalu mukatik wan yéknwun.”

---

* **26:23:** Sam 41:9

25 Naate wadéka dé Jisasnyét maamaké kwayéran du Judas dé wak, “Némaan ban, wan wunéké méné wo, kapu yaga pulak?” Naate wadéka dé Jisas dérét wak, “Ao. Wan adél méné wo.” Naate dé Jisas wak.

Jisas dé déku duké béret gu wawo dé kwayék

26 *Jisas déku du wale rate kadému kate dé béret kérae dé Gorét wak, “Yéknwun mu ménébu tiyaak. Wan yéknwun.” Naate watakne béret bule dé déku duké kwayéte dé wak, “Guné kérae guné kaké yo. Kén wuna sépé.”

27 *Naate watakne dé wain gu tén agérap nak kérae dé Gorét wak, “Yéknwun gu ménébu tiyaak. Wan yéknwun.” Naate watakne dé déku duké kwayéte dé wak, “Guné akwi kényi gu kaké guné yo.

28 Kén wuna wény. De wunat viyaapérékdo wuna wény akudu guné véte kutdénké guné yo, Got du taakwat kutkalé yaké wakwedén kudi adél yadéranké. Wuna wény akudu Got wupmalemu du taakwa yadan kapéredi mu yatnyéputiké dé yo.

29 Gunat wuné wakweyo. Kényi kékmaaba wekna rate wuné wain gu tépa kamarék yaké wuné yo. Kukba wuna yaapa Got du taakwaké némaan ban radu, naané déku gayéba dé wale rate wuné guné wale kulé wain gu kaké wuné yo.”

30 Wani kudi wadéka de Gotna nyégaba kwaakwa gwaaré waatakne raapme gwaade de Oliv nébat waarék.

* 26:26: Jo 6:54-56   * 26:27: 1 Ko 10:16

Jisas dé wak Pita déké kuk kwayédéranké

³¹ *De yaabuba yéte dé Jisas déku duwat wak, “Bulaa gaan guné akwi wunéké kuk tiyaate yaage yéké guné yo. Waga wuné kutdégék. Yaage yégunéranké Gotna kudi déku nyégaba kéga dé kwao: Wuné sipsipké téségékwa duwat viyaawuru de sipsip yaage yéké de yo.

³² *Wani kudi wadéka pulak yaage yégunu wuné kiyaaké wuné yo. Kiyae kukba tépa nébéle raapme wuné Galilit taale yéké wuné yo. Yéwuru guné kukba yaaké guné yo.”

³³ Naate wadéka dé Pita dérét wak, “Wuné ménéké kuk kwayémarék yaké wuné yo. Wuné yaage yémarék yaké wuné yo. Nak du ménéké kuk kwayéte yaage yédaran, wuné waga yamarék yaké wuné yo.”

³⁴ *Naate wadéka dé Jisas wak, “Wuné kutdégék. Bulaa gaan séraa waamarék yadu méné apu kupuk waké méné yo, ‘Wuné Jisasnyét las kaapuk kutdégwuré.’ Naate waménu séraa waaké dé yo. Waga kutdégte wuné ménat wo.”

³⁵ Naate wadéka dé Pita wak, “Kaapuk. Waga wamarék yaké wuné yo. Wuné méné wale kiyaawuréran wuné wup yamarék yaké wuné yo. Wani kudi wamarék yaké wuné yo.” Naate wadéka Jisasna nak du akwi waga male de wak.

Jisas dé Gorét waatak Getsemaniba

³⁶ Wani kudi watakne Jisas déku du wale waga de taalat nak wulaak. Wani taaléna yé Getsemani. Waba rate dé derét wak, “Guné kéba mé ra.

---

* **26:31:** Jo 16:32; Sek 13:7

* **26:32:** Mt 28:7

* **26:34:** Mt

26:69-75

Wuné ye Got wale kudi bulké wunék.” Naate watakne dé Pita, Sebedina nyaan vétiknét waga kwole de yék.

³⁷ Yédaka dé déku mawulé kapére yadéka dé sanévéknwu wanévéknwuk.

³⁸ *Yate dé derét wak, “Wuna wuraanyan dé génu. Kén kiyaaké wuné yo. Guné kéba raké guné yo. Widé kwaamarék yaké guné yo.”

³⁹ *Naate wadéka de radaka dé walkamu ye kępmaaba kwaate dé Gorét wak, “Wuna yaapa, méné akwi muké méné apa yo. Méné yaaran muké waké mawulé yaménéran méné waménu wunéké yaaran kapéredi mu wunéké yaamarék yaké dé yo. Waga ménat wuné waato. Méné mawulé yawurékwa pulak yamarék yaké méné yo. Méné mawulé yaménékwa pulak yaké méné yo.”

⁴⁰ Wani kudi watakne dé déku duké gwaamale ye dé vék de widé kwaadaka. Véte dé derét waaséligénte dé Pitat wak, “Yaga pulak? Guné makwal tulé wuné wale raké guné yapatiyu. Guné widé guné kwaak.

⁴¹ Guné widé kwaamarék yate miték sanévéknwute Gorét waataké guné yo, kapéredi mu gunat yaalébaanmarék yaduké. Wuné kutdengék. Guné widé kwaamuké kélik yagunéka guna sépé apa yamarék yadéka gunat widé yadéka guné widé kwaak.”

⁴² *Naate watakne tépa derét kulaknyénytakne walkamu ye dé Gorét kéga wak, “Wuna yaapa,

---

* 26:38: Jo 12:27   * 26:39: Yi 5:7-8   * 26:42: Yi 4:15

wunéké yaaran kapéredi mu wunéké yaadu wuné wani muké kuk kwayémarék yaké wuné yo. Wani muké kusékétké wuné yo. Méné mawulé yaménékwa pulak yaké méné yo.”

⁴³ Naate watakne déku duké tépa gwaamale ye dé vék de tépa widé kwaadaka. Deku méné widad kapére yadéka de widé kwaak.

⁴⁴ Déku duwat tépa kulaknyénytakne ye dé Gorét tépa waatak. Taale Gorét waatadén kudi male dé tépa waatak.

⁴⁵ Waatatakne déku duké gwaamale yae derét waaséligénte dé wak, “Yaga pulak? Guné wekna guné widé kwao? Mé véknwu. Wuné Akwi Du Taakwana Nyaan wunat kapéredi mu yakwa duké kwayédéran tulé kényi dé yao.

⁴⁶ Mé raapgunu yéno. Mé vé. Wunat maamaké kwayéran du déwa yaakwa.”

Judas dé Jisasnyét maamaké kwayék

⁴⁷ Jisas wekna téte buldéka dé déku du nak Judas yaak. Wupmalemu du de waariyadakwa kulaa baagé wawo kure de dé wale yaak. Gotna gaba jébaa yakwa nyédé duna némaan du, Isrelna kubu du wawo taknaba waga wadaka de yaak.

⁴⁸ Taknaba Jisasnyét maamaké kwayéran du Judas dé Jisasnyét kulékiran duwat wak, “Wuné taama véran (daama réngan) du wan Jisas. Guné dérét kulékiké guné yo.”

⁴⁹ Judas Jisaské bari yae dé wak, “Némaan ban, méné miték raké méné yo.” Naate watakne dé dérét taama vék (daama réngék).

⁵⁰ Yadéka dé Jisas dérét wak, “Méno, yaké mawulé yate yaké yaaménén mu bari yaké méné yo.” Naate wadéka de déké yae dérét kulékik.

⁵¹ *Kulékidaka dé Jisas wale tén du nak waariyadékwá kulaa kelikne dé nyédé duna némaan banké jébaa yakwa dut viyaate déku waan takutépakdéka dé akérék.

⁵² Akérédéka dé Jisas dérét wak, “Waariyaménékwá kulaa tékwa wutba mé laakwa. Waariyadakwa kulaat du waariyado nak du derét waariyadakwa kulaat viyaado de kiyaké de yo.

⁵³ Wuné mawulé yawuru mukatik wuné wuna yaapat waatawuru dé bari wadu déku kudi kure giyaakwa wupmalemu du yae wunat kutkalé yado. Wani muké méné kaapuk sanévéknwuménén. Wuné wuna yaapat waga waatamarék yaké wuné yo.

⁵⁴ Déknyényba du las Gotna nyégaba de kavik, nak du yae wunat kulékiye kure ye viyaapérekdaranké. Wuna yaapa wunat kutkalé yaduké waatawuru mukatik kavidan kudi adél yamarék yadu. Wuné wuna yaapa wunat kutkalé yaduké waatamarék yawuru de déku kudi kure giyaakwa du wunat kutkalé yaké yaamarék yaké de yo.”

⁵⁵ Wani kudi watakne dé Jisas dérét kulékiké yaan duwat wak, “Guné wunat kulékiké yaate samuké guné waariyagunékwá kulaa baagé wawo kure yao? Guné sél yakwa dut viyaaké guné wani mu kure yao, kapu yaga pulak?

---

* **26:51:** Jo 18:26

Wupmalemu nyaa wuné Gotna kudi bulnakwa némaa gaba rate wuné du taakwat Gotna kudiké yakwatnyék. Waba rawuréka guné wunat kaapuk kulékigunén.

⁵⁶ *Wunat yagunékwa muké déknyényba du las Gotna nyégaba de kavik. Kavidaka bulaa deku kudi adél dé yo.” Naate wadéka déku du akwi dérét kulaknyénytakne de yaage yék.

Jisas Isrelna némaan duna méniba dé ték

⁵⁷ Jisasnyét kulékin du de dérét kure yék Kaiapasna gat. Kaiapas wan Gotna gaba jébaa yakwa akwi nyédé du deku némaan ban. Apa kudiké kutdénkwa du, Isrelna kubu du wawo Kaiapasna gaba jawe radaka de Jisasnyét wani gat kure yék.

⁵⁸ Yédaka dé Pita Jisasna kukba ye dé séknaaba ték. Tété dé vék Jisasnyét kulékin du dérét kure wani gaba wulaadaka. Véte dé kwabugi du wale kaapaba dé rak. Jisasnyét yadaran mu véké nae dé rak.

⁵⁹ Nyédé duna némaan du, Isrelna nak némaan du wawo de Jisasnyét viyaapérekgé de mawulé yak. Yate de wak, “Jisas yadén kapéredi muké kiyadé waké yo?” Naate wate de yénaa kudiké kélík kaapuk yadan.

⁶⁰ Yate wadaka de wupmalemu yénaa yakwa du yae de Jisas yan muké wakwek. Wakwedaka némaan du de yadén kapéredi muké las kaapuk véknwudan. Yadaka bét du vétik yaak.

⁶¹ *Yae bét wak, “Wani du kéga dé wak, ‘Wuné Gotna kudi bulnakwa némaa ga yaalébaanké

---

* **26:56:** Mt 26:31; Jo 16:32   * **26:61:** Jo 2:19-21

wuné yo. Yaalébaane nyaa kupuk yédu wuné tépa kaaké wuné yo.’ Naate wani du dé wak.”

⁶² Wani kudi wabétka dé nyédé duna némaan ban raapme téte dé Jisasnyét wak, “Samuké méné bétku kudi kaatamarék yo? Bétku kudi yaga pulak?”

⁶³ Naate wadéka Jisas kudi las kaapuk buldén. Yadéka dé nyédé duna némaan ban dérét wak, “Wuné rasaakukwa ban Gotna yéba wakwete wuné wo, méné wunat adél kudi wakweménuké. Méné Got wadén ban Kraiss méné, kapu yaga pulak? Méné Gotna nyaan méné, kapu kaapuk?”

⁶⁴ *Wani kudi wadéka dé wak, “Ao. Wani méné wak. Kén gunat akwi wuné wakweyo. Kukba guné véké guné yo, wuné Akwi Du Taakwana Nyaan némaan ban rate apat kapére yakwa ban Gotna yéknwun tuwa taababa re buwi wale awuré nyétba giyaawuru.”

⁶⁵ *Jisas waga wadéka dé nyédé duna némaan ban rékaréka yate dé déku baapmu wut gétbiyaate dé wak, “Dé waga wate Gotké kapéredi kudi bulte dé Gorét waséléknék. Guné déku kudi gunébu véknwuk. Wan kapéredi kudi. Nak duwat waatamarék yaké naané yo, yadén kapéredi muké.

⁶⁶ *Yaga guné wo déké?” Naate wadéka de wak, “Dé kapéredi mu débu yak. Dé mé kiyao.”

⁶⁷ Wani kudi watakne Jisasna ménidaamaba sépmeny sévaavidaka de las dérét taabat viyaak.

---

* **26:64:** Mt 24:30   * **26:65:** Jo 10:33   * **26:66:** Jo 19:7

68 Viyaate dérét wasélékte de wak, “Méné Got wadén ban Kraiss, Gotna yéba kudi wak-wekwa du rate méné akwi muké méné kutdéngék. Kutdéngte, naanat mé wakwe. Kiyadé ménat viyaak?” Naate wate de dérét waséléknék.

Pita dé wak, “Wuné Jisasnyét las kaapuk kutdéngwurén”

69 Pita kaapaba dé rak. Gaké raatmu gisag-wadédanba dé rak. Radéka lé wani gaba jébaa yakwa taakwa nak yae lé dérét wak, “Méné wawo wan Galiliba yaan ban Jisas wale méné ték.”

70 Naate waléka dé Pita waba rakwa du taakwana méniba téte dé wak, “Kaapuk. Wuné wanyénékwa kudi las kaapuk kutdéngwurén.”

71 Naate watakne gwaade dé gwéspétéba rak. Radéka jébaa yakwa taakwa nak wawo dérét véte lé lé wale tén du taakwat wak, “Kéni du Nasaret ban Jisas wale dé ték.”

72 Naate waléka dé némaanba wak, “Kaapuk. Wani dut las kaapuk kutdéngwurén. Adél wuné wo.”

73 Naate wadéka walkamu re de waba tén du las déké yae de wak, “Galiliba yaan du kudi buldakwa pulak méné kudi bulu. Méné wawo Galiliba yaan du méné. Méné Jisasna du nak. Wan adélna.”

74 Naate wadaka dé Pita derét némaanba wak, “Kaapuk. Wani dut las kaapuk kutdéngwurén. Adél wuné wo. Adél kudi wamarék yawuréran Got wunat dé mé viyao.” Waga wadéka dé séraa waak.

75 *Waadéka dé Jisas dérét wakwedén kudiké dé sanévéknwuk. Taknaba Jisas dé wak, “Wuné kutdéngek. Séraa waamarék yadu méné apu kupuk waké méné yo, ‘Wuné dérét las kaapuk kutdénkwurén.’ Naate waménu séraa waaké dé yo.” Wani kudiké sanévéknwute Pita gwaade némaa mawulé lékte dé géraak, dé Jisaské kuk kwayédén bege.

27

Pailatké de Jisasnyét kure yék

1 Yé tékdéka de nyédé duna némaan du, Isrelna kubu du waga de kudi gik, Jisasnyét viyaapérékgé.

2 Kudi gite dérét baagwit gitakne de Romna némaan du Pailatké de dérét kure yék.

Judas débu kiyaak

3 *Jisasnyét maamaké kwayén du Judas dé kudi véknwuk de Jisasnyét viyaapérékgé kudi buldaka. Véknwutakne dé nak mawulé yate nyédé duna némaan du, Isrelna kubu du waga radaka dé déké gwaamale yék. Ye dé déké kwayédan yéwaa déké tépa kwayék.

4 Kwayéte dé wak, “Wuné kapéredi mu wunébu yak. Wuné kapéredi mu las yamarék dut déku maamaké wunébu kwayék. Kwayéwurén de dérét viyaado dé kiyaaké dé yo.” Naate wadéka de wak, “Wan naana jébaa kaapuk. Wan ména jébaa.”

---

* 26:75: Mt 26:34   * 27:3: Mt 26:14-15

⁵ Naate wadaka dé wani yéwaa Gotna kudi buldakwa némaa gaba yatjawulatakne dé yék. Ye dé baagwiba kwalak ye dé kiyaak.

⁶ Nyédé duna némaan du yatjawuladén yéwaa kéraate de wak, “Kén dut viyaapérékdoké kwayénan yéwaa. Kéni yéwaa Gotna kudi bulnakwa némaa gaba rakwa yéwaa wale taknanaan Moses wakwen apa kudiké kuk kwayéké naané yo. Wani yéwaa wale taknamaré k yaké naané yo.”

⁷ Waga kudi bultakne de wani yéwaa kérae kępmaat awu yan duké kwayétakne déku kępmaa de kéraak. Kérae de wak, “Nak geba yaan du taakwa naana gayéba kiyaadaran naané derét kéni kępmaaba rémké naané yo.”

⁸ Naate watakne waga yadaka du taakwa wani kępmaaké de yé kéga waak, “Wény kępmaa.” Bulaa wawo wani kępmaaké waga naané yé wao.

⁹ *Nyédé duna némaan du waga yadaka dé Gotna yéba déknyényba rate kudi wakwen du nak déku yé Jeremaia kavin kudi adél dé yak. Jeremaia Gotna nyégaba kéga dé kavik: Isrelna du taakwa kéga de wak, “Dérét kéraaké naané yo. Yéwaa las (30) kwayétakne naané dérét kéraaké naané yo.”

¹⁰ Naate watakne de wani yéwaa kérae kępmaat awu yan duké kwayétakne déku kępmaa de kéraak. Némaan Ban Got wunat dé wak wani muké. Waga dé Jeremaia kavik, Jisasna néwaa dérét kéraamarék yalén tulé.

Pailat Jisas wale bét kudi bulék

---

* 27:9: Sek 11:12-13

11 Jisasnyét kure yédaka dé Romna némaan du Pailatna méniba ték. Tédéka dé Pailat dérét waatak, “Méné Judana némaan ban kapu kaapuk?” Naate waatadéka dé Jisas wak, “Ao. Méné kapmu méné waga wak.”

12 *Naate wadéka de nyédé duna némaan du, Isrelna kubu du wawo de yénaa kudi wakwek, Jisas yan muké. Jisas wani kapéredi mu kaapuk yadén. De déké yénaa kudi wakwedaka dé deku kudi kaapuk kaatadén. Kudi las kaapuk buldén.

13 Yadéka dé Pailat dérét wak, “Méné ménéké wakwedakwa akwi kudi las méné véknwu, kapu yaga pulak? Samuké méné kudi bulmarék tété vu?”

14 Naate wadéka dé Pailarét kaapuk kudi las wakwedén. Yadéka dé Pailat sanévéknwu wanévéknwuk.

Jisasnyét miba viyaapata taknadoké dé Pailat wak

15 Akwi kwaaré Pasova waanakwa kadému kanakwa tulé dé Romna némaan du raamény gaba kwaakwa dut nak wadéka dé raamény ga kulaknyénytakne gwaade dé miték yék. Jerusalemba rakwa du taakwa deku mawuléba sanévéknwute Romna némaan dut waadaka dé mawulé yadakwa dut wadéka dé raamény ga kulaknyénytakne gwaade dé miték yék.

16 Wani tulé kapéredi mu yan du nak raamény gaba dé kwaak. Déku yé Jisas Barabas. Wup-malemu du taakwa déké de kutdengék.

---

* 27:12: Mt 26:63

17-18 *Pailat dé kutdénéké. Jisas kapéredi mu las kaapuk yadén. Némaan du de Jisaské kélik yate de dérét gitakne kure yaak déké. Waga kutdénge déku mawuléba dé wak, “Sal kéba jawe tékwa du taakwa Jisaské mawulé yaké de yo, kapu yaga pulak?” Naate wate dé wani du taakwat wak, “Yaga pulak guné mawulé yo? Kiyadat wawuru dé miték yéké dé yo? Barabasnyét wawuru dé raamény ga kulaknyénytakne yaale miték yéké dé yo, kapu Got wadén ban Krai waadakwa ban Jisasnyét wawuru dé miték yéké dé yo?”

19 Pailat kudi véknwudékwa taaléba radéka lé déku taakwa kudi wakwesatite lé wak, “Méné wani yéknwun mu yakwa dut yaalébaanmarék yaké méné yo. Gaan kwae wuné déké yégan yak. Yawuréka wuna mawulé kapére dé yo.” Naate lé wak.

20 Nyédé duna némaan du, Isrelna kubu du wawo waga de waba tén du taakwat wak, de Pailarét wado dé wadu Barabas raamény ga kulaknyénytakne yaale miték yédu de Jisasnyét viyaapérékdoké.

21 *Waga wadaka dé némaan du Pailat derét tépa dé waatak, “Kéni du vétikgé yaga pulak guné mawulé yo? Kiyadat wawuru dé gunéké yaale miték yéké dé yo?” Naate wadéka de wak, “Barabas.”

22 Naate wadaka dé Pailat wak, “Krais waadakwa ban Jisasnyét yaga pulak yaké wuné yo?” Naate waadéka de akwi wak, “Dérét miba mé viyaapata takna.”

---

* 27:17-18: Jo 11:47-48, 12:19

* 27:21: Ap 3:14

²³ Naate wadaka dé wak, “Samuké? Samu kapéredi mu dé yak.” Naate wadéka de némaanba waak, “Dérét miba mé viyaapata takna.”

²⁴ De waga waadaka dé Pailat déku mawuléba wak, “De wuna kudi kaapuk véknwudakwa. Wuné deku kudi véknwumarék yawuréran de waariyaké de yo.” Naate watakne dé gu las kérae dé akwi du taakwana méniba tête déku taaba yakutnyék. Yakutnyéte dé wak, “Wuné guna méniba taaba wunébu yakutnyék, guné véte kéga kutdénggunuké. Wuné kényi dut viyaapérekmuké kélík wuné yo. Guné dérét viyaapérekgunéran wan guna jébaa. Wuna jébaa kaapuk.”

²⁵ Naate wadéka de waba tén du taakwa wak, “Naané véknwu. Dé kiyaaduké naané mawulé yo. Got wani muké ‘Kapéredi mu’ naadéran dé naanat naana baadit wawo viyaaké dé yo.”

²⁶ Naate wadaka dé Pailat wak, Barabas raamény ga kulaknyénytakne gwaade miték yéduké. Watakne déku waariyakwa duwat dé wak, de Jisasnyét raamény baagwit némaanba viyaatakne dérét miba viyaapata taknadoké.

Waariyakwa du waagite de Jisasnyét waséléknék

²⁷ Pailatna waariyakwa du de deku némaa gat de Jisasnyét kure yék. Kure yédaka de akwi waariyakwa du de dé ténba jawuk.

²⁸⁻²⁹ Jawe de deku mawuléba wak, “Némaan du de gwaavé baapmu wut kusade yéknwun maakna saap de saaptakno.” Naate wate dérét waagite wasélékte de Jisasna baapmu wut putitakne gwaavé baapmu wut kusadak. Kusadatakne de

raamény baagwi nak kérae maakna saap pulak séwayékwe de déku maaknaba kusadak. Kusadatakne baagé nak kérae de déku yéknwun tuwa taababa taknak. Takne déké kwati yaane waagite wasélékte de wak, “Méné Judana némaan ban, miték raké méné yo.”

³⁰ Naate wate dérét sépmeny sévaavite de wani baagé kérae de déku maaknaba viyaak.

³¹ Waga yabutitakne de kusadadan gwaavé baapmu wut putitakne de déku baapmu wut kusadak. Kusadatakne dérét miba viyaapata taknaké nae de dérét kure yék.

Jisasnyét de miba viyaapata taknak

³² Yaabuba yéte de waariyakwa du Sairiniba yaan ban déku yé Saimonét vék. Véte de dérét wak, dé Jisasnyét viyaapata taknadarán mi yaataduké.

³³ Wadaka yaatadéka ye de Golgota waadakwa taalé saabak. Wan Judana kudi. Naana kudi Maakna Apa.

³⁴ Waare de marasin wale yadan wain gu Jisaské kwayék, dé ke apakélé kaagél kutmarék yaduké. Kwayédaka dé kaknwutakne dé kaapuk kadén.

³⁵ *Yadéka de dérét miba viyaapata taknak. Viyaapata takne de rate déku baapmu wut muniké de makwal matu yatjawurék. Yatjawurédaka waare giyaa akére derét talaknan du dé déku baapmu wut kéraak.

³⁶ Kéraadéka de wani taaléba rate Jisaské vék.

---

* 27:35: Sam 22:18

³⁷ Jisasnyét viyaapata taknadan mi awuréba kaviye taknadan kudi wan kéga: Kén Judana némaan ban Jisas.

³⁸ Jisasnyét miba viyaapata takne de waariyate sél yan du vétiknét mi vétikba viyaapata taknak. Naknét de déku yéknwun tuwa saknwuba viyaapata taknak. Naknét de déku aki tuwa saknwuba viyaapata taknak.

³⁹ *Du las yeyé yeyate Jisasnyét miba viyaapata taknadaka tédeka véte de dérét waagite waséléknék.

⁴⁰ *Yate de wak, “Ménawa. Yaga pulak? Méné Gotna kudi bulnakwa némaa ga yaalébaane nyaa kupuk yédu méné tépa kaaké nae méné wak. Bulaa méné ména kapmu ména sépat kutkalé yaké méné yo. Méné Gotna nyaan raménéran méné wani mi kulaknyénytakne giyaaké méné yo.”

⁴¹ Naate wadaka de nyédé duna némaan du, apa kudiké kutdénkwa du, Isrelna kubu du waga de wawo de Jisasnyét waagite waséléknék.

⁴² Yate de wak, “Dé nak duwat dé kutkalé yak. Déku sépat kutkalé yaké dé yapatiyu. Dé Isrelna némaan ban radéran dé viyaapata taknadan mi kulaknyénytakne giyaadu naané véte déké ‘Got wadén ban Kraiss’ naaké naané yo.

⁴³ *Dé dé wak, ‘Wuné Gotna nyaan. Got wunat kutkalé yaké dé yo.’ Naate dé wak. Bulaa naané véké naané yo. Got déké mawulé yate dérét kutkalé yaké dé yo, kapu yaga pulak?”

---

* **27:39:** Sam 22:7   * **27:40:** Jo 2:19   * **27:43:** Jo 5:18

44 Naate wadaka bét Jisas wale miba viyaapata taknadan du vétik bétku miba téte bét wawo wani kudi male wate dérét bét waséléknék.

Jisas débu kiyaak

45 Nyaa nawurédéka dé akwi kékmaaba gaan yak.

46 *Ye tédéka kukba nyaa tégéruwe dawuliké yadéka Jisas Yibruna kudiba némaanba dé kéga waak, “Eli, Eli, lema sabaktani.” Wani kudi naana kudiba kéga: “Wuna némaan ban Got, samuké méné wunéké kuk tiyao?”

47 Waga waadéka waba tén du las wani kudi véknwute de wak, “Wani du dé déknyényba rate Gotna yéba kudi wakwen du Ilaijat dé wao.”

48 Naate watakne dé waba tén du nak bari pétépété ye nyabiyas pulak mu las kérae dé nyégi yakwa wain guba tawuk. Tawudéka gubés yadéka baagéba takne dé Jisas kaduké kusawurékwek.

49 Yadéka las téte de wak, “Wekna mé téte véno. Sal Ilaija yae dérét kutkweké dé yo kapu kaapuk?”

50 Naate wadaka dé Jisas némaanba tépa waatakne dé kiyaak.

51 *Jisas kiyaadéka Gotna kudi buldakwa némaa gaba lékidan sémény baapmu wut awuréba gétbiyae ye dé adawuli saabak. Yadéka dé taakwi vétik yak. Yadéka anyék kutléka de apakélé matu nyédéba pukaak.

---

* 27:46: Sam 22:1   * 27:51: Yi 10:19-20

⁵² Yadaka dé kiyaan du taakwat rémdan waagu kepukadéka de déknyényba kiyaan Gotna du taakwa wupmalemu de tépa nébéle raapmék.

⁵³ Kukba Jisas nébéle raapdéka de Jerusalemét wulaak. Wulaadaka wupmalemu du taakwa de derét vék.

⁵⁴ Waariyakwa du deku némaan du wawo waga de Jisaské téte vék. Védaka dé kiyaadéka anyék kutléka yaalan nak mu wawo véte de wupmék kapére yak. Yate de wak, “Wani du wan Gotna nyaan. Wan adél.”

⁵⁵ *Wupmalemu taakwa yae séknaaba pulak téte de wawo de vék. Déknyényba Jisas Galili kulaknyénytakne yaadéka de dé wale yae déké de kadému kwayék.

⁵⁶ Wani taakwa nak wan Makdalaba yaan taakwa Maria. Nak wan Jems bét Josepna néwaa Maria. Nak Sebedina nyaan vétikna néwaa.

Waaguba de Jisasna gaaba ségwi taknak

⁵⁷ Garabu yadéka Arimatiaba yaan du nak déku yé Josep dé yaak. Dé wupmalemu gwalmu yan du dé. Dé wawo wan Jisasna du nak.

⁵⁸ Yae dé Romna némaan du Pailatké yék. Ye dé Jisasna gaaba ségwi kéraaké dé dérét waatak. Waatadéka wadéka de Josepké kwayék.

⁵⁹ Kwayédaka dé nyégéle dé yéknwun waama baapmu wurét kusépmék.

⁶⁰ Kusépme kure ye dé déku waaguba taknak. Déknyény wani waagu déku jébaa yakwa du de matuba vaakére wulaak. Dé Jisasna gaaba ségwi wani waaguba takne apakélé matu nak

---

* **27:55:** Lu 8:2-3

yatbalaakukére ye dé yaabuba taknatépék. Taknatépétakne dé yék.

⁶¹ Yédéka bét Makdalaba yaan taakwa Maria, Jems bét Josepna néwaa Maria Jisasnyét taknadan waagu ténba bét rate vék.

Jisasnyét taknadan waaguké de waariyakwa du téségék

⁶² Jisas kiyaadéka kwae ganba de nyédé duna némaan du, Parisina du wawo, waga de Pailatké yék.

⁶³ *Ye de dérét wak, “Némaan ban, naané wani yénaa yan du wekna rate wadén kudiké naané sanévéknwu. Kéga dé wak, ‘Nyaa kupuk yédu wuné tépa nébéle raapké wuné yo.’

⁶⁴ Wani kudiké sanévéknwute naané ménat waato. Méné waménu de waariyakwa du ye dérét taknadan waaguké nyaa kupuk miték téségéte véké de yo. Vémarék yadaran sal déku du ye déku gaaba ségwi sél ye kure yéte du taakwat kéga waké de yo? ‘Kiyae débu tépa nébéle raapmék.’ Waga wakwedaran kukba yadaran yénaa kudi taale yadan yénaa kudit talaknaké dé yo.”

⁶⁵ Naate wadaka dé Pailat derét wak, “Guné waariyakwa duwat kéraagunu de ye wani taaléké téségéké de yo.”

⁶⁶ Waga wadéka ye de waaguba taknatépédan matuba baagwi gitakne bi pulak mu taknak, du akélak paakwe ye wulaamarék yadoké. Yatakne waariyakwa duwat las wadaka de wani waaguké téségék.

---

* **27:63:** Mt 16:21; Jo 2:19-21

28

Jisas dé tépa nébéle raapmék

¹ Judana yaap ra nyaa yédéka Sande ganbaba nyaa yaalaké yadéka lé Makdalaba yaan taakwa Maria, Jems bét Josepna néwaa Maria wale waga bét Jisasna gaaba ségwi taknadan taalé véké bét yék.

² Yébétka lé apakélé anyék kurék. Kutléka dé Némaan Ban Gotna kudi kure giyaakwa du nak Gotna gayéba dé giyaak. Giyae waaguba taknatépédan matu yatbalaakutakne dé wani matu takuba rak.

³ Déku ménidaama nyét kulabikwa pulak dé yak. Yadéka déku baapmu wut buwi pulak waamat dé kapére yak.

⁴ Yadéka waba tén waariyakwa du wupmét kapére yate kępmaaba akére de kiyaan du pulak kwaak.

⁵ Wani taakwa vétik ye vébétka dé Gotna kudi kure giyaakwa du bérét wak, “Béné wup yamarék yaké béné yo. Wuné kutdégék. Béné miba viyaapata taknadan ban Jisaské sékale véké béné yaak.

⁶*Dé déknyényba wadén pulak débu tépa nébéle raapmék. Dé kéba kaapuk radékwa. Béné yae béné taknadaka kwaadén taalé véké yo.

⁷*Vétakne béné bari bari ye béné déku duwat kéga wakweké yo, ‘Jisas déknyény kiyae bulaa débu tépa nébéle raapmék. Raapme dé Galilit dé taale yu. Guné ye dérét waba véké guné yo.’

---

* 28:6: Mt 16:21   * 28:7: Mt 26:32

Naate b́ené derét wakweké yo. Bénat wani wuné wakwek.”

⁸ Naate wadéka b́ét wup yate yéknwun mawulé yate takwasék yate b́ét wani taalé kulaknyénytakne b́ét bari pétépété yék, déku duwat wani kudi wakweké.

⁹ Yébétka dé Jisas b́erét yaabuba véte dé wak, “Bénéwa yékwa.” Naate wadéka b́ét déké yae kwati yaane déku maanba kutte b́ét déké waadé daak.

¹⁰ Yábétka dé Jisas b́erét wak, “Béné wup yamarék yaké b́éné yo. Béné ye wuna duwat wakwebénu de Galilit yéké de yo. Ye wani taaléba wunat véké de yo.” Naate dé Jisas b́erét wak.

Jisasna gaaba ségwiké téségén du de ḱeni kudi wakwek

¹¹ Wani taakwa vétik wekna yébétka de Jisasna gaaba ségwi taknadan taaléké téségén du las Jerusalemét wulae de yaadéka védan muké nyédé duna némaan duwat wakwek.

¹² Wakwedaka de nyédé duna némaan du Isrelna kubu du wale jawe rate kudi bultakne de kudi nak gik. Gite de téségén duké wupmalemu yéwaa kwayék.

¹³ *Kwayéte de derét wak, “Guné kéga du taakwat wakweké guné yo, ‘Gaan naané widé kwaanaka de Jisasna du yae de déku gaaba ségwi sél ye kure yék.’”

¹⁴ Waga wagunu Romna némaan du wani kudi véknwute rékaréka yadéran naané dérét kudi wakweno dé gunat waatimarék yaké dé yo.”

---

* **28:13:** Mt 27:64

15 Naate wadaka de téségén du wani yéwaa nyégéle kure ye de nyédé duna némaan du wakwedan pulak wakwek. Wakwedaka de Judana du taakwa wani kudi véknwuk. Bulaa wawo wani kudi male de véknwu.

Jisas dé déku duké jébaa kwayék

16 Jisasna du taaba vétik sékét maanba kayék nakurak waga de Galilit yék. Ye de Jisas yédoké wakwedén nébat yék.

17 Ye Jisasnyét waba véte de déké kwati yaane waadé daak. Yate de las déké miték sanévéknwumarék yate de wak, “Kéni du kén kiyae nébéle raapmén ban Jisas, kapu kiyadé?” Naate de sanévéknwu wanévéknwuk.

18 *Jisas yae dé déku duwat wak, “Got wunéké akwi apa débu tiyaak. Tiyaadénké wuné nyét kápmaaké wawo némaan ban raké wuné yo.

19 *Rawuréranké sanévéknwute wuné gunat wakweyo. Guné ye akwi kápmaaba rakwa du taakwat wakwegunu de wuna jébaaba yaalaké de yo. Yaalado guné Gotna yéba wakwete derét gu yaakutaknagunu de wuna yaapa, wuné déku nyaan, Gotna Yaamabi wawo waga de Gotna du taakwa raké de yo.

20 *Wuné gunat wakwewurén akwi kudi derét wakwegunu de wuna kudi miték véknwuké de yo. Véknwute wakwewurén pulak yaké de yo. Guné kéni muké yékéyaak yamarék yaké guné yo. Wuné gunat kulaknyénymarék yaké wuné yo. Akwi gaan nyaa wuné guné wale rasaakuké

---

* 28:18: Mt 11:27; Jo 13:3; Ep 1:21-22   * 28:19: Ap 1:8   * 28:20: Jo 14:23; Yi 13:8

wuné yo. Kéni kápmaa kaapuk yaran tulé wuné wekna guné wale rasaakuké wuné yo.” Naate dé Jisas déku duwat wak.

Gotna Kudi
The New Testament in the Maprik dialect of the
Ambulas Language
Nupela Testamen long tokples Maprik long Niugini
copyright © 1983 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Ambulas (Maprik) (Ambulas)

Dialect: Maprik

Translation by: Wycliffe Bible Translators

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures. Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2013-01-04

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 18 Apr 2025 from source files dated 31 Aug 2023

b436d84b-26dc-54d0-bff0-26a2d25c90de